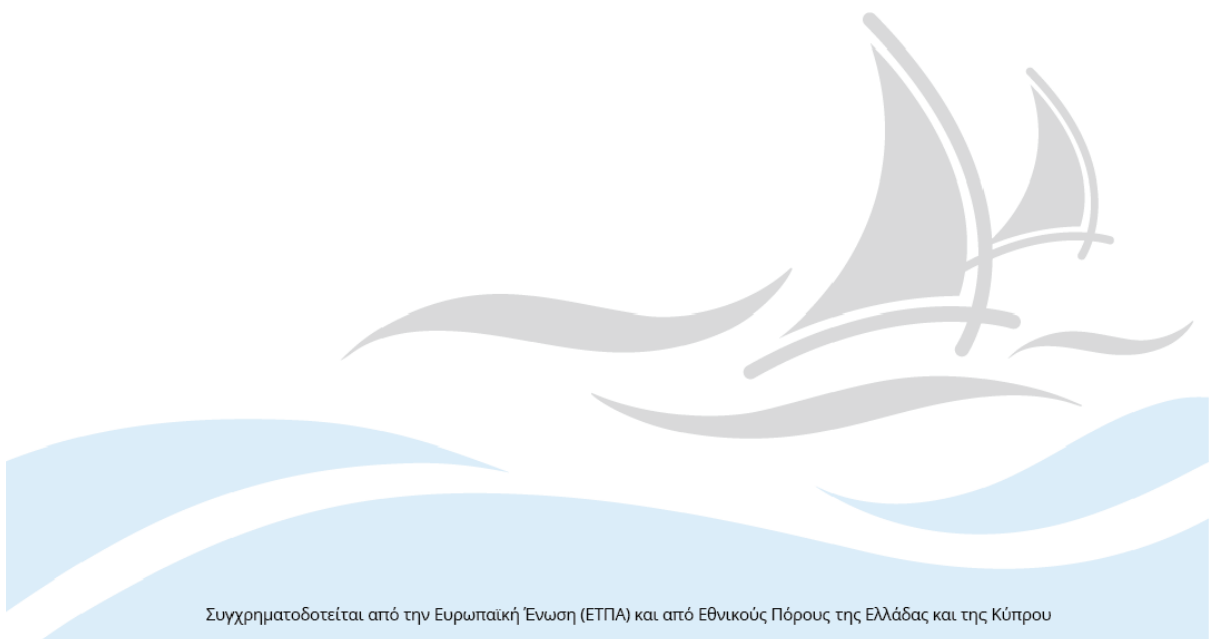

**ΑνΔιΚαΤ-Καταδυτικές Διαδρομές σε Θαλάσσιες Προστατευόμενες
Περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου - Ανάπτυξη Δικτύου
Καταδυτικού Τουρισμού**

**Αρ. Παραδοτέου: 3.2.3 «Ανάλυση νομοθετικών απαιτήσεων και
περιορισμών (περιβαλλοντικών, χωροταξικών κ.α.), ανά περιοχή –
στόχος στον ελληνικό χώρο και σύγκριση με τις αντίστοιχες πρόνοιες
στην Κύπρο»**

**ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΝΟΤΙΟΥ
ΑΙΓΑΙΟΥ –ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Ε.**

28/2/2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	7
2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΠΡΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗ	8
3 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ & ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	9
3.1 ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ	9
3.1.1 Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 (Σύμβαση UNCLOS)	10
3.1.2 Σύμβαση για την προστασία του θαλασσιού περιβάλλοντος και των παράκτιων περιοχών της Μεσογείου (Σύμβαση Βαρκελώνης)	11
3.1.3 Σύμβαση για την Ευρωπαϊκή Άγρια Ζωή και τους Φυσικούς Οικοτόπους (Σύμβαση της Βέρνης)	14
3.1.4 Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλομορφία (Σύμβαση του Ναϊρόμπι)	14
3.1.5 Σύμβαση για την προστασία των μεταναστευτικών ειδών πανίδας (Σύμβαση της Βόννης)	15
3.1.6 Σύμβαση της UNESCO για την Παγκόσμια Πολιτιστική και Φυσική Κληρονομιά	16
3.1.7 Σύμβαση της UNESCO για την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς	18
3.2 ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ	21
3.2.1 Ευρωπαϊκό Νομοθετικό Πλαίσιο σχετικό με το Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό	22
3.2.1.1 Οδηγία 2014/89/ΕΕ περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό	22
3.2.1.2 Οδηγία 2007/2/ΕΚ για τη δημιουργία υποδομής χωρικών πληροφοριών (INSPIRE)	24
3.2.2 Ευρωπαϊκό Νομοθετικό Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα και το Θαλάσσιο Περιβάλλον	25

3.2.2.1	Οδηγία 2008/56/ΕΚ Οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική	25
3.2.2.2	Οδηγία (ΕΕ) 2017/845 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2008/56/ΕΚ	26
3.2.2.3	Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.	28
3.2.2.4	Οδηγία 2009/147/ΕΚ περί της διατηρήσεως των άγριων πτηνών (κωδικοποίηση Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ)	30
3.2.2.5	Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του δικτύου Natura 2000 στο θαλάσσιο περιβάλλον. Εφαρμογή των Οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ	32
3.2.2.6	Οδηγία 2008/99/ΕΚ, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, μέσω του ποινικού δικαίου	34
3.2.2.7	Οδηγία 2006/7/ΕΚ, σχετικά με τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης	36
3.2.2.8	Σύμβαση της Βαρκελώνης & Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης του Προγράμματος Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP / MAP)	38
3.3	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	39
3.3.1	Εθνικό Πλαίσιο Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού	40
3.3.1.1	Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης	40
3.3.1.2	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό	41
3.3.1.3	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες	42
3.3.1.4	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία	44
3.3.1.5	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για Α.Π.Ε.	45
3.3.2	Εθνικοί Στρατηγικοί στόχοι για τη βιοποικιλότητα και την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος	46
3.3.2.1	Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα (2014–2029)	46

3.3.2.2	Εθνική στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος	47
3.3.2.3	N. 3937/2011 «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις»	48
3.3.2.4	Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές	49
3.3.2.5	Εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για την άσκηση καταδύσεων αναψυχής και την ίδρυση καταδυτικών πάρκων	52
3.3.2.6	Βύθιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων	56
3.3.3	Εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για την αρχαιολογία	58
3.4	ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΚΥΠΡΟΥ	59
3.4.1	Εθνικό Νομοθετικό Πλαίσιο για το Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό	59
3.4.2	Εθνικό Νομοθετικό Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα και το Θαλάσσιο Περιβάλλον	62
3.4.2.1	N.153(I)/2003 - Ο περί προστασίας και διαχείρισης της φύσης και της άγριας ζωής νόμος του 2003	62
3.4.2.2	N.152(I)/2003 – Ο περί προστασίας και διαχείρισης των άγριων πτηνών	64
3.4.2.3	Το δίκτυο Natura 2000 στην Κύπρο	65
3.4.2.4	Νομοθετικό πλαίσιο για τους τεχνητούς υφάλους	66
3.4.2.5	Εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για τα καταδυτικά πάρκα και τα υποβρύχια μουσεία	71
3.4.3	Εθνικό Νομοθετικό Πλαίσιο για την Αρχαιολογία	72
3.4.3.1	ΚΕΦ. 31 - Περί Αρχαιοτήτων Νόμος	72
3.4.3.2	ΚΔΠ218/2016 – Οι περί της προστασίας Ενάλιων Αρχαιοτήτων Κανονισμοί του 2016	76
4	ΦΥΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ	80
4.1	ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ	80
4.1.1	Καταδύσεις αναψυχής	80

4.1.2 Άσκηση καταδυτικής δραστηριότητας σε οργανωμένους υποδοχείς	81
4.1.2.1 Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές	81
4.1.2.2 Καταδυτικά πάρκα (Κ.Π.)	85
4.1.3 Προσδιορισμός & καταγραφή προβληματικών σημείων	89
4.1.3.1 Προβληματικά σημεία θεσμικού πλαισίου περί καταδύσεων αναψυχής	89
4.1.3.2 Προβληματικά σημεία ίδρυσης καταδυτικών πάρκων	90
4.1.3.3 Προβληματικά σημεία βύθισης πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων	96
4.1.3.4 Προβληματικά σημεία ίδρυσης ενάλιων επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων	96
4.2 ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ	100
4.2.1 Καταδύσεις αναψυχής	100
4.2.2 Άσκηση καταδυτικής δραστηριότητας σε οργανωμένους υποδοχείς	101
4.2.2.1 Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές (ΘΠΠ)	101
4.2.2.2 Καταδυτικά πάρκα	102
4.2.3 Προσδιορισμός & καταγραφή προβληματικών σημείων	103
5 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΚΥΠΡΟΥ	105
5.1.1 Καταδύσεις αναψυχής	105
5.1.2 Άσκηση καταδυτικής δραστηριότητας σε οργανωμένους υποδοχείς	105
5.1.2.1 Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές (ΘΠΠ)	105
5.1.2.2 Καταδυτικά πάρκα	106
6 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	108
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	110
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΤΩΝ	113

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πράξη ΑνΔιΚαΤ στοχεύει στην ανάπτυξη ενός δικτύου καταδυτικών διαδρομών σε θαλάσσιες περιοχές της Ελλάδας και της Κύπρου, ως εργαλείο για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, τη διατήρηση της φυσικής και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, την ευαισθητοποίηση του κοινού για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος καθώς και τη βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού, ιδιαίτερα του καταδυτικού, εμπλουτίζοντας και διαφοροποιώντας τις παρεχόμενες τουριστικές υπηρεσίες.

Το έργο προβλέπει στην Ελλάδα την οριοθέτηση δύο (2) τουλάχιστον περιοχών με χάραξη καταδυτικών διαδρομών καθώς και δύο (2) περιοχών στις οποίες θα γίνει πόντιση τεχνητών υφάλων με σκοπό την αύξηση της βιοποικιλότητας. Στην Κύπρο θα γίνει πόντιση τεχνητών υφάλων και αγαλμάτων στη θέση Δασούδι. Επιπρόσθετα το έργο προβλέπει την χαρτογράφηση και εξέταση της δυνατότητας κήρυξης Ενάλιων Επισκέψιμων Αρχαιολογικών Χώρων σε περιοχές οι οποίες παρουσιάζουν μεγάλο πολιτισμικό ενδιαφέρον, όπως η Λέρος και οι Φούρνοι στην Ελλάδα ενώ για την Κύπρο προβλέπεται καθαρισμός και αποτύπωση του αρχαίου λιμανιού Αμαθούνας για σκοπούς ανάδειξης και δημιουργίας καταδυτικής διαδρομής.

Σκοπό της παρούσας μελέτης αποτελεί η καταγραφή και η ανάλυση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου που αφορά την προστασία θαλάσσιων περιοχών (νομοθετήματα σχετικά με χωροταξικά, περιβαλλοντικά, τουριστικά, αναπτυξιακά – επενδυτικά κ.λπ. θέματα προς ανάλυση), η σύγκριση των απαιτήσεων αυτών μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου, καθώς και ο προσδιορισμός και η καταγραφή των προβληματικών σημείων.

Επισημαίνεται ότι, τις πληροφορίες για τις νομοθετικές απαιτήσεις και τους περιορισμούς του πλαισίου της ανάπτυξης των καταδυτικών δραστηριοτήτων στην Κύπρο παρείχε το Ωκεανογραφικό Κέντρο του Πανεπιστημίου της Κύπρου (Δ6) και το Τμήμα Αρχαιοτήτων – Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων (Δ8).

1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το παρόν παραδοτέο περιλαμβάνει την καταγραφή του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου που αφορά την προστασία θαλάσσιων περιοχών, την ανάλυση των νομοθετικών απαιτήσεων που διέπουν τις καταδύσεις αναψυχής και την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού, τη σύγκριση των απαιτήσεων αυτών μεταξύ Ελλάδος και Κύπρου, καθώς και τον προσδιορισμό και την καταγραφή προβληματικών σημείων.

Η μεθοδολογική προσέγγιση περιλαμβάνει τα εξής βήματα:

- Ορισμός θεματολογίας προς ανάλυση
- Επισκόπηση νομοθετημάτων και σχετικής βιβλιογραφίας
 - Διεθνές νομοθετικό υπόβαθρο
 - Κοινοτικό νομοθετικό υπόβαθρο
 - Νομοθετικό υπόβαθρο Ελλάδας
 - Νομοθετικό υπόβαθρο Κύπρου
- Φύση των θεμάτων προς διερεύνηση
 - Απαιτήσεις νομοθετικού πλαισίου Ελλάδας και Κύπρου
 - Προσδιορισμός και καταγραφή προβληματικών σημείων
- Διαβούλευση εταίρων επί των αποτελεσμάτων της ανάλυσης
- Σύγκριση απαιτήσεων και προβληματικών σημείων νομοθετικών πλαισίων Ελλάδας και Κύπρου
- Αποτελέσματα ανάλυσης
- Οριστικοποίηση ανάλυσης

2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΠΡΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η θεματολογία του παρόντος παραδοτέου περιλαμβάνει το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την άσκηση καταδύσεων αναψυχής και την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού στην Ελλάδα και την Κύπρο.

Η ανάλυση αναφέρεται στην καταγραφή του υφιστάμενου διεθνούς, κοινοτικού και εθνικού (Ελλάδα και Κύπρος) νομοθετικού πλαισίου όσον αφορά χωροταξικά, περιβαλλοντικά, τουριστικά και αναπτυξιακά – επενδυτικά κλπ. κριτήρια που σχετίζονται με την άσκηση καταδύσεων αναψυχής και την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού.

Σκοπό αποτελεί η σύγκριση των νομοθετικών πλαισίων των δύο (2) χωρών και ο προσδιορισμός των προβληματικών τους σημείων.

3 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ & ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Στο ευρύτερο πλαίσιο του θαλάσσιου τουρισμού, περιλαμβάνεται και ένας ιδιαίτερα σημαντικός τομέας, αυτός του καταδυτικού τουρισμού. Το γενικότερο πλαίσιο του θαλάσσιου τουρισμού, όπως και το ειδικότερο πλαίσιο του καταδυτικού τουρισμού, αφορούν σε μεγάλο βαθμό χώρες με σημαντικού μήκους ακτογραμμή, όπως η Ελλάδα και η Κύπρος. Κατά συνέπεια, ένα πλαίσιο ανάπτυξης προς αυτή την κατεύθυνση θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό οικονομικό μοχλό ανάπτυξης τόσο σε περιφερειακό επίπεδο, όσο και σε εθνικό.

Ο καταδυτικός τουρισμός στην Ελλάδα και την Κύπρο παρουσιάζει ιδιαίτερη δυναμική με δραστηριοποίηση αρκετών καταδυτικών κέντρων. Στη δυναμική αυτή θα πρέπει να προστεθεί ένας μεγάλος αριθμός ιδιωτών, οι οποίοι πραγματοποιούν καταδύσεις εκτός καταδυτικών κέντρων. Ειδικότερα, μετά την τροποποίηση της σχετικής ελληνικής νομοθεσίας και την απελευθέρωση των ακτών στη δραστηριότητα της αυτόνομης κατάδυσης, ο αριθμός των καταδυτικών σημείων έχει αυξηθεί σημαντικά.

Πολλά παραδείγματα μπορούν να αναφερθούν για χώρες της Μεσογείου οι οποίες τα τελευταία χρόνια έχουν δώσει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού, όπως είναι για παράδειγμα η Μάλτα, η Κύπρος, η Κροατία, η Τουρκία.

3.1 ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Στο υποκεφάλαιο αυτό πραγματοποιείται συνοπτική αναφορά στις διεθνείς συμβάσεις κλειδιά, οι οποίες σχετίζονται με τους στόχους και τα θέματα με τα οποία ασχολείται η πράξη ΑνΔικαΤ. Σ' αυτές ανήκει η σύμβαση UNCLOS του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της θάλασσας, η σύμβασης της Βαρκελώνης για την προστασία της Μεσογείου θάλασσας και τα πρωτόκολλα αυτής. Επίσης γίνεται συνοπτική αναφορά στη σύμβαση της Βέρνης για την Ευρωπαϊκή Άγρια Ζωή και τους Φυσικούς Οικοτόπους, στη σύμβαση του Ναϊρόμπι για τη βιολογική ποικιλομορφία και στη σύμβαση της Βόννης για την προστασία των μεταναστευτικών ειδών πανίδας. Τέλος, γίνεται αναφορά στις συμβάσεις της UNESCO για την Παγκόσμια Πολιτιστική και Φυσική Κληρονομιά και για την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

3.1.1 Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 (Σύμβαση UNCLOS)

Η διεθνής σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας, δημιουργήθηκε ως μια κοινή παγκόσμια προσπάθεια για τη διατήρηση της τάξης στα πελάγη, θεσπίζοντας μέτρα προς την ορθή χρήση των ωκεανών και των θαλάσσιων πόρων. «Γεννήθηκε» σε μια καίρια στιγμή για το παγκόσμιο, όπου οι εντάσεις μεταξύ των κρατών για τις συγκρουόμενες απαιτήσεις επί των ωκεανών και των θαλάσσιων πόρων ήταν ιδιαίτερα έντονες, ενώ παράλληλα τα θέματα ρύπανσης της θάλασσας έμεναν χωρίς αντιμετώπιση, χωρίς τη δυνατότητα ρίψης ευθυνών στον οποιονδήποτε. Οι προσπάθειες για τη θέσπιση του δικαίου της θάλασσας ξεκίνησαν το 1973, στη διάσκεψη που οργάνωσε ο ΟΗΕ και ολοκληρώθηκαν με την υπογραφή της Σύμβασης του 1982 των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της θάλασσας (UNCLOS), στις 10 Δεκεμβρίου του 1982 στο Montenegro Bay της Τζαμάικα. Η σύμβαση τέθηκε σε ισχύ στις 16 Νοεμβρίου του 1994 και σήμερα οδεύει προς παγκόσμια συμμετοχή, με 168 συμβαλλόμενα μέλη, συμπεριλαμβανομένης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η σύμβαση αυτή έχει κυρωθεί τόσο απ' την Κύπρο, η οποία στις 14 Νοεμβρίου του 1988 θέσπισε σχετικό κυρωτικό νόμο (Ν. 203/88), όσο κι απ' την Ελλάδα η οποία επικύρωσε τη σύμβαση με το [Ν.2321/1995 \(ΦΕΚ Α' 136/23-6-1995\)](#).

Η σύμβαση UNCLOS, ως ένα εκ των σημαντικότερων νομικών οργάνων του 20^{ου} αιώνα, επέφερε ουσιαστικές καινοτομίες στο διεθνές δίκαιο των συνθηκών, μέσω της οποίας αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά ότι τα προβλήματα που αφορούν τον ωκεάνιο χώρο σχετίζονται στενά και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ως ένα ενιαίο σύνολο. Μέσω αυτής θεσπίστηκε ότι ο πυθμένας της θάλασσας και των ωκεανών, πέραν των ορίων των εθνικών δικαιοδοσιών αποτελούν «κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας», γι' αυτό τόσο η χρήση, όσο και η προστασία τους είναι παράλληλα δικαίωμα και ευθύνη όλων. Εκτός αυτού, έκανε λόγο για την υποχρεωτική διευθέτηση των διαφορών, θέτοντας το γενικό νομικό πλαίσιο για όλες τις δραστηριότητες εντός και επί των ωκεανών, παρέχοντας παράλληλα λεπτομερείς κανόνες για τις χρήσεις που λαμβάνουν χώρα στους ωκεανούς και καθορίζοντας τα δικαιώματα και τις ευθύνες όλων (Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης των Ηνωμένων Εθνών, 2017).

Συνοπτικά, η συνθήκη UNCLOS καλύπτει τα εξής θέματα:

- I. Τα όρια των θαλάσσιων ζωνών (χωρικά ύδατα, παρακείμενη ζώνη, Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη, υφαλοκρηπίδα).

- II. Τα δικαιώματα ναυσιπλοΐας, συμπεριλαμβανομένων των στενών που χρησιμοποιούνται για διεθνή ναυσιπλοΐα.
- III. Την ειρήνη και την ασφάλεια στους ωκεανούς και στα πελάγη.
- IV. Τη διατήρηση και τη διαχείριση των ζώντων θαλάσσιων πόρων.
- V. Την προστασία και τη συντήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- VI. Την επιστημονική έρευνα
- VII. Τις δραστηριότητες στο θαλάσσιο πυθμένα, πέραν των ορίων των εθνικών δικαιοδοσιών.
- VIII. Τις διαδικασίες για διευθέτηση των διαφωνιών ανάμεσα στα κράτη.

3.1.2 Σύμβαση για την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος και των παράκτιων περιοχών της Μεσογείου (Σύμβαση Βαρκελώνης)

Η Σύμβαση της Βαρκελώνης δημιουργήθηκε με κεντρικό σκοπό την προστασία της Μεσογείου θάλασσας από διάφορες πηγές ρύπανσης, και όχι μόνο. Αναγνωρίζοντας τη σπουδαία και πολυδιάστατη σημασία της Μεσογείου, ως ένα μοναδικό θαλάσσιο οικοσύστημα, αλλά και ως χώρου με πολιτιστική, οικονομική αλλά και γεωγραφική σπουδαιότητα, θεωρήθηκε αναγκαία η θέσπιση πολιτικής υπέρ της προστασίας της. Η πλούσια βιολογική ποικιλομορφία της αναδεικνύεται απ' τα πιο κάτω στατιστικά στοιχεία, που δείχνουν ότι σε μόλις 0.7% εκ της συνολικής θαλάσσιας έκτασης, η Μεσόγειος θάλασσα αποτελεί καταφύγιο για 7.5% όλων των θαλάσσιων οργανισμών πανίδας και 18% των θαλάσσιων ειδών χλωρίδας (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2018a).

Το 1975, το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP), κατανοώντας τα πιο πάνω, πήρε την πρωτοβουλία να θεσπίσει το Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης (Mediterranean Action Plan - MAP), το πρώτο ιστορικά πρόγραμμα προστασίας του θαλασσίου περιβάλλοντος, το οποίο και υιοθετήθηκε τότε από 16 Μεσογειακά κράτη. Ένα χρόνο μετά, πραγματοποιήθηκε η θέσπιση της Σύμβασης για την προστασία της Μεσογείου θάλασσας κατά της ρύπανσης και των αρχικά 6 πρωτοκόλλων της, τα οποία κι αποτελούν το νομικό πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης της.

Αρκετά χρόνια μετά, τα Μεσογειακά κράτη που είχαν υπογράψει τη συνθήκη αναγνώρισαν τη σημασία της ενιαίας προστασίας των φυσικών πόρων που είχαν αλλοιωθεί, ακολουθώντας κοινή στρατηγική, με στόχο την αειφόρο ανάπτυξη. Για το λόγο αυτό έθεσαν συγκεκριμένους στρατηγικούς άξονες οι οποίοι στόχευαν:

- α) στην εκτίμηση και τον έλεγχο της θαλάσσιας ρύπανσης,

- β) στην αειφόρο ανάπτυξη των θαλάσσιων και των παράκτιων φυσικών πόρων,
- γ) στην ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών πρακτικών για την κοινωνικό-οικονομική ανάπτυξη,
- δ) στην προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Μεσογείου,
- ε) στην ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των Μεσογειακών χωρών,
- στ) στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου
- ζ) στην επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης.

Οι προαναφερόμενοι στόχοι μεταφράστηκαν σε επτά πρωτόκολλα τα οποία και ψηφίστηκαν το 1995, στη συνθήκη της Βαρκελώνης, η οποία πραγματοποιήθηκε και πάλι στη Βαρκελώνη και αναθεώρησε το πρώτο κείμενο του 1976 (Φατσής, 2012).

Τα πρωτόκολλα που υιοθετήθηκαν απ' την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Κύπρο και την Ελλάδα δίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και τα κράτη της Κύπρου και της Ελλάδας, προχώρησαν σε ψήφιση αποφάσεων για κύρωση της σύμβασης της Βαρκελώνης και των πρωτοκόλλων της. Οι αποφάσεις αυτές αναφέρονται επιγραμματικά στον πιο κάτω πίνακα. Περισσότερες πληροφορίες για τη σχετική κοινοτική και εθνική νομοθεσία θα δοθούν στα κεφάλαια του κοινοτικού και του εθνικού νομοθετικού πλαισίου.

Πίνακας 3.1: Αποφάσεις για κύρωση των επτά πρωτοκόλλων της σύμβασης της Βαρκελώνης από την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Κύπρο και την Ελλάδα.			
Τίτλος πρωτοκόλλου	Ευρωπαϊκή Ένωση	Κύπρος	Ελλάδα
Πρωτόκολλο για την πρόληψη της ρύπανσης της Μεσογείου Θάλασσας από την απόρριψη αποβλήτων και άλλων υλικών από πλοία και αεροσκάφη (Dumping Protocol)	Απόφαση συμβουλίου αρ. 77/585/EEC η οποία ψηφίστηκε στις 25 Ιουλίου 1977	Κυρωτικός νόμος Ν. 51/79 , ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 8 Ιουνίου 1979. Τροποποιητικός νόμος Ν.20(III)/2001 , ο οποίος ψηφίστηκε στις 15 Οκτωβρίου 2001.	Κυρωτικός Ν. 855/1978 (ΦΕΚ 235/Α/23-12-1978) Τροποποιητικός νόμος Ν. 3022/2002 (ΦΕΚ 144/Α/19-06-2002)
Πρωτόκολλο πρόληψης και συνεργασίας σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης (θέματα ρύπανσης από πλοία και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης)	Απόφαση συμβουλίου αρ. 2004/575/EC η οποία ψηφίστηκε στις 29 Απριλίου 2004.	Κυρωτικός νόμος Ν.51/79 , ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 8 Ιουνίου 1979.	Κυρωτικός Ν. 3497/2006 (ΦΕΚ 219/Α/13-10-2006)
Πρωτόκολλο για ρύπανση από χερσαίες πηγές και δραστηριότητες	Απόφαση συμβουλίου αρ. 83/101/EEC , η οποία ψηφίστηκε στις 28 Φεβρουαρίου 1983	Κυρωτικός Νόμος Ν.266/1987 ο οποίος ψηφίστηκε στις 27 Νοεμβρίου 1987. Τροποποιητικός νόμος Ν.19(III)/2001 ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 12 Οκτωβρίου 2001.	Κυρωτικός Ν. 1634/1986 (ΦΕΚ 104/Α/18-07-1986)
Πρωτόκολλο των ειδικά προστατευόμενων περιοχών και της βιολογικής ποικιλότητας	Απόφαση συμβουλίου αρ. 84/132/EEC η οποία ψηφίστηκε την 1 Μαρτίου 1984	Απόφαση υπουργικού συμβουλίου Αρ. 42.825, η οποία λήφθηκε στις 12 Ιουνίου 1995. Τροποποιητικός νόμος Ν.20(III)/2001 , ο οποίος ψηφίστηκε στις 15 Οκτωβρίου 2001.	Κυρωτικός Ν. 1634/1986 (ΦΕΚ 104/Α/18-07-1986)
Πρωτόκολλο Υπεράκτιας Ρύπανσης (ρύπανση από την εξερεύνηση και εκμετάλλευση)	Απόφαση συμβουλίου 81/420/EEC η οποία ψηφίστηκε στις 19 Μαΐου 1981	Απόφαση υπουργικού συμβουλίου Αρ. 51.944, η οποία λήφθηκε στις 14 Ιουνίου 2000. Τροποποιητικός νόμος Ν.20(III)/2001 , ο οποίος ψηφίστηκε στις 15 Οκτωβρίου 2001.	Κυρωτικός Ν. 855/1978 (ΦΕΚ 235/Α/23-12-1978)
Πρωτόκολλο για ρύπανση από επικίνδυνα απόβλητα	Απόφαση συμβουλίου 81/420/EEC η οποία ψηφίστηκε στις 19 Μαΐου 1981	Ο πιο σχετικός νόμος με το πρωτόκολλο αυτό είναι ο περί αποβλήτων Νόμος Ν.185(Ι)/2011 .	Ο πιο σχετικός είναι ο κυρωτικός νόμος Ν. 3100/2003 (ΦΕΚ 20Α/29-01-2003)
Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών	Απόφαση συμβουλίου αρ. 2010/631/EU η οποία ψηφίστηκε στις 13 Σεπτεμβρίου 2010.	Η εφαρμογή του είναι δεσμευτική για την Κύπρο, παρόλο που δεν το υπέγραψε ακόμη (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2018a).	

3.1.3 Σύμβαση για την Ευρωπαϊκή Άγρια Ζωή και τους Φυσικούς Οικοτόπους (Σύμβαση της Βέρνης)

Η Σύμβαση της Βέρνης, για την Ευρωπαϊκή Άγρια Ζωή και τους Φυσικούς Οικοτόπους υπογράφηκε στις 19 Σεπτεμβρίου, 1979. Στόχος της η προώθηση της συνεργασίας ανάμεσα στα συμμετέχοντα κράτη, με γνώμονα τη διατήρηση της άγριας πανίδας και χλωρίδας, και των οικοτόπων τους, και την παράλληλη προστασία των απειλούμενων μεταναστευτικών ειδών (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2018b).

Σύμφωνα με τη σύμβαση της Βέρνης, τα συμμετέχοντα κράτη οφείλουν να συμβάλλουν στην:

- α) Προώθηση εθνικών πολιτικών για τη διατήρηση της άγριας ζωής (πανίδας και χλωρίδας) και των φυσικών οικοτόπων αυτών.
- β) Ενσωμάτωση της διατήρησης της άγριας ζωής στον εθνικό προγραμματισμό της κάθε συμμετέχουσας χώρας και παράλληλη ανάπτυξη των περιβαλλοντικών πολιτικών.
- γ) Προώθηση της εκπαίδευσης και της διάδοσης των πληροφοριών για τις ανάγκες διατήρησης των ειδών άγριας πανίδας, χλωρίδας και των φυσικών οικοτόπων αυτών.

Η σύμβαση αυτή ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία της Κύπρου μέσω του Κυρωτικού Νόμου Ν.24/1988, περί της «Διατήρησης της Ευρωπαϊκής Άγριας Ζωής και των Φυσικών Οικοτόπων». Αντίστοιχα, στην Ελλάδα κυρώθηκε με τον [N. 1335/1983 \(ΦΕΚ 32/Α/14-03-1983\)](#).

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα υιοθέτησε τη σύμβαση της Βέρνης, μέσω τη θέσπισης των Οδηγιών 2009/147/ΕΚ «για τη Διατήρηση των Άγριων Πτηνών» και 92/43/ΕΟΚ «για τη Διατήρηση των Φυσικών Οικοτόπων και της Άγριας Πανίδας και Χλωρίδας». Όπως θα αναφερθεί με μεγαλύτερη ανάλυση στη συνέχεια, μέσω των Οδηγιών αυτών επιτρέπεται η εγκαθίδρυση ενός Ευρωπαϊκού Δικτύου προστατευόμενων περιοχών (Natura 2000), με στόχο την αντιμετώπιση της συνεχιζόμενης απώλειας της βιοποικιλότητας εξαιτίας των ανθρωπογενών επιδράσεων.

3.1.4 Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλομορφία (Σύμβαση του Ναϊρόμπι)

Οι βιολογικοί πόροι της γης αποτελούν τη βάση της παγκόσμιας οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Για το λόγο αυτό η προστασία και διαφύλαξη τους για τις

μελλοντικές γενεές, αποτελεί ζήτημα υψίστης σημασίας, ανά το παγκόσμιο. Το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (UNEP) έχοντας αναγνωρίσει το πιο πάνω, προχώρησε, το 1988, στη δημιουργία επιτροπών που αποτελούνταν από εμπειρογνώμονες σε θέματα βιολογικής ποικιλότητας. Στόχος των επιτροπών αυτών, η διερεύνηση της αναγκαιότητας προς τη θέσπιση μιας σχετικής σύμβασης για την προστασία της βιολογικής ποικιλομορφίας (Secretariat of the Convention on Biological Diversity, 2018).

Λίγους μήνες μετά πραγματοποιήθηκε με την παράλληλη συμβολή νομικών εμπειρογνομώνων η δημιουργία ενός παγκόσμιου νομικού εργαλείου για τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιολογικής ποικιλομορφίας. Το κείμενο της συγκεκριμένης σύμβασης υιοθετήθηκε στη διάσκεψη του Ναϊρόμπι, στις 22 Μαΐου 1992. Μέχρι τις 4 Ιουνίου 1993 είχε 168 υπογραφές, κι έτσι στις 29 Δεκεμβρίου 1993 τέθηκε κι επίσημα σε ισχύ.

Ως κύριους άξονες της έχει τα πιο κάτω:

1. Την διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας
2. Τη βιώσιμη χρήση των περιβαλλοντικών πόρων, όσον αφορά τη βιολογική ποικιλότητα.
3. Την ίση και δίκαιη ανταλλαγή των ωφελημάτων που προκύπτουν απ' την αξιοποίηση των γενετικών πόρων, μεταξύ των αναπτυγμένων και των αναπτυσσόμενων κρατών.

Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα της σύμβασης Ναϊρόμπι, μέχρι στιγμής 196 κράτη συμμετέχουν στη συγκεκριμένη σύμβαση με 168 εξ αυτών να την έχουν ήδη υπογράψει. Η Κύπρος προχώρησε στην επικύρωση της με τη θέσπιση του Νόμου [N4\(III\)/96](#) της 29^{ης} Μαρτίου 1996. Αντίστοιχα, στην Ελλάδα κυρώθηκε με το [N. 3233/2004 \(ΦΕΚ 51/A/18-02-2004\)](#).

3.1.5 Σύμβαση για την προστασία των μεταναστευτικών ειδών πανίδας (Σύμβαση της Βόννης)

Η Σύμβαση για την Προστασία των Μεταναστευτικών Ειδών Πανίδας, ή διαφορετικά η Σύμβαση της Βόννης, έχει ως στόχο τη διατήρηση όλων των μεταναστευτικών ειδών σε όλη την ακτίνα τους.

Η συγκεκριμένη σύμβαση υιοθετήθηκε το 1979 και τέθηκε σε εφαρμογή το 1985. Έχει ως κύριο άξονά της τη συνεργασία των συμβαλλόμενων μερών, για τη διατήρηση των μεταναστευτικών ειδών και των οικοτόπων τους. Αυτό είναι εφικτό μέσω της παροχής αυστηρής προστασίας για τα απειλούμενα μεταναστευτικά είδη, όπως περιλαμβάνονται στο Παράρτημα 1 της Σύμβασης. Παράλληλα στοχεύει στη λήψη επιπρόσθετων αποφάσεων, μέσω πολύπλευρων συμφωνιών για τη διατήρηση και διαχείριση των μεταναστευτικών ειδών (Παράρτημα II), μέσω διεθνών συνεργασιών, ή μέσω συνεταιριστικών ερευνητικών δραστηριοτήτων (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2018c).

Μέχρι στιγμής, 104 χώρες της Αφρικής, της Κεντρικής και της Νότιας Αμερικής, της Ασίας, της Ευρώπης και της Ωκεανίας περιλαμβάνονται στα συμβαλλόμενα μέρη της συγκεκριμένης σύμβασης. Η Κύπρος προχώρησε στις 13 Ιουλίου 2001, στην υπογραφή του Κυρωτικού Νόμου [N.17\(III\)/2001](#), για τη Διατήρηση των Αποδημητικών Ειδών που ανήκουν στην Άγρια Πανίδα. Αντίστοιχα, στην Ελλάδα κυρώθηκε με τον [N. 2719/1999 \(ΦΕΚ 106/A/26-05-1999\)](#).

3.1.6 Σύμβαση της UNESCO για την Παγκόσμια Πολιτιστική και Φυσική Κληρονομιά

Η UNESCO αναγνωρίζοντας την ανάγκη προστασίας κι ανάδειξης της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς, προχώρησε το 1972 στην υιοθέτηση της ομώνυμης σύμβασης, η οποία έχει μέχρι σήμερα υπογραφεί από 191 κράτη μέλη. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης σύμβασης ορίζονται οι έννοιες της φυσικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς επίσης κι οι υποχρεώσεις που οφείλουν να τηρούν τα συμβαλλόμενα κράτη μέλη, όσον αφορά την προστασία των μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς.

Παράλληλα, η ευθύνη λήψης αποφάσεων για τα συγκεκριμένα θέματα, βρίσκεται υπό των καθηκόντων της διακυβερνητικής επιτροπής, η οποία λειτουργεί γι' αυτόν ακριβώς το λόγο. Εκτός αυτού, πραγματοποιήθηκε η δημιουργία ενός Ταμείου Παγκόσμιας Κληρονομιάς, όπου και συνεισφέρουν όλα τα συμμετέχοντα κράτη μέλη, μ' ένα καθορισμένο ποσό κι η αξιοποίηση του οποίου ακολουθεί τις προδιαγραφές που περιγράφονται στις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή της σύμβασης. (Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, 2012c).

Στο πλαίσιο εφαρμογής της συγκεκριμένης σύμβασης δημιουργήθηκαν οι προαναφερόμενες [κατευθυντήριες γραμμές](#), οι οποίες ορίζουν μεταξύ άλλων τα κριτήρια που πρέπει να πληροί ένα μνημείο για να συμπεριληφθεί στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά στη σελίδα της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής της UNESCO (2012), για να συμπεριληφθεί ένα μνημείο στο συγκεκριμένο κατάλογο θα πρέπει να έχει «εξαιρετική παγκόσμια αξία» και να φέρει τουλάχιστον ένα απ' τα πιο κάτω χαρακτηριστικά:

- α) Να είναι αριστουργηματικό δείγμα της ανθρώπινης δημιουργικότητας·
- β) Να παρουσιάζει σημαντική ανταλλαγή ανθρώπινων αξιών σε ένα χρονικό διάστημα ή σε μια πολιτισμική περιοχή του κόσμου, όσον αφορά στην αρχιτεκτονική ή στην τεχνολογική εξέλιξη, στην τέχνη των μνημείων, την πολεοδομία ή τον σχεδιασμό τοπίων·
- γ) Να αποτελεί μοναδική ή τουλάχιστον εξαιρετική μαρτυρία για μια πολιτισμική παράδοση ή έναν πολιτισμό που επιβιώνει μέχρι σήμερα ή έχει εξαφανιστεί·
- δ) Να αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα αρχιτεκτονικής κτηρίου, αρχιτεκτονικού ή τεχνολογικού συμπλέγματος ή τοπίου που απεικονίζει σημαντικές περιόδους στην ανθρώπινη ιστορία·
- ε) Να αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα ενός παραδοσιακού οικισμού, αξιοποίησης της γης ή της θάλασσας, που να είναι ενδεικτικό ενός πολιτισμού (ή περισσότερων), ή αλληλεπίδρασης του ανθρώπου με το περιβάλλον, ιδιαίτερα όταν αυτό έχει καταστεί ευάλωτο υπό την επίδραση αμετάκλητων αλλαγών·
- ζ) Να συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με γεγονότα ή ζωντανές παραδόσεις, ιδέες ή αντιλήψεις, με καλλιτεχνικά ή λογοτεχνικά έργα εξαιρετικής παγκόσμιας σημασίας·
- η) Να περιέχει φυσικά φαινόμενα σε υπερθετικό βαθμό ή περιοχές εξαιρετικής φυσικής ομορφιάς και αισθητικής σημασίας·
- θ) Να αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα εκπροσώπησης σημαντικών σταδίων της ιστορίας της γης, όπως καταγραφή ζωής, σημαντικές γεωλογικές διαδικασίες σε εξέλιξη, ενδεικτικές της γεωμορφολογίας ή σημαντικών φυσιογραφικών γνωρισμάτων·

ι) Να αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα σημαντικών οικολογικών και βιολογικών διαδικασιών στην εξέλιξη και την ανάπτυξη της γης, του νερού, παράκτιων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων και κοινοτήτων ζώων και φυτών·

κ) Να περιλαμβάνει τα πιο σημαντικά και ενδεικτικά φυσικά καταλύματα για διατήρηση της επιτόπιας βιολογικής ποικιλομορφίας, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που περιέχουν απειλούμενα είδη εξαιρετικής παγκόσμιας σημασίας από άποψη επιστήμης ή συντήρησης·

Η Κυπριακή Δημοκρατία προχώρησε στη θέσπιση του Κυρωτικού νόμου [N.23/75](#) περί της Σύμβασης περί της προστασίας της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς, ο οποίος ψηφίστηκε στις 16 Μαΐου του 1975. Μέσω αυτού του νόμου δεσμεύτηκε μαζί με τα υπόλοιπα συμμετέχοντα κράτη να τηρήσει τις προδιαγραφές που τέθηκαν στο πλαίσιο της σύμβασης και να συμβάλλει στην προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Η Κύπρος υπήρξε μία από τις πρώτες χώρες που ενέγραψαν μνημεία στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Σήμερα, στον εν λόγω Κατάλογο περιλαμβάνονται τρεις εγγραφές μνημείων από την Κύπρο: Πάφος (1980), Βυζαντινές και Μεταβυζαντινές εκκλησίες του Τροόδου (1985, 2001) και ο νεολιθικός οικισμός της Χοιροκοιτίας (1998).

Η Σύμβαση για την Προστασία της Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς (1972) έχει κυρωθεί με το [N.1126/1981 \(ΦΕΚ 32 Α,11/2/1981\)](#) από το Ελληνικό Κοινοβούλιο.

3.1.7 Σύμβαση της UNESCO για την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς

Το 2001 η UNESCO προχώρησε στη σύνταξη της σύμβασης για την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς, έπειτα απ' την αναγνώριση της επείγουσας ανάγκης προστασίας αυτού του είδους παγκόσμιας κληρονομιάς, ως αναπόσπαστο τμήμα της ιστορίας των λαών και των εθνών, καθώς επίσης και των σχέσεων αυτών με άλλους λαούς, που μοιράζονται κοινά πολιτιστικά μονοπάτια (UNESCO, 2017). Όπως αναφέρεται στο άρθρο 2 της συγκεκριμένης [σύμβασης](#), στο πλαίσιο αυτής στοχεύονται τα πιο κάτω:

α) Η διασφάλιση κι η ενίσχυση της προστασίας της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

- β) Η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών, ως προς την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς, για το καλό της ανθρωπότητας, κι ακολουθώντας τις πρόνοιες που περιγράφονται στο κείμενο της σύμβασης.
- γ) Η διασφάλιση ότι τα συμβαλλόμενα μέρη, είτε ανεξάρτητα, είτε από κοινού θα λάβουν τα κατάλληλα μέτρα, σύμφωνα με τις πρόνοιες της σύμβασης και του διεθνούς δικαίου, τα οποία καθίστανται απαραίτητα για την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς, χρησιμοποιώντας για το σκοπό αυτό τις καλύτερες διαθέσιμες πρακτικές, συμφώντας με τις δυνατότητές τους.
- δ) Η επί τόπου διατήρηση της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς, η οποία θα πρέπει να θεωρείται ως η πρώτη επιλογή πριν την απευθείας εμπλοκή διαφόρων δραστηριοτήτων στο χώρο όπου βρίσκεται η κληρονομιά αυτή.
- ε) Η ενάλια πολιτιστική κληρονομιά η οποία θα ανακτηθεί, θα πρέπει να τοποθετηθεί, διατηρηθεί και διαχειριστεί με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη διαφύλαξή της.
- ζ) Η διασφάλιση ότι δε θα πραγματοποιηθεί η εμπορική εκμετάλλευση της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς.
- η) Η διασφάλιση ότι τα συμμετέχοντα κράτη θα αποδίδουν το δέοντα σεβασμό σε όλα τα ανθρώπινα κατάλοιπα τα οποία βρίσκονται στα θαλάσσια ύδατα.
- θ) Η ενθάρρυνση της υπεύθυνης μη-παρεμβατικής πρόσβασης σε χώρους ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς, για σκοπούς παρατήρησης και επιτόπιας καταγραφής αυτής, η οποία θα προάγει την ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς. Στην περίπτωση που κάτι τέτοιο δε συμβαδίζει με τις ευρύτερες πολιτικές προστασίας και διαχείρισης των συγκεκριμένων χώρων, η πρόσβαση δεν επιτρέπεται.

Αξίζει να αναφερθεί ότι η Σύμβαση για την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς είναι σε απόλυτη συμφωνία με το διεθνές νομοθετικό πλαίσιο, όπως για παράδειγμα η σύμβαση UNCLOS για το δίκαιο της θάλασσας. Για το λόγο αυτό όπως αναφέρεται στη σύμβαση, τίποτα το οποίο συμπεριλαμβάνεται σε αυτή δε θα πρέπει να θεωρηθεί ως τροποποίηση των κανόνων άλλων διεθνών νομοθεσιών.

Επιπρόσθετα, όπως αναφέρεται στο άρθρο 6 της συγκεκριμένης σύμβασης, τα συμβαλλόμενα κράτη μέλη ενθαρρύνονται όπως αναπτύξουν διμερείς, περιφερειακές ή ακόμη και πολυμερείς συμφωνίες με γνώμονα την επιτυχή προστασία και διατήρηση της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Αυτό ενδεχομένως μπορεί να επιτευχθεί μέσω της σύναψης νέων ή την ανανέωση υφιστάμενων νομοθεσιών, για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου. Εννοείται πως οι συγκεκριμένες συμφωνίες θα ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές της διεθνούς σύμβασης, όμως ενδέχεται όπως τα συμμετέχοντα κράτη προχωρήσουν στη θέσπιση επιπρόσθετων κανόνων που θα διασφαλίζουν την ακόμα καλύτερη προστασία των ενάλιων αρχαιοτήτων.

Έχοντας ως στόχο της παράλληλη προστασία του θαλασσιού περιβάλλοντος, η συγκεκριμένη σύμβαση περιλαμβάνει στις πρόνοιες της κανόνες οι οποίοι επικεντρώνονται στις δραστηριότητες που διεξάγονται σε ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους. Οι κανόνες αυτοί περιγράφονται σε συντομία πιο κάτω:

- α) Σύμφωνα με τον κανόνα 9, πριν την πραγματοποίηση οποιουδήποτε έργου σε ενάλιο αρχαιολογικό χώρο, απαιτείται ο σχεδιασμός αυτού, ο οποίος θα πρέπει να κατατεθεί εγκαίρως στις αρμόδιες αρχές οι οποίες θα πρέπει να εξετάσουν προσεκτικά τις περιγραφόμενες δραστηριότητες και θα εγκρίνουν ή όχι την πραγματοποίηση του εν λόγω έργου.
- β) Σύμφωνα με τον κανόνα 10, ο συγκεκριμένος σχεδιασμός του έργου θα πρέπει να περιλαμβάνει και τις απαραίτητες περιβαλλοντικές πολιτικές.
- γ) Όπως αναφέρεται στον κανόνα 14, η προκαταρκτική εργασία στους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους θα πρέπει να περιλαμβάνει μια αξιολόγηση η οποία θα εκτιμά τις επιπτώσεις των προγραμματιζόμενων δραστηριοτήτων στις ενάλιες αρχαιότητες και στο γύρω φυσικό περιβάλλον. Θα πρέπει να δίνεται αναφορά στη σημασία, αλλά και στην ευαισθησία των συγκεκριμένων περιοχών, και να περιγράφεται η δυνατότητα συλλογής ικανοποιητικών δεδομένων απ' τις εν λόγω δραστηριότητες, τα οποία θα ενισχύουν το βασικό σκοπό του εν λόγω έργου.
- δ) Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 15, η αξιολόγηση θα πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες από προηγούμενες μελέτες οι οποίες αποδεικνύουν την ύπαρξη αρχαιολογικών και ιστορικών στοιχείων στη συγκεκριμένη περιοχή, καθώς επίσης και πληροφορίες για τα αρχαιολογικά και περιβαλλοντικά γνωρίσματα των συγκεκριμένων χώρων. Παράλληλα, θα πρέπει να γίνεται παράθεση όλων των πιθανών επιπτώσεων

από την πραγματοποίηση των προγραμματιζόμενων δραστηριοτήτων, ως προς τη μακροπρόθεσμη διαφύλαξη της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής.

Όπως αναφέρεται στην ιστοσελίδα της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής της UNESCO (Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, 2012), η Κύπρος δεν έχει κυρώσει ακόμη τη συγκεκριμένη σύμβαση, όμως παρακολουθεί ορισμένες από τις διεθνείς συναντήσεις που πραγματοποιούνται, ενώ παράλληλα στηρίζει τη συμμετοχή εμπειρογνομόνων σε σεμινάρια σχετικά με την ενάλια πολιτιστική κληρονομιά. Η Ελλάδα δεν έχει κυρώσει τη συγκεκριμένη Σύμβαση.

3.2 ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Στο παρόν υποκεφάλαιο γίνεται αναφορά στο Κοινοτικό Νομοθετικό Υπόβαθρο, δίνοντας έμφαση στις πιο σχετικές (με τους στόχους του έργου ΑνΔιΚαΤ) Οδηγίες και Αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Περισσότερες πληροφορίες για το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορείτε να βρείτε στον ιστότοπο <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=en>

Στον πίνακα που ακολουθεί περιλαμβάνονται οι πιο σημαντικές Οδηγίες και Αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες σχετίζονται με θέματα:

- α) Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού (ΘΧΣ) και Βιώσιμης Ανάπτυξης
- β) Βιοποικιλότητας και Θαλάσσιου Περιβάλλοντος.

Η κατηγοριοποίηση αυτή δεν είναι απόλυτη, μιας και μια πολιτική η οποία σχετίζεται για παράδειγμα με θέματα ΘΧΣ, μπορεί να περιλαμβάνει και στόχους που σχετίζονται με την προστασία της βιοποικιλότητας και του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Ακολουθεί συνοπτική αναφορά στους άξονες της κάθε Οδηγίας αναφέροντας επίσης τους αντίστοιχους κυρωτικούς νόμους, έτσι όπως θεσπίστηκαν στην Κύπρο και την Ελλάδα.

Πίνακας 3.2: Το κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο που σχετίζεται με τους στόχους του έργου ΑνΔιΚαΤ. Η κατηγοριοποίηση των Οδηγιών και Αποφάσεων δεν είναι απόλυτη, μιας και μια νομοθεσία μπορεί να επικεντρώνεται σε πολλαπλές υπό-κατηγορίες, όμως για χάρην ευκολίας έχει κατηγοριοποιηθεί ως ακολούθως.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ		
α/α	Κωδικός	Τίτλος
Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη		
1	2014/89/ΕΕ	Οδηγία 2014/89/ΕΕ του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 23 ^{ης} Ιουλίου 2014 περί θεσπίσεως πλαισίου για το

Πίνακας 3.2: Το κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο που σχετίζεται με τους στόχους του έργου ΑνΔικαΤ. Η κατηγοριοποίηση των Οδηγιών και Αποφάσεων δεν είναι απόλυτη, μιας και μια νομοθεσία μπορεί να επικεντρώνεται σε πολλαπλές υπό-κατηγορίες, όμως για χάριν ευκολίας έχει κατηγοριοποιηθεί ως ακολούθως.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ		
α/α	Κωδικός	Τίτλος
		θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό.
2	2007/2/EK	Οδηγία 2007/2/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14 ^{ης} Μαρτίου 2007, για τη δημιουργία υποδομής χωρικών πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (INSPIRE).
Βιοποικιλότητα και Θαλάσσιο Περιβάλλον		
3	2008/56/EK	Οδηγία 2008/56/EK του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 17 ^{ης} Ιουνίου του 2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία - πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική).
4	2017/845	Οδηγία (ΕΕ) 2017/845 της Επιτροπής, της 17 ^{ης} Μαΐου 2017 για την τροποποίηση της οδηγίας 2008/56/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά τους ενδεικτικούς καταλόγους στοιχείων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την εκπόνηση των θαλάσσιων στρατηγικών.
5	92/43/ΕΟΚ	Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21 ^{ης} Μαΐου 1992 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.
6	2009/147/EK	Οδηγία 2009/147/EK του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 30 ^{ης} Νοεμβρίου 2009 περί της διατηρήσεως των άγριων πτηνών.
7	2008/99/EK	Οδηγία 2008/99/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19 ^{ης} Νοεμβρίου 2008, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου.
8	2006/7/EK	Οδηγία 2006/7/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15 ^{ης} Φεβρουαρίου 2006, σχετικά με τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης και την κατάργηση της οδηγίας 76/160/ΕΟΚ.
9	UNEP / MAP	Σύμβαση της Βαρκελώνης & Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης του Προγράμματος Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών

Στις παραγράφους που ακολουθούν αναλύονται οι κοινοτικοί στόχοι περιβαλλοντικής προστασίας, οι οποίοι λαμβάνονται υπόψη και έχουν άμεση σχέση με την υλοποίηση.

3.2.1 Ευρωπαϊκό Νομοθετικό Πλαίσιο σχετικό με το Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό

3.2.1.1 Οδηγία 2014/89/ΕΕ περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό

Η Οδηγία [2014/89/ΕΕ](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Ιουλίου 2014 περί θεσπίσεως πλαισίου για το Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό, αποτελεί τη νομοθετική βάση ανάπτυξης ΘΧΣ στα κράτη μέλη της ΕΕ. Βάσει του άρθρου 1, η συγκεκριμένη οδηγία, έχει ως αντικείμενό της τον καθορισμό ενός

πλαisiού για την ανάπτυξη του ΘΧΣ, με γνώμονα τόσο την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης των θαλάσσιων οικονομιών και των θαλάσσιων περιοχών ευρύτερα, αλλά και τη βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων. Εκτός αυτού, έχοντας ως πυξίδα την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική της ΕΕ, προβλέπει στη θέσπιση του ΘΧΣ απ' τα κράτη μέλη, λαμβάνοντας υπόψη τις αλληλεπιδράσεις ξηράς – θάλασσας (άρθρο 7), αλλά και τη σημασία ενίσχυσης και ανάπτυξης διασυνοριακής συνεργασίας, σύμφωνα και με τις διατάξεις της διεθνούς σύμβασης UNCLOS για το δίκαιο της θάλασσας.

Όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της, η Οδηγία 2014/89/ΕΕ εφαρμόζεται στα θαλάσσια ύδατα των κρατών μελών της ΕΕ, με την επιφύλαξη άλλης ευρωπαϊκής νομοθεσίας, με εξαίρεση τα παράκτια ύδατα ή τμήματα αυτών που εμπίπτουν ήδη σε κάποιο θαλάσσιο πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό του κράτους μέλους. Σημαντικό να αναφερθεί πως η συγκεκριμένη οδηγία δεν εφαρμόζεται σε δραστηριότητες με αποκλειστικό σκοπό την άμυνα ή την εθνική ασφάλεια. Εκτός αυτού, δε θίγει την αρμοδιότητα των κρατών μελών να σχεδιάζουν και να καθορίζουν την έκταση και το περιεχόμενο των θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων τους, αλλά ούτε και θίγει τη δικαιοδοσία των κρατών μελών, επί των θαλάσσιων υδάτων τους. Επίσης, δεν επιβάλλει καμία νέα υποχρέωση όσον αφορά τον τρόπο υλοποίησης των τομεακών πολιτικών ενός κράτους μέλους, απλά συμβάλλει στις πολιτικές αυτές μέσω της διαδικασίας σχεδιασμού.

Επίσης, το θαλάσσιο χωροταξικό σχέδιο που θα προκύψει, θα πρέπει να αναπτύσσεται και να καταρτίζεται βάσει του θεσμικού και διοικητικού επιπέδου του κράτους μέλους, περιλαμβάνοντας και αξιοποιώντας τις υφιστάμενες εθνικές πολιτικές, τους κανονισμούς και τους μηχανισμούς που θεσπίστηκαν ή θεσπίζονται πριν την έναρξη της οδηγίας (άρθρο 4). Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των θαλάσσιων περιοχών, όπως επίσης και τις σχετικές υφιστάμενες, αλλά και τις μελλοντικές δραστηριότητες και χρήσεις στις υπό σχεδιασμό περιοχές, όπως και τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους (άρθρο 8). Για το λόγο αυτό και σύμφωνα με την ανάλογη αρμοδιότητα των κρατών μελών, οι πιθανές δραστηριότητες και χρήσεις δύνανται να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- I. Τις περιοχές αλιείας και τις περιοχές υδατοκαλλιέργειας.
- II. Τις εγκαταστάσεις και τις υποδομές για την έρευνα, την εκμετάλλευση και την εξόρυξη πετρελαίου, φυσικού αερίου, καθώς και άλλων ενεργειακών πόρων, ορυκτών και αδρανών υλικών, όπως και τις εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

- III. Τις οδούς θαλάσσιας μεταφοράς.
- IV. Τις περιοχές διεξαγωγής στρατιωτικών ασκήσεων.
- V. Τους τόπους προστασίας της φύσης, των ειδών και τις προστατευόμενες περιοχές.
- VI. Τις περιοχές εξόρυξης πρώτων υλών.
- VII. Την επιστημονική έρευνα.
- VIII. Τις διαδρομές υποβρύχιων καλωδίων και αγωγών.
- IX. Τον τουρισμό και
- X. Την υποθαλάσσια πολιτιστική κληρονομιά.

Όσον αφορά την Κύπρο, το 2017 πραγματοποιήθηκε η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ στο κυπριακό νομικό πλαίσιο, μέσω του [N.144\(I\)/2017](#), περί Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού και άλλων Συναφών Θεμάτων. Αντίστοιχα, η Ελλάδα ενσωμάτωσε την Οδηγία 2014/89/ΕΕ στις 12.06.2018 με τον [N. 4546/2018](#) (ΦΕΚ 101Α).

3.2.1.2 Οδηγία 2007/2/ΕΚ για τη δημιουργία υποδομής χωρικών πληροφοριών (INSPIRE)

Το Μάρτιο του 2007 ψηφίστηκε απ' το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, η Οδηγία "[INSPIRE](#)", (INfrastructure for SPatial Information in Europe - Υποδομή Χωρικών Πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 15 Μαΐου του ίδιου χρόνου. Η συγκεκριμένη Οδηγία θεσπίστηκε, έχοντας ως στόχο την εξυπηρέτηση των σκοπών των ευρωπαϊκών πολιτικών και την άσκηση αυτών και των δραστηριοτήτων τους, οι οποίες ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στο περιβάλλον.

Μέσω της Οδηγίας αυτής, τίθενται οι προδιαγραφές για τη δημιουργία μιας ενιαίας Υποδομής Χωρικών Πληροφοριών, μεταξύ των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία θα στηρίξει τις δυνατότητες ανταλλαγής και μερισμού χωρικών πληροφοριών οι οποίες αφορούν το περιβάλλον, μεταξύ των δημοσίων οργανισμών και φορέων των κρατών μελών. Εκτός αυτού, θα επιτρέπεται η πρόσβαση στις συγκεκριμένες χωρικές πληροφορίες και στους πολίτες. Έτσι, μέχρι το 2020, μέσω της Οδηγίας αυτής, αποτελεί στόχο η εναρμόνιση στη συλλογή, επεξεργασία, ταξινόμηση και διάχυση αυτών των χωρικών πληροφοριών, σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων της Κύπρου, έχοντας ως στόχο την εναρμόνιση με τη συγκεκριμένη νομοθεσία, ψήφισε το Μάιο του 2010, τον «Περί της Δημιουργίας Υποδομής Χωρικών Δεδομένων INSPIRE Νόμος [N.43\(I\)/2010](#). Αντίστοιχα η Ελλάδα εναρμονίστηκε στις 22-09-2010 με την Οδηγία 2007/2/EK με τον [N. 3882/2010](#) (ΦΕΚ 166Α) «Εθνική Υποδομή Γεωχωρικών Πληροφοριών...».

3.2.2 Ευρωπαϊκό Νομοθετικό Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα και το Θαλάσσιο Περιβάλλον

3.2.2.1 Οδηγία 2008/56/EK Οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική

Η Οδηγία [2008/56/EK](#) του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 17^{ης} Ιουνίου 2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική), έχει ως στόχο της τον ορισμό πλαισίου, βάσει του οποίου τα κράτη μέλη θα μπορούν να επιτύχουν και να διατηρήσουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση για το θαλάσσιο περιβάλλον έως το 2020. Βάσει του άρθρου 1 της οδηγίας, για να γίνει αυτό εφικτό θα πρέπει να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν θαλάσσιες στρατηγικές οι οποίες θα περιλαμβάνουν τη θέσπιση και εφαρμογή μέτρων, τα οποία απ' τη μια θα εξασφαλίζουν την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, προλαμβάνοντας την επιδείνωσή του και αποκαθιστώντας τα οικοσυστήματα τα οποία επηρεάστηκαν αρνητικά.

Απ' την άλλη, οι στρατηγικές αυτές θα πρέπει επίσης να προλαμβάνουν και να μειώνουν τις εναποθέσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον, στοχεύοντας στη σταδιακή εξαφάνιση τη ρύπανσης, εξασφαλίζοντας παράλληλα ότι δε θα υπάρχουν περιβαλλοντικές πιέσεις ή επιπτώσεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι βάσει της οδηγίας, ορίζεται όπως οι θαλάσσιες στρατηγικές που θα εφαρμοστούν για τη διαχείριση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, εφαρμόζουν προσέγγιση με βάση το οικοσύστημα, η οποία εξασφαλίζει ότι η συνολική πίεση των δραστηριοτήτων αυτών παραμένει σε επίπεδα συμβατά με την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης. Επίσης, μέσω της εφαρμογής των συγκεκριμένων θαλάσσιων στρατηγικών, διασφαλίζεται η αειφόρος χρήση των θαλάσσιων αγαθών και υπηρεσιών τόσο στην παρούσα φάση, όσο και στο μέλλον.

Όπως ορίζεται στην Οδηγία 2008/56/EK, το πρώτο βήμα στην προπαρασκευή των μέτρων αποτελεί η πραγματοποίηση ανάλυσης των γνωρισμάτων ή των

χαρακτηριστικών της εκάστοτε θαλάσσιας περιφέρειας ή υπο-περιφέρειας, όπως και των πιέσεων και επιπτώσεων επί των θαλάσσιων υδάτων τους, εντοπίζοντας τις σημαντικότερες εξ αυτών. Επίσης, απαιτείται η οικονομική και κοινωνική ανάλυση της χρήσης τους, όπως και του κόστους υποβάθμισης του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Στη συνέχεια, βάσει των αποτελεσμάτων της προαναφερόμενης ανάλυσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποφασίσουν τα κριτήρια και τα μεθοδολογικά πρότυπα για τον ορισμό της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης. Ακολούθως, βάσει της οδηγίας, ορίζεται ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν περιβαλλοντικούς στόχους και προγράμματα παρακολούθησης για συνεχή και τακτική αξιολόγηση των θαλάσσιων υδάτων. Έπειτα, θα πρέπει να θεσπίσουν προγράμματα μέτρων με σκοπό την επίτευξη ή τη διατήρηση καλής περιβαλλοντικής κατάστασης, βάσει των υφιστάμενων κοινοτικών και διεθνών απαιτήσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της εκάστοτε περιφέρειας ή υπο-περιφέρειας.

Για σκοπούς εναρμόνισης με το άρθρο 13, παράγραφος 10, της συγκεκριμένης Οδηγίας, η Κύπρος προχώρησε το 2011 στη ψήφιση του [N.18\(I\)/2011](#), περί της Θαλάσσιας Στρατηγικής Νόμου. Αντίστοιχα η Ελλάδα προχώρησε το ίδιο έτος στη ψήφιση του [N.3983/2011](#), περί της Εθνική στρατηγικής για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Αξίζει να αναφερθεί ότι στις 17 Μαΐου 2017 πραγματοποιήθηκε η ψήφιση τροποποιητικής οδηγίας απ' την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία αφορά τους ενδεικτικούς καταλόγους των στοιχείων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την εκπόνηση των θαλάσσιων στρατηγικών. Ακολουθεί σύντομη αναφορά στις τροποποιήσεις που περιλαμβάνονται στην Οδηγία 2017/845 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

3.2.2.2 Οδηγία (ΕΕ) 2017/845 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2008/56/ΕΚ

Στο πλαίσιο του πρώτου κύκλου εφαρμογής της Οδηγίας 2008/56/ΕΚ και των θαλάσσιων στρατηγικών τους, τα κράτη μέλη κοινοποίησαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μια δέσμη χαρακτηριστικών προσδιορισμού καλής περιβαλλοντικής κατάστασης και των περιβαλλοντικών τους στόχων. Η επιτροπή αξιολόγησης των συγκεκριμένων εκθέσεων κατέληξε ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταβάλουν επειγόντως περισσότερες προσπάθειες, έτσι ώστε να επιτύχουν τους στόχους καλής περιβαλλοντικής κατάστασης μέχρι το 2020.

Για το λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την Οδηγία [2017/845](#), η οποία αποτελεί την τροποποίηση της Οδηγίας 2008/56/EK. Μέσω της συγκεκριμένης Οδηγίας θα εξασφαλιστεί η επιτυχής διεξαγωγή του δεύτερου κύκλου εφαρμογής των θαλάσσιων στρατηγικών των κρατών μελών, και η επιτυχέστερη εφαρμογή των στόχων της Οδηγίας 2008/56/EK. Στο πλαίσιο των τροποποιήσεων αυτών, πραγματοποιείται ο προσδιορισμός μιας δέσμης σαφέστερων, απλούστερων, συνοπτικότερων, συνεκτικότερων και πιο συγκρίσιμων κριτηρίων και μεθοδολογικών προτύπων για την καλή περιβαλλοντική κατάσταση. Επιπρόσθετα, πραγματοποιείται επανεξέταση του παραρτήματος III της Οδηγίας 2008/56/EK, με στόχο την κατάρτιση ειδικών κατευθυντήριων γραμμών, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί μια πιο συνεπής και συνεκτική προσέγγιση για τις αξιολογήσεις στον επόμενο κύκλο εφαρμογής.

Ένας απ' τους πιο βασικούς λόγους επανεξέτασης των χαρακτηριστικών του Παραρτήματος III, είναι η έμμεση συσχέτιση των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών με τα στοιχεία ποιοτικής περιγραφής που ορίζονται στο Παράρτημα I της Οδηγίας 2008/56/EK. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω της ψήφισης της Οδηγίας 2017/845 στοχεύει να αποσαφηνίσει καλύτερα τις σχέσεις των χαρακτηριστικών των δύο παραρτημάτων. Έτσι, μέσω της καλύτερης σύνδεσης των στοιχείων των οικοσυστημάτων, και των ανθρωπογενών πιέσεων και επιπτώσεων στο θαλάσσιο περιβάλλον, με τα χαρακτηριστικά του παραρτήματος I, διευκολύνεται η καλύτερη εφαρμογή της Οδηγίας 2008/56/EK. Συγκεκριμένα, το αναθεωρημένο Παράρτημα III, της Οδηγίας 2017/845 περιλαμβάνει τρεις πίνακες, οι οποίοι περιλαμβάνουν συγκεκριμένα στοιχεία των οικοσυστημάτων, όπως: α) τη δομή, λειτουργία και διεργασία των θαλασσιών οικοσυστημάτων (Πίνακας 1) και β) των ανθρωπογενών πιέσεων, χρήσεων κι ανθρωπίνων δραστηριοτήτων στο θαλάσσιο περιβάλλον (Πίνακες 2α και 2β). Το πιο σημαντικό στοιχείο όμως στους νέους αυτούς πίνακες είναι η στήλη η οποία περιλαμβάνει τις συσχετίσεις με τα σχετικά χαρακτηριστικά ποιοτικής περιγραφής που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα I, της Οδηγίας 2008/56/EK.

Η Ελλάδα συμμορφώθηκε με τις διατάξεις της οδηγίας (ΕΕ) 2017/845 με την υπ' αριθμό [ΥΠΕΝ/ΔΝΕΠ/50529/2779/07-12-2018 Κ.Υ.Α.](#) (ΦΕΚ 5728B).

3.2.2.3 Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.

Σύμφωνα με την Οδηγία [92/43/ΕΟΚ](#), η διατήρηση των φυσικών οικοτόπων ορίζεται με μια σειρά από μέτρα που αποσκοπούν στη διασφάλιση και την προστασία τόσο των οικοτόπων, όσο και των πληθυσμών των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας.

Η κατάσταση διατήρησης των οικοτόπων και των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας, μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητική, όταν εφαρμόζονται τα πιο κάτω:

- α) Η περιοχή φυσικής κατανομής και οι εκτάσεις που περιέχουν οι οικοτόποι μένουν σταθερές ή αυξάνονται.
- β) Η δομή κι οι λειτουργίες των οικοτόπων, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη μακροπρόθεσμη διατήρησή τους υφίστανται και είναι δυνατόν να συνεχίσουν να υφίστανται στο προβλεπόμενο μέλλον.
- γ) Τα δεδομένα που σχετίζονται με την πορεία των πληθυσμών των οικείων ειδών δείχνουν ότι αυτά εξακολουθούν και θα εξακολουθούν να υπάρχουν μακροπρόθεσμα στους φυσικούς οικοτόπους που απαντώνται.
- δ) Η περιοχή φυσικής κατανομής στην οποία απαντώνται τα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος δε φθίνουν κι ούτε υπάρχει κίνδυνος να περιοριστούν κατά το προβλεπόμενο μέλλον.
- ε) Οι οικοτόποι στους οποίους φιλοξενούνται οι πληθυσμοί των ειδών υπάρχουν και θα συνεχίσουν πιθανόν να υπάρχουν, έτσι ώστε να διατηρηθούν οι πληθυσμοί αυτοί μακροπρόθεσμα.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τα άρθρα 12 και 13 της συγκεκριμένης οδηγίας, απαιτείται όπως τα κράτη μέλη εφαρμόσουν ένα σύστημα αυστηρής προστασίας των ειδών που βρίσκονται στο παράρτημα IV, το οποίο να απαγορεύει τα ακόλουθα:

- α) Κάθε μορφή σύλληψης ή θανάτωσης από πρόθεση των ειδών αυτών.
- β) Η παρενόχληση από πρόθεση των εν λόγω ειδών, ιδιαίτερα κατά την περίοδο αναπαραγωγής τους, κατά την περίοδο όπου τα νεογνά εξαρτώνται απ' τη μητέρα, κατά τη χειμερία νάρκη και τη μετανάστευση.
- γ) Η καταστροφή από πρόθεση κι η συλλογή αυγών στο φυσικό περιβάλλον.
- δ) Η βλάβη, ή καταστροφή των τόπων αναπαραγωγής ή των τόπων ανάπαυσης.

- ε) Η αποκομιδή, συλλογή, κοπή, εκρίζωση και καταστροφή δειγμάτων των ειδών αυτών, στην περιοχή της φυσικής κατανομής τους.
- στ) Η κατοχή, μεταφορά, εμπορία, ανταλλαγή και προσφορά για εμπορικούς σκοπούς δειγμάτων των ειδών αυτών, τα οποία έχουν συλλεγεί απ' το φυσικό περιβάλλον, εκτός αυτών που είναι νόμιμων.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 15, η χρήση μη επιλεκτικών μέσων σύλληψης ή θανάτωσης των ειδών που αναφέρονται στο Παράρτημα V, μιας και αυτά τα μέσα δύναται να προκαλέσουν τοπικά την εξαφάνιση ή τη σοβαρή διατάραξη της ησυχίας των ειδών αυτών. Ιδιαίτερα, απαγορεύεται η χρήση μέσων σύλληψης και θανάτωσης που αναφέρονται στο σημείο α του παραρτήματος VI, καθώς επίσης κι η μορφή σύλληψης και θανάτωσης απ' τα μέσα μεταφοράς όπως αναφέρονται στο σημείο β του ίδιου παραρτήματος.

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 22, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσέχουν ιδιαίτερα κατά την εισαγωγή ενός μη τοπικού είδους στο φυσικό περιβάλλον και να ρυθμίζεται με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να μην επιφέρει οποιαδήποτε επίπτωση στους φυσικούς οικοτόπους της περιοχής. Στην περίπτωση που κάτι τέτοιο δεν μπορεί να περιοριστεί, τότε θα πρέπει να απαγορεύουν την εισαγωγή των ειδών αυτών.

Η Κύπρος προχώρησε στην εναρμόνιση με τη συγκεκριμένη Οδηγία, μέσω της ψήφισης του [N.153\(I\)/2003](#), στον οποίο γίνεται αναφορά στο κεφάλαιο του εθνικού νομοθετικού πλαισίου.

Αντίστοιχα, η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με τις ακόλουθες ΚΥΑ:

- [ΚΥΑ 33318/3028/11-12-1998](#) (ΦΕΚ 1289B/28-12-98) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας»
- [ΚΥΑ Η.Π. 14849/853/Ε103/4-4-2008](#) (ΦΕΚ 645/Β/11-4-08) «Τροποποίηση των υπ' αριθμ. 33318/3028/1998 κοινών υπουργικών αποφάσεων (Β' 1289) και υπ' αριθμ. 29459/1510/2005 κοινών υπουργικών αποφάσεων (Β' 992), σε συμμόρφωση με διατάξεις της οδηγίας 2006/105 του Συμβουλίου της 20ης Νοεμβρίου 2006 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.2.2.4 Οδηγία 2009/147/EK περί της διατηρήσεως των άγριων πτηνών (κωδικοποίηση Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ)

Οι πληθυσμοί πολλών αποδημητικών και αυτόχθονων ειδών ευρωπαϊκών άγριων πτηνών παρουσιάζουν σημαντική μείωση. Αναγνωρίζοντας το γεγονός αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), προχώρησε στη θέσπιση πολιτικών, με στόχο την αντιμετώπιση του θέματος, και την αντιστροφή της συγκεκριμένης τάσης. Αυτό είναι δυνατό να επιτευχθεί μέσω της απαγόρευσης ορισμένων πρακτικών και της θέσπισης μέτρων προστασίας και διαχείρισης των οικοτόπων. Μέσω της θέσπισης της Οδηγίας [2009/147/EK](#) επιδιώκεται η ευρύτερη προστασία όλων των άγριων πτηνών της ΕΕ, μέσω του καθορισμού κανόνων για την προστασία, τη διαχείριση και τον έλεγχό τους. Επίσης, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η Οδηγία αυτή βρίσκει εφαρμογή τόσο στα ίδια τα πτηνά, όσο και στα αυγά, στις φωλιές και στους οικοτόπους στα οποία ζουν.

Η ΕΕ τονίζει μέσα απ' τη συγκεκριμένη Οδηγία την ανάγκη λήψης μέτρων για τη διατήρηση ή/και την αποκατάσταση των πληθυσμών των ειδών που κινδυνεύουν, σύμφωνα πάντα με τις πρόσφατες οικολογικές, επιστημονικές και μορφωτικές απαιτήσεις, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψιν τις οικονομικές και ψυχαγωγικές ανάγκες των συγκεκριμένων περιοχών.

Τα συγκεκριμένα μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνουν τα πιο κάτω:

- α) Τη δημιουργία ζωνών προστασίας.
- β) Τη συντήρηση και διευθέτηση των οικοτόπων που βρίσκονται στο εσωτερικό και στο εξωτερικό των ζωνών προστασίας.
- γ) Την αποκατάσταση των κατεστραμμένων βιοτόπων και τη δημιουργία νέων.

Σύμφωνα με το Παράρτημα I της συγκεκριμένης Οδηγίας, για ένα συγκεκριμένο αριθμό ειδών πτηνών είναι απαραίτητη η θέσπιση ειδικών μέτρων διατήρησης των οικοτόπων των ειδών αυτών, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η επιβίωσή τους. Στο συγκεκριμένο παράρτημα περιλαμβάνονται είδη, τα οποία α) απειλούνται με εξαφάνιση, β) είναι ευπαθή σε ορισμένες μεταβολές των οικοτόπων τους, γ) θεωρούνται σπάνια λόγω του μικρού μεγέθους του πληθυσμού τους, ή της περιορισμένης εξάπλωσής τους και δ) έχουν ανάγκη ιδιαίτερης προσοχής λόγω της ιδιαιτερότητας του οικοτόπου τους.

Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη Οδηγία, οι χώρες της ΕΕ οφείλουν να δημιουργήσουν ειδικές ζώνες προστασίας (ΖΕΠ) για τα απειλούμενα είδη και τα αποδημητικά πτηνά,

οι οποίες θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από ευνοϊκές συνθήκες για την επιβίωσή τους, και θα βρίσκονται εντός της φυσικής κατανομής των πτηνών. Οι ΖΕΠ αποτελούν μέρος των οικολογικά προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000.

Έχοντας ως στόχο τη γενική προστασία για όλα τα είδη άγριων πτηνών στην ΕΕ, η Οδηγία όρισε μέσα από τα άρθρα της τις ακόλουθες απαγορεύσεις:

- I. Την εκ προθέσεως καταστροφή ή σύλληψη των άγριων πτηνών.
- II. Τη βλάβη των φωλιών τους.
- III. Τη συλλογή και κατοχή των αυγών τους.
- IV. Τη σκόπιμη ενόχληση των πτηνών, η οποία θέτει σε κίνδυνο τη διατήρησή τους.
- V. Την εμπορία ή κατοχή ζωντανών ή νεκρών πτηνών, των οποίων απαγορεύεται η θήρευση.

Οι χώρες της ΕΕ θα πρέπει μεταξύ άλλων να ενθαρρύνουν τις αναγκαίες έρευνες με σκοπό τη διαχείριση, την προστασία και τη συνετή εκμετάλλευση των άγριων πτηνών. Αυτό είναι δυνατό να επιτευχθεί μέσω της διασφάλισης ότι η θήρευση περιορίζεται στη διατήρηση του πληθυσμού των ειδών σε ικανοποιητικό επίπεδο.

Για το λόγο αυτό, για ορισμένα είδη επιτρέπεται η θήρευση τους όταν τηρούνται τα πιο κάτω:

- i. Ο πληθυσμός των θηρευμένων πτηνών δεν θα πρέπει να θέτει σε κίνδυνο τα ικανοποιητικά επίπεδα πληθυσμού.
- ii. Τα είδη δεν θα πρέπει να θηρεύονται κατά τις περιόδους αναπαραγωγής ή εξάρτησης.
- iii. Τα αποδημητικά είδη δεν πρέπει να θηρεύονται κατά την επιστροφή τους στον τόπο φωλεοποίησης, και
- iv. Απαγορεύονται οι μέθοδοι μαζικής ή όχι επιλεκτικής θανάτωσης.

Η Κύπρος προχώρησε στη ψήφιση του [N.152\(I\)/2003](#) περί της προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων, ο οποίος είναι εναρμονισμένος με τις πρόνοιες της συγκεκριμένης Οδηγίας.

Η Οδηγία 79/409/ΕΟΚ (όπως κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ) ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τις ακόλουθες ΥΑ και ΚΥΑ:

- [ΥΑ 414985/29-11-85](#) (ΦΕΚ Β' 757) «Μέτρα διαχείρισης της άγριας πτηνοπανίδας».
- [ΚΥΑ Η.Π. 37338/1807/Ε.103/1-9-10](#) (ΦΕΚ 1495/Β/6-9-10) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, «Περί διατηρήσεως των άγριων πτηνών», του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ.».
- [ΚΥΑ Η.Π. 8353/276/Ε103/17-2-2012](#) (ΦΕΚ 415/Β/23-2-2012) «Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπ' αριθ. 37338/1807/2010 κοινής υπουργικής απόφασης «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ...» (Β' 1495), σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 4 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ «Για τη διατήρηση των άγριων πτηνών» του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ».

3.2.2.5 Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του δικτύου Natura 2000 στο θαλάσσιο περιβάλλον. Εφαρμογή των Οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ

Το δίκτυο Natura 2000 αποτελεί ένα ευρωπαϊκό συνεκτικό, οικολογικό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών για είδη χλωρίδας και πανίδας, και των οικοτόπων αυτών. Στόχος της δημιουργίας του συγκεκριμένου δικτύου αποτελεί η διασφάλιση της προστασίας των πιο σημαντικών κι απειλούμενων ευρωπαϊκών οικοσυστημάτων. Αυτό το δίκτυο καλύπτει περίπου το 18% της Ευρωπαϊκής γης και γύρω στο 6% της θαλάσσιας έκτασής της. Είναι χωρισμένο σε 9 διαφορετικές βιογεωγραφικές περιοχές, οι οποίες ορίστηκαν βάσει των διαφορετικών τύπων βλάστησης, κλίματος και γεωλογίας των περιοχών αυτών. Σύμφωνα με την πολιτική του δικτύου Natura 2000, οι ανθρώπινες δραστηριότητες στις περιοχές αυτές (π.χ. ψάρεμα και γεωργία) δεν απαγορεύονται, απλά ορίζεται ότι θα πρέπει να εκτελούνται με τρόπο ο οποίος δε θα απειλεί με οποιοδήποτε τρόπο το περιβάλλον. Οι περιοχές του δικτύου Natura 2000

περιλαμβάνουν τους Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (TKΣ) και τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) οι οποίες περιοχές εξηγούνται περαιτέρω πιο κάτω.

Σύμφωνα με την έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (2015), ως Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές ορίζονται οι θαλάσσιες περιοχές με γεωγραφικά διακριτές ζώνες, στις οποίες εφαρμόζονται ειδικοί στόχοι διατήρησης. Αποτελούν βασικό μέτρο πολιτικής και σημαντικό εργαλείο διαχείρισης για την αντιμετώπιση των περίπλοκων, ανθρωπογενών περιβαλλοντικών απειλών, με στόχο τη διασφάλιση της προστασίας της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και την αύξηση της ανθεκτικότητας των οικοσυστημάτων στις ανεπιθύμητες αλλαγές. Επιπλέον, σύμφωνα με τον Κανονισμό 1967/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές, ορισμένες ΘΠΠ περιλαμβάνουν εντός των ορίων τους προστατευόμενες περιοχές αλιείας. Οι συγκεκριμένες περιοχές ορίζονται ως οι γεωγραφικά διακριτές θαλάσσιες περιοχές, στις οποίες όλες ή ορισμένες αλιευτικές δραστηριότητες απαγορεύονται είτε περιοδικά, είτε μόνιμα, ή περιορίζονται σε κάποιο βαθμό, έτσι ώστε να βελτιωθεί η εκμετάλλευση και η διατήρηση των έμβιων υδρόβιων πόρων και να ενισχυθεί η προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

Ως Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (TKΣ) έχουν οριστεί οι περιοχές που καθορίστηκαν απ' την κυβέρνηση κι επιβεβαιώθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως μέρη του δικτύου Natura 2000. Σύμφωνα με τις οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ, η επιτυχής προστασία και ανάκτηση των σημαντικών οικοτόπων και ειδών, δύναται να επιτευχθεί μέσα απ' τον προσδιορισμό των TKΣ και των ΖΕΠ. Τα κράτη μέλη της ΕΕ οφείλουν να ορίσουν αυτούς τους τομείς ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) και να καθορίσουν τις προτεραιότητες τους για τη μακροπρόθεσμη διατήρηση αυτών των οικοτόπων και ειδών.

Στην Κύπρο, μέχρι σήμερα, το Δίκτυο Natura 2000 περιλαμβάνει 63 περιοχές. Κάτω από τις πρόνοιες της Οδηγίας των Οικοτόπων, έχουν ενταχθεί 41 περιοχές (2 αποκλειστικά θαλάσσιες), αρχικά ως «Τόποι Κοινοτικής Σημασίας» που κηρύσσονται σταδιακά σε «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης». Σύμφωνα με την Οδηγία των Πουλιών, 30 περιοχές έχουν χαρακτηριστεί ως «Ζώνες Ειδικής Προστασίας». Σημειώνεται ότι, 7 περιοχές έχουν κηρυχθεί ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης».

Σύμφωνα με τις πρόνοιες της Οδηγίας, το Δίκτυο Natura 2000 αποτελείται από τις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) και από τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) για την Ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 2009/147/ΕΚ (πρώην 79/409/ΕΚ). Ενώ οι ΕΖΔ χαρακτηρίζονται και εντάσσονται στο δίκτυο όπως περιγράφεται ανωτέρω, οι

ΖΕΠ εντάσσονται αυτόματα στο Δίκτυο Natura 2000 μετά το χαρακτηρισμό τους από τα Κράτη Μέλη. Η διαχείριση των περιοχών αμφοτέρων των κατηγοριών υπόκειται στις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 2, 3, 4 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Η διαχείριση των ΖΕΠ υπόκειται επιπροσθέτως στις διατάξεις του άρθρου 4 της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ.

Ο κατάλογος των Ελληνικών ΖΕΠ δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 1495/Β/06.09.2010 ως παράρτημα στη νέα ενσωμάτωση της Οδηγίας 79/4009/ΕΟΚ (η οποία κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ). Επίσης, με τον Ν.3937/2011 (ΦΕΚ60Α) 239 Ελληνικοί Τόποι Κοινοτικής Σημασίας χαρακτηρίστηκαν ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης.

Όλοι οι τόποι του Δικτύου Natura 2000, περιλαμβάνονται σε βάση δεδομένων, συνοδεύονται από δελτίο δεδομένων με γενικά περιγραφικά στοιχεία και ειδικότερες πληροφορίες για τους τύπους οικοτόπων και τα είδη που φιλοξενούν και από χάρτη κλίμακας 1:100.000.

3.2.2.6 Οδηγία 2008/99/ΕΚ, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, μέσω του ποινικού δικαίου

Βασικός σκοπός της Οδηγίας [2008/99/ΕΚ](#) αποτελεί ο ορισμός μιας σειράς σοβαρών αδικημάτων, τα οποία μπορούν να αποβούν επιζήμια για το περιβάλλον. Μέσα απ' τη συγκεκριμένη Οδηγία, η ΕΕ απαιτεί όπως τα κράτη μέλη θεσπίσουν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις για αυτούς τους τύπους αδικημάτων, ανεξάρτητα από το αν διαπράχθηκαν εσκεμμένα ή οφείλονται σε βαριά αμέλεια.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 της Οδηγίας 2008/99/ΕΚ, οι ακόλουθες πρακτικές θεωρούνται ως ποινικά αδικήματα και ως τέτοια θα πρέπει να θεωρούνται από τα κράτη μέλη όταν εκτελούνται παράνομα, εκ προθέσεως ή ακόμη και με βαριά αμέλεια.

α) Η απόρριψη, η εκπομπή ή η εισαγωγή μιας ποσότητας υλικών ή ιονίζουσας ακτινοβολίας στον αέρα, το έδαφος ή το νερό, η οποία προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει θάνατο ή σοβαρό τραυματισμό σε οποιοδήποτε άτομο ή σημαντική ζημία στην ποιότητα του αέρα, ή την ποιότητα του νερού, ή σε ζώα ή φυτά.

β) Η συλλογή, η μεταφορά, η αξιοποίηση ή η διάθεση των αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της εποπτείας των εργασιών αυτών και της εξυγίανσης των χώρων διάθεσης, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών ενός ατόμου ως αντιπρόσωπος ή μεσίτης (για τη διαχείριση αποβλήτων), η οποία προκαλεί ή

ενδέχεται να προκαλέσει θάνατο ή σοβαρό τραυματισμό οποιουδήποτε προσώπου ή σημαντική ζημία στην ποιότητα του αέρα, την ποιότητα του εδάφους ή την ποιότητα του νερού ή σε ζώα ή φυτά.

γ) Η μεταφορά αποβλήτων, όταν η δραστηριότητα αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2 παράγραφος 35 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, για τις μεταφορές αποβλήτων (1) που πραγματοποιούνται σε μη αμελητέα ποσότητα, είτε εκτελούνται σε μία μόνο αποστολή είτε σε πολλές αποστολές που φαίνεται να συνδέονται.

δ) Η λειτουργία μιας εγκατάστασης στην οποία πραγματοποιείται επικίνδυνη δραστηριότητα ή στην οποία αποθηκεύονται ή χρησιμοποιούνται επικίνδυνες ουσίες ή παρασκευάσματα και η οποία, εκτός της εγκατάστασης, προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει θάνατο ή σοβαρό τραυματισμό σε οποιοδήποτε πρόσωπο ή σημαντική ζημία στην ποιότητα του αέρα, στην ποιότητα του εδάφους ή στην ποιότητα του νερού ή σε ζώα ή φυτά.

ε) Η παραγωγή, η επεξεργασία, η χρήση, η κατοχή, η αποθήκευση, η μεταφορά, η εισαγωγή, η εξαγωγή ή η διάθεση πυρηνικών υλικών ή άλλων επικίνδυνων ραδιενεργών ουσιών που προκαλούν ή ενδέχεται να προκαλέσουν θάνατο ή σοβαρό τραυματισμό σε οποιοδήποτε πρόσωπο ή σημαντική ζημία στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους ή στην ποιότητα του νερού ή των ζώων ή των φυτών.

στ) Η θανάτωση, καταστροφή, κατοχή ή λήψη δειγμάτων προστατευόμενων ειδών άγριας πανίδας ή χλωρίδας, εκτός από περιπτώσεις όπου η συμπεριφορά αφορά αμελητέα ποσότητα τέτοιων δειγμάτων και έχει αμελητέο αντίκτυπο στην κατάσταση διατήρησης του είδους,

ζ) Η εμπορία δειγμάτων προστατευόμενων ειδών ή στοιχείων ή παραγώγων άγριας πανίδας ή χλωρίδας, εκτός από περιπτώσεις όπου η συμπεριφορά αφορά αμελητέα ποσότητα τέτοιων δειγμάτων και έχει αμελητέο αντίκτυπο στην κατάσταση διατήρησης του είδους.

η) Κάθε συμπεριφορά που προκαλεί σημαντική υποβάθμιση ενός οικοτόπου εντός προστατευόμενου τόπου, όπως η παραγωγή, η εισαγωγή, η εξαγωγή, η διάθεση στην αγορά ή η χρήση ουσιών που καταστρέφουν το όζον.

Έχοντας ως στόχο την εναρμόνιση με τη συγκεκριμένη Οδηγία, η Βουλή των Αντιπροσώπων της Κύπρου προχώρησε στη ψήφιση του Νόμου [22\(I\)/2012](#).

Αντίστοιχα η Ελλάδα προχώρησε στη ψήφιση του Ν.4042/2012 (ΦΕΚ 24Α/13-02-2012).

3.2.2.7 Οδηγία 2006/7/EK, σχετικά με τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης

Η Οδηγία [2006/7/EK](#) έχει ως κύριο της στόχο τη διασφάλιση της παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης, μέσω της θέσπισης βελτιωμένων μέτρων, και μέσω της διάθεσης πληροφοριών στο κοινό. Αξίζει να αναφερθεί ότι η συγκεκριμένη Οδηγία έρχεται να συμπληρώσει την Οδηγία 2000/60/EK για την προστασία και τη διαχείριση των υδάτων. Επίσης, η Οδηγία αυτή δεν εφαρμόζεται σε τεχνητώς περικλειστά ύδατα που υπόκεινται σε επεξεργασία ή που χρησιμοποιούνται για θεραπευτικούς σκοπούς.

Τα κράτη μέλη οφείλουν να προσδιορίζουν τα ύδατα κολύμβησης υπό την επικράτειά τους και να καθορίζουν τη διάρκεια της κολυμβητικής περιόδου. Η παρακολούθηση των υδάτων κολύμβησης θα πρέπει να καθορίζεται στον τόπο τον οποίο χρησιμοποιούν περισσότερο οι λουόμενοι ή όπου υπάρχει ο μεγαλύτερος κίνδυνος ρύπανσης. Η παρακολούθηση θα πρέπει να πραγματοποιείται υπό τη μορφή δειγματοληψίας ως ακολούθως:

1. Θα πρέπει να πραγματοποιούνται τουλάχιστον 4 δειγματοληψίες, συμπεριλαμβανομένης αυτής πριν την έναρξη της κολυμβητικής περιόδου.
2. Στην περίπτωση που η κολυμβητική περίοδος δεν υπερβαίνει τις 8 εβδομάδες, ή αν η περιοχή υπόκεινται σε ειδικούς γεωγραφικούς περιορισμούς, θα πρέπει να πραγματοποιούνται μόνο 3 δειγματοληψίες.

Ακολούθως, οι χώρες κράτη μέλη της ΕΕ, θα πρέπει να ανακοινώνουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα αποτελέσματα της παρακολούθησης των κολυμβητικών τους υδάτων, περιγράφοντας παράλληλα τα μέτρα διαχείρισης της ποιότητάς τους.

Η αξιολόγηση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης ορίζεται βάση των μικροβιολογικών δεδομένων και σύμφωνα με τις παραμέτρους που περιλαμβάνονται στο παράρτημα I της Οδηγίας. Έτσι δύναται η ταξινόμηση των υδάτων ως ανεπαρκούς ποιότητας, επαρκούς ποιότητας, καλής ποιότητας, εξαιρετικής ποιότητας κτλ. σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στο παράρτημα II της συγκεκριμένης Οδηγίας. Τα κράτη μέλη της ΕΕ θα πρέπει να θεσπίσουν τα κατάλληλα μέτρα, έτσι

ώστε να αυξηθεί ο αριθμός των υδάτων κολύμβησης που χαρακτηρίζονται με καλή ή εξαιρετική ποιότητα. Στην περίπτωση που η ποιότητα είναι ανεπαρκής, τότε οι χώρες της ΕΕ θα πρέπει να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για τη διαχείριση και την εξάλειψη της ρύπανσης, και την ευρύτερη προστασία κι ενημέρωση των λουομένων.

Παράλληλα, σύμφωνα με τη συγκεκριμένη οδηγία, προβλέπεται και η κατάρτιση ταυτοτήτων για τα ύδατα κολύμβησης, οι οποίες δύνανται να καλύψουν μια μοναδική τοποθεσία κολύμβησης, ή περισσότερες της μιας συνεχόμενες τοποθεσίες κολύμβησης. Οι ταυτότητες θα πρέπει να επανεξετάζονται και να ενημερώνονται σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙΙ της Οδηγίας. Ο ορισμός των ταυτοτήτων περιλαμβάνει την αξιολόγηση των πιο κάτω:

α) Των φυσικών, γεωγραφικών και υδρολογικών χαρακτηριστικών των υδάτων κολύμβησης, καθώς και των άλλων επιφανειακών υδάτων στη λεκάνη απορροής.

β) Της ρύπανσης και των πηγών αυτής.

γ) Των διαχειριστικών μέτρων.

Εκτός των πιο πάνω, η ΕΕ κρίνει απαραίτητη τη λήψη έκτακτων μέτρων, εάν λόγω απροσδόκητων καταστάσεων δύνανται να επιδεινωθεί η ποιότητα των υδάτων, ή να συνιστούν κίνδυνο για την υγεία των λουομένων. Επίσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διενεργούν κατάλληλη παρακολούθηση, και να λαμβάνουν διαχειριστικά μέτρα, έτσι ώστε να παρέχουν άμεσα πληροφορίες που θα αφορούν την σημαντική ανάπτυξη κυανοβακτηρίων (ή κυανοφυκών).

Παράλληλος στόχος των τοπικών αρχών αποτελεί κι η κατάλληλη ενημέρωση του κοινού κι η ενθάρρυνση των πολιτών για συμμετοχή σε δράσεις διαχείρισης της ποιότητας των υδάτων. Οι πολίτες θα πρέπει να μπορούν να διατυπώνουν συστάσεις, παρατηρήσεις ή παράπονα, και να συμμετέχουν παράλληλα στη θέσπιση, αναθεώρηση και ενημέρωση των καταλόγων σχετικά με την ποιότητα των υδάτων.

Στην Κύπρο η εναρμόνιση με τη συγκεκριμένη Οδηγία πραγματοποιήθηκε μέσω της ψήφισης του [N.57\(I\)/2008](#).

Η ποιότητα των νερών κολύμβησης στις ακτές της Ελλάδας παρακολουθείται συστηματικά από το 1988 από τη Δ/νση Υδάτων του ΥΠΕΚΑ, σύμφωνα με την Οδηγία 76/160/ΕΟΚ «περί της ποιότητας υδάτων κολύμβησης», στο πλαίσιο του «Προγράμματος παρακολούθησης ποιότητας νερών κολύμβησης στις ακτές της Ελλάδας».

Στο πλαίσιο της σταδιακής μετάβασης από την Οδηγία 76/160/ΕΟΚ (παλιά Οδηγία) στην Οδηγία 2006/7/ΕΚ για τα ύδατα κολύμβησης, η Ειδική Γραμματεία Υδάτων του Υ.Π.Ε.Κ.Α. έχει ολοκληρώσει την κατάρτιση του προβλεπόμενου στο άρθρο 7 της υπ' αριθμό [Η.Π. 8600/416/Ε103/2009 Κ.Υ.Α.](#) «Μητρώου Ταυτοτήτων των Ακτών Κολύμβησης». Στόχος του μητρώου είναι η περιγραφή και παρουσίαση των βασικών χαρακτηριστικών των ακτών, η αναγνώριση των πηγών ρύπανσης που ενδέχεται να επηρεάσουν την ποιότητα των νερών και η αξιολόγηση του μεγέθους των επιπτώσεων. Το μητρώο ταυτοτήτων αποτελεί οδηγό για την επιλογή των κατάλληλων μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων της μόλυνσης στα νερά κολύμβησης και επιτρέπει την αποτελεσματικότερη διαχείριση των αντίστοιχων πόρων. Ταυτόχρονα, μέσω του μητρώου επιτυγχάνεται ενημέρωση των πολιτών σε σχέση με την ποιότητα των νερών και των διαχειριστικών μέτρων που λαμβάνονται κατά περίπτωση.

3.2.2.8 Σύμβαση της Βαρκελώνης & Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης του Προγράμματος Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP / MAP)

Η Σύμβαση της Βαρκελώνης υιοθετήθηκε από τις χώρες της Μεσογείου και την τότε ΕΟΚ το 1976 με σκοπό το συντονισμό των δράσεών τους και τη λήψη όλων των κατάλληλων μέτρων για την πρόληψη, καταπολέμηση και εξάλειψη της ρύπανσης της Μεσογείου Θάλασσας και τη βελτίωση του θαλασσιού και παρακτίου περιβάλλοντος ώστε να συνεισφέρουν στη βιώσιμη ανάπτυξη. Το 1995, τα Κράτη-Μέλη υιοθέτησαν την τροποποιημένη Σύμβαση, με τίτλο «Σύμβαση για την Προστασία του Θαλασσιού Περιβάλλοντος και της Παράκτιας Περιοχής της Μεσογείου».

Στα πλαίσια της Σύμβασης λειτουργεί και το Πρόγραμμα MEDPOL για την εκτίμηση και τον έλεγχο της θαλάσσιας ρύπανσης στην περιοχή της Μεσογείου (το οποίο φιλοξενείται στην Αθήνα) ενώ έχει καταρτιστεί μια σειρά από Πρωτόκολλα που επιχειρούν να αντιμετωπίσουν επιμέρους θεματικά αντικείμενα, σημαντικά για το περιβάλλον της Μεσογείου:

- I. Dumping Protocol: Πρωτόκολλο για την πρόληψη και την εξάλειψη της ρύπανσης της Μεσογείου από Απορρίψεις πλοίων και αεροσκαφών και από την καύση στη θάλασσα.

- II. Prevention and Emergency Protocol: Πρωτόκολλο για τη συνεργασία για την Πρόληψη της ρύπανσης από πλοία και, σε περιπτώσεις Έκτακτης Ανάγκης, την καταπολέμηση της ρύπανσης στη Μεσόγειο Θάλασσα.
- III. LBS Protocol: Πρωτόκολλο για την προστασία της Μεσογείου από τη ρύπανση που προέρχεται από Χερσαίες Πηγές και δραστηριότητες.
- IV. SPA & Biodiversity Protocol: Πρωτόκολλο για τις Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές και τη Βιοποικιλότητα στη Μεσόγειο.
- V. Offshore Protocol: Πρωτόκολλο για την προστασία της Μεσογείου από ρύπανση που προέρχεται από την εξερεύνηση και εκμετάλλευση της υφαλοκρηπίδας και του βυθού και του υπεδάφους του.
- VI. Hazardous Wastes Protocol: Πρωτόκολλο για την πρόληψη της ρύπανσης της Μεσογείου από διασυνοριακές μεταφορές επικινδύνων αποβλήτων και την απόρριψή τους.
- VII. ICZM Protocol: Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών της Μεσογείου.

Για την κατασκευή τεχνητών υφάλων, η Κύπρος ακολουθεί τις Οδηγίες του Μεσογειακού Σχεδίου Δράσης των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (MAP/UNEP) για την τοποθέτηση στη θάλασσα υλικών άλλων εκτός για απόρριψη.

3.3 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στο παρόν υποκεφάλαιο γίνεται αναφορά στο Εθνικό Νομοθετικό Υπόβαθρο της Ελλάδας, δίνοντας έμφαση στις πιο σχετικές (με τους στόχους του έργου ΑνΔικαΤ) Αποφάσεις και νομοθετήματα. Στον πίνακα που ακολουθεί περιλαμβάνονται οι πιο σημαντικές Αποφάσεις και Νόμοι της Ελλάδας, που σχετίζονται με θέματα:

- α) Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού (ΘΧΣ) και Βιώσιμης Ανάπτυξης
- β) Βιοποικιλότητας και προστασία Θαλάσσιου Περιβάλλοντος.

Πίνακας 3.3: Το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο της Ελλάδας που σχετίζεται με τους στόχους του έργου ΑνΔιΚαΤ. Η κατηγοριοποίηση των Αποφάσεων και των Νόμων δεν είναι απόλυτη, μιας και μια νομοθεσία μπορεί να επικεντρώνεται σε πολλαπλές υπό-κατηγορίες, όμως για χάρην ευκολίας έχει κατηγοριοποιηθεί ως ακολούθως.

ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ		
α/α	Κωδικός	Τίτλος
Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη		
1	ΦΕΚ 128Α/3-7-2008	Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης
2	ΦΕΚ 1138/Β/2009 ΦΕΚ 3155/Β/2013	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό (Έχει ακυρωθεί από το ΣτΕ)
3	ΦΕΚ 2505Β/4-11-2011	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες
4	ΦΕΚ 151/ΑΑΠ/13-04-2009	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία
5	ΦΕΚ 2464Β/2008	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για Α.Π.Ε.
Βιοποικιλότητα και Θαλάσσιο Περιβάλλον		
6	ΦΕΚ 2383Β/2014	Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα (2014–2029)
7	Ν. 3983/2011	Εθνική στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος – Εναρμόνιση με την οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2008 και άλλες διατάξεις
8	Ν. 3937/2011	Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις
9	Ν.1650/1986	Για την προστασία του περιβάλλοντος
10	Ν.3409/2005	Καταδύσεις αναψυχής και άλλες διατάξεις
11	Ν.4296/2014	Αντικατάσταση άρθρου 13 Ν. 3409/2005
12	Ν. 2971/2001	Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις
13	Ν. 3028/2002	Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

3.3.1 Εθνικό Πλαίσιο Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού

3.3.1.1 Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης

Στο Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού Αειφόρου Ανάπτυξης ([ΦΕΚ 128Α/3-7-2008](#)) και ως προς τη χωρική διάρθρωση, εξειδίκευση και συμπληρωματικότητα των παραγωγικών τομέων και τη σχέση τους με το περιβάλλον **διαπιστώνεται αύξηση του ενδιαφέροντος για ειδικές μορφές τουρισμού, όπως ο αγροτουρισμός, ο αθλητικός, ο συνεδριακός, ο πολιτιστικός, ο θρησκευτικός, ο ιαματικός τουρισμός, ο καταδυτικός και ο αλιευτικός.**

3.3.1.2 Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό

Αναφορικά με το ΠΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό, σύμφωνα με την απόφαση 3632/2015 της ολομέλειας του ΣΤΕ, ακυρώθηκε το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου ανάπτυξης του Τουρισμού (ΦΕΚ 3155/Β/2013) με αποτέλεσμα έκτοτε να ισχύει το προγενέστερο (ΦΕΚ 1138/Β/2009). Ωστόσο, προσφάτως η Ολομέλεια (Ολ. ΣΤΕ 519/ 2017) έκρινε ότι δεν μπορεί να ισχύει το προγενέστερο και όρισε ως υποχρέωση της διοίκησης να προβεί σε έγκριση νέου σχεδίου, μετά από την τήρηση της νόμιμης διαδικασίας. Συνεπώς, **σήμερα δεν υπάρχει σε ισχύ ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό**. Ωστόσο, για τις ανάγκες του παρόντος κρίνεται σκόπιμη μια περιορισμένη ανάλυση των βασικότερων προβλέψεων αυτού.

Στο ΠΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό ([ΦΕΚ 1138/Β/2009](#)), εισάγεται η έννοια του καταδυτικού τουρισμού, ως είδος αθλητικού τουρισμού που περιλαμβάνεται στις Ειδικές μορφές τουρισμού (Άρθρο 6, παρ.Ε.1.3). Σύμφωνα με αυτό, ο καταδυτικός τουρισμός προωθείται για τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος σε αναπτυσσόμενες και ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές με την ανάπτυξη οργανωμένων θεματικών καταδυτικών πάρκων.

Τα καταδυτικά πάρκα είναι κατάλληλα προστατευόμενοι και διαχειριζόμενοι υποθαλάσσιοι βιότοποι. Η ανάπτυξή τους μπορεί να συνδυαστεί με την ύπαρξη προστατευόμενων θαλάσσιων πάρκων και η λειτουργία τους τόσο με τη διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας όσο και με ήπιες μορφές αλιείας στην ευρύτερή τους περιοχή.

Επιλέξιμες περιοχές για την ανάπτυξή τους θεωρούνται όσες διαθέτουν τα παρακάτω:

- α) Απαιτούμενους προς τούτο πόρους (υποθαλάσσιοι γεωλογικοί σχηματισμοί και πλούσια σε ιχθυοπανίδα οικοσυστήματα ή επιδεχόμενα αναβάθμισης σε αριθμό και μέγεθος ειδών με κατάλληλα μέτρα, ναυάγια, ενάλιες αρχαιότητες, κ.λπ)
- β) Ικανή πρόσβαση
- γ) Βρίσκονται σε χρονοαπόσταση το πολύ 90 λεπτών από υποδομές υγείας για την αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών που συνδέονται με το άθλημα (π.χ. ύπαρξη θαλάμου υπερβαρικής θεραπείας σε λειτουργία)

Πρωθείται επίσης, η κατασκευή χερσαίων εγκαταστάσεων υποστήριξης της υποβρύχιας δραστηριότητας (μουσειών, ενυδρείων, κ.λπ.) σε περιοχές που γειτνιάζουν με αυτές όπου αναπτύσσονται οι καταδυτικές δραστηριότητες.

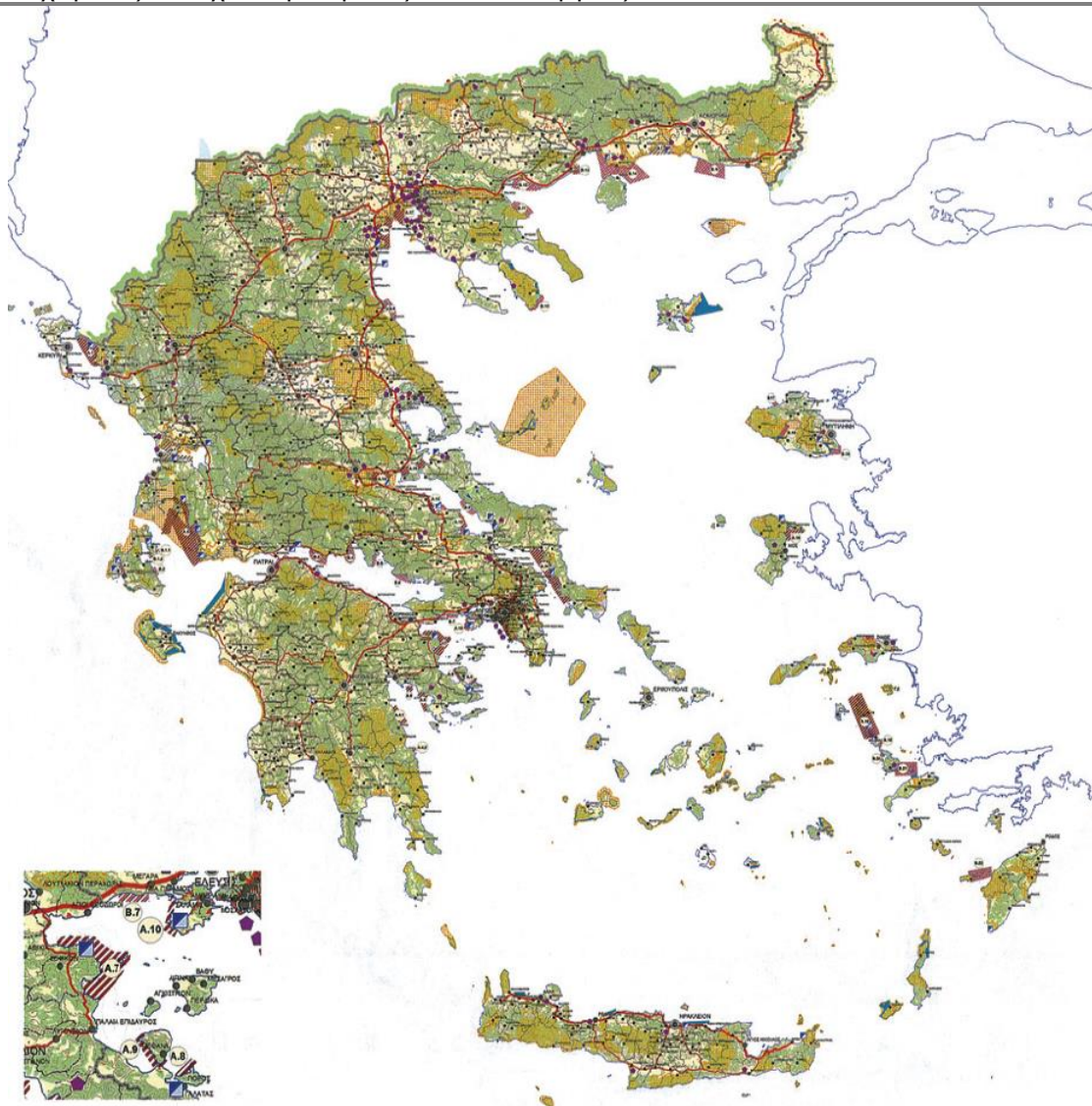
Στο ΠΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό (ΦΕΚ 1138/Β/2009), τα νησιά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου περιλαμβάναν ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές (Α) και αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού (Β2).

Το πιο πρόσφατο ΠΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό (ΦΕΚ 3155/Β/2013), δεν φέρει ουσιαστικές διαφοροποιήσεις από το προηγούμενο.

3.3.1.3 Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες

Σύμφωνα με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες - ΕΠΧΣΑΑΥ ([ΦΕΚ 2505Β/4-11-2011](#)), στο οποίο τίθενται οι όροι και οι περιορισμοί για τις ελάχιστες αποστάσεις λοιπών δραστηριοτήτων που χωροθετούνται στην παράκτια ζώνη από μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας, η ελάχιστη απόσταση χωροθέτησης μεταξύ μονάδων και υποδοχέων υδατοκαλλιέργειας και καταδυτικών πάρκων ορίζεται σε πεντακόσια (500) μέτρα (με εξαίρεση της συνδυασμένης χωροθέτησης). Στον Χάρτη που ακολουθεί δίνονται οι Περιοχές Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (Π.Α.Υ.), όπως αυτές καθορίζονται στο σχετικό πλαίσιο.

Εικόνα 3.1 Απεικόνιση των βασικών κατευθύνσεων χωρικής οργάνωσης των υδατοκαλλιεργειών σύμφωνα με το Ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού για τις υδατοκαλλιέργειες.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.) για τις Υδατοκαλλιέργειες

Εθνικό Πρότυπο Χωροταξικής Οργάνωσης της Υδατοκαλλιεργητικής Δραστηριότητας

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Διοικητικά όρια

- Όρια κράτους
- Όρια περιφερειών
- Όρια Ν.Α.
- Ισακμείς ανά 200μ.
- Ισοβαθείς

Υποδομές

- Κτίρια λιμένα
- Λιμένα
- Κτίρια αεροδρόμια
- Αεροδρόμια
- Σταθμοί παραγωγής γίνου (εγκαταστήρια)
- Εγκαταστάσεις ανασκευής και παραγωγής μη μεταποιημένων αλιευτικών προϊόντων

Κατηγοριοποίηση περιοχών ανάπτυξης υδατοκαλλιεργειών *

- Α. Περιοχές ιδιαίτερα αναπτυξιμές
- Β. Περιοχές με περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης
- Γ. Διασπράσιες περιοχές με σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης των θαλάσσιων υδατοκαλλιεργειών (μικρά νησιά)
- Δ. Περιοχές με ιδιαίτερη ευαισθησία ως προς το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον

* (βλ. Πίνακα 1 της Κ.Υ.Α. του Ειδικού Πλαισίου)

Χρήσεις - κάλυψη γής

- Αστική ανάπτυξη (111, 112, 121, 123, 124, 133, 141, 142)
- Χώροι εξορύξεως ορυκτών (131)
- Γεωργικές καλλιέργειες (211, 212, 213, 221, 222, 223, 231, 241, 242, 243, 244)
- Δάση, βοσκήνες εκτάσεις, βοσκότοποι (311, 312, 313, 321, 322, 323, 324, 332, 333)
- Υγροσκοπικές και παράκτιες εκτάσεις (331, 411, 412, 421, 422, 423, 511, 512, 521, 522)
- Περιοχές ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ
- NATURA 2000

3.3.1.4 Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία

Βάσει του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία ([ΦΕΚ 151/ΑΑΠ/13-04-2009](#)), ο παράκτιος χώρος περιλαμβάνεται στις ειδικές κατηγορίες χώρου με συγκεκριμένες προτεραιότητες για την ανάπτυξη της βιομηχανίας. Όσον αφορά στη χωροθέτηση βιομηχανικών δραστηριοτήτων αναφέρεται ότι στην κρίσιμη παραθαλάσσια ζώνη (τμήμα παράκτιων δημοτικών διαμερισμάτων σε απόσταση μέχρι 350 μ. από τη γραμμή του αιγιαλού ή, ελλείψει αυτού, της ακτογραμμής) πρέπει να αποθαρρύνεται η χωροθέτηση βιομηχανικών μονάδων, με εξαίρεση αυτές που έχουν ανάγκη χωροθέτησης σε άμεση επαφή με θαλάσσιο μέτωπο (άρθ. 5, παρ.3). Η κατεύθυνση αυτή είναι ιδιαίτερα έντονη σε ζώνες που χαρακτηρίζονται από το χωροταξικό σχεδιασμό ως προτεραιότητας για τον τουρισμό ή τον παραθερισμό.

Πιο συγκεκριμένα, σε ζώνες που από το Ε.Π. Τουρισμού χαρακτηρίζονται ως τουριστικής προτεραιότητας και μάλιστα ως ανεπτυγμένες τουριστικά πρέπει να αποθαρρύνεται η διάσπαρτη χωροθέτηση βιομηχανικών μονάδων μέσης και υψηλής όχλησης. Στις υπόλοιπες περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος η χωροθέτηση τους είναι κατά κανόνα δυνατή σε τμήματα τους που δεν παρουσιάζουν τουριστικό ενδιαφέρον είτε μεμονωμένα είτε σε οργανωμένους υποδοχείς. Η συνύπαρξη της παραδοσιακής βιοτεχνίας – χειροτεχνίας καθώς και μονάδων τυποποίησης τοπικών προϊόντων ονομασίας προέλευσης με τον τουρισμό κρίνεται επιθυμητή.

Κατευθύνσεις για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου: Σύμφωνα με το Ε.Σ.Π.Α. η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου χαρακτηρίζεται από εξαιρετικό φυσικό και δομημένο περιβάλλον και από τη συνεχή ανάπτυξη του τουρισμού επί αρκετά χρόνια, με υψηλές εισοδηματικές αποδόσεις αλλά και μονομερώς προσανατολισμένο (μαζικός θερινός τουρισμός) και με σημαντικές περιβαλλοντικές και χωρικές παρενέργειες. Η αναπτυξιακή στρατηγική εστιάζεται στην προώθηση της έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας, στην ποιοτική αναβάθμιση του τουρισμού σε συνδυασμό με την προστασία του περιβάλλοντος και στη βελτίωση της προσπελασιμότητας και της διασύνδεσης των νησιών της Περιφέρειας με τα υπόλοιπα νησιά του Αιγαίου και με τον ηπειρωτικό κορμό της χώρας.

Νομός Δωδεκανήσου & Νομός Κυκλάδων: Ως προς τις χρήσεις γης και τη σχέση με άλλες δραστηριότητες, οι Νομοί αυτοί αποτελούν υψηλής προτεραιότητας τουριστικές ενότητες, ενώ για τη βιομηχανία δεν παρουσιάζουν πλεονεκτήματα πλην

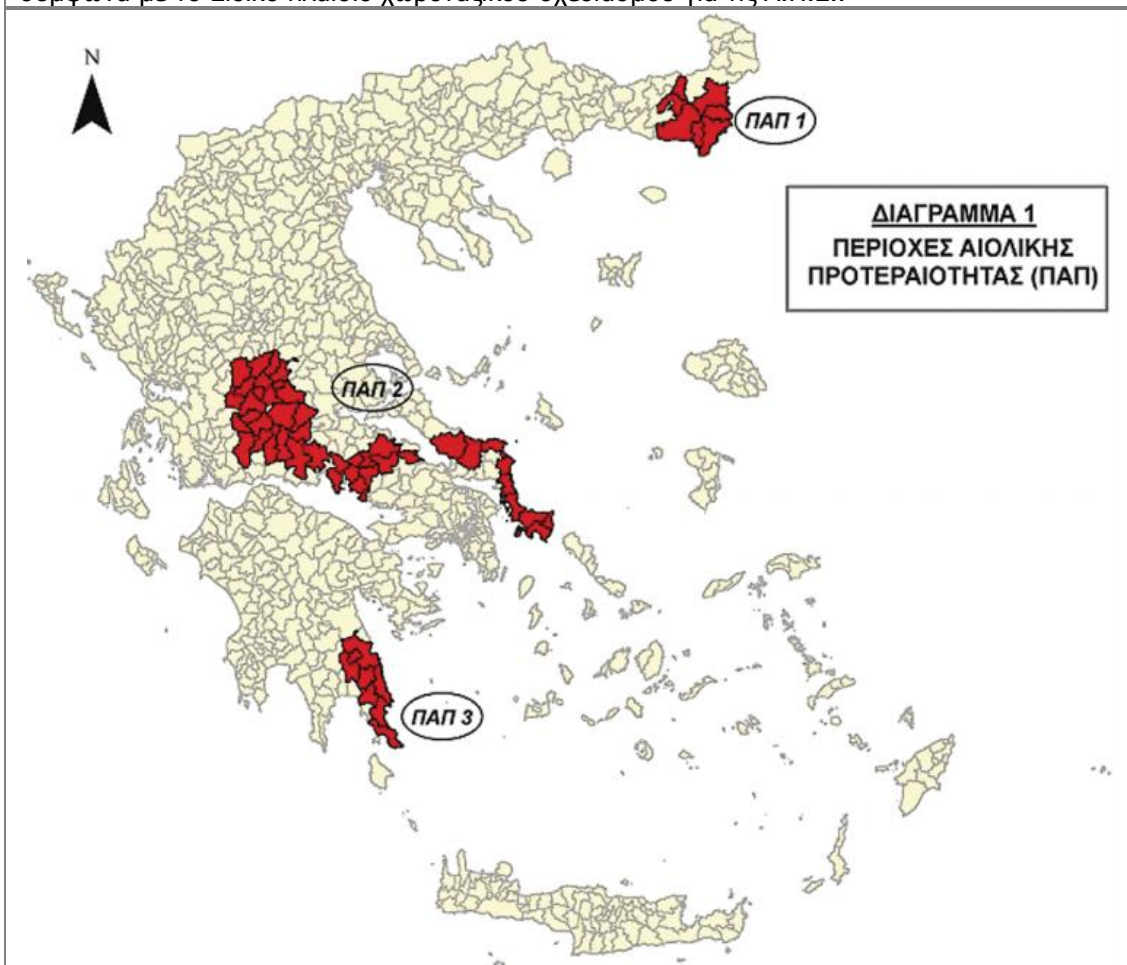
εξαιρέσεων. Για το λόγο αυτό, στις τελευταίες πρέπει να εξαντλούνται τα περιθώρια στήριξής της.

Όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της βιομηχανίας, στο Νομό Δωδεκανήσου υπάρχουν κάποιες μονάδες Σεβέζο (ανάγκη Σ.Α.Τ.Α.Μ.Ε. όπου απαιτείται), ενώ στον Νομό Κυκλάδων Υπάρχει κάποια συγκέντρωση οχλουσών μονάδων (που δεν χαρακτηρίζει γενικά την περιφέρεια, με δεδομένο το νησιωτικό χαρακτήρα της, αλλά συγκεκριμένα νησιά) όπου απαιτούνται μέτρα αντιρρύπανσης.

3.3.1.5 Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για Α.Π.Ε.

Βάσει του εγκεκριμένου Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ ([ΦΕΚ 2464B/2008](#)), καθορίζονται Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (ΠΑΠ). Στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου δεν έχει καθορισθεί καμία ΠΑΠ.

Εικόνα 3.2 Απεικόνιση των βασικών κατευθύνσεων χωρικής οργάνωσης των Α.Π.Ε. σύμφωνα με το Ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού για τις Α.Π.Ε..

Πηγή: ΦΕΚ 2464B/2008.

3.3.2 Εθνικοί Στρατηγικοί στόχοι για τη βιοποικιλότητα και την προστασία του θαλασσιού περιβάλλοντος

3.3.2.1 Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα (2014–2029)

Βάσει της Εθνικής Στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα για τα έτη 2014 – 2019 και του Σχεδίου Δράσης πενταετούς διάρκειας [40332/2014 Υ.Α. ([ΦΕΚ 2383B](#))], το όραμα για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2050 διαμορφώνεται ως εξής:

«Η βιοποικιλότητα στην Ελλάδα και οι λειτουργίες των οικοσυστημάτων που αυτή υποστηρίζει, δηλαδή το φυσικό κεφάλαιο της χώρας, προστατεύονται. Η προστασία αυτή επιβάλλεται από την εγγενή αξία της βιοποικιλότητας αλλά και την ουσιαστική συμμετοχή της στην ευμάρεια και την οικονομική ευημερία και αποβλέπει στην αποτροπή καταστρεπτικών αλλαγών που προκαλούνται από την απώλεια βιοποικιλότητας. Στο πλαίσιο αυτό, αναδεικνύεται η αξία των λειτουργιών των οικοσυστημάτων, ενώ αποκαθίστανται οι λειτουργίες που έχουν υποβαθμιστεί».

Σκοπός της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα είναι η ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των λειτουργιών των οικοσυστημάτων της Ελλάδας μέχρι το 2026, η αποκατάστασή τους, όπου χρειάζεται και δύναται, η ανάδειξη της βιοποικιλότητας ως εθνικό κεφάλαιο, όπως και η εντατικοποίηση της συμβολής της Ελλάδας στην αποτροπή απώλειας βιοποικιλότητας παγκοσμίως.

Η Στρατηγική απαρτίζεται από 13 Γενικούς Στόχους, οι οποίοι εξειδικεύονται περαιτέρω σε Ειδικούς Στόχους με το πρώτο Πρόγραμμα Δράσης πενταετούς διάρκειας. Οι εν λόγω Γενικοί Στόχοι δίνονται ακολούθως:

- 1 Αύξηση διαθέσιμης γνώσης για την εκτίμηση της κατάστασης της βιοποικιλότητας.
- 2 Διατήρηση εθνικού φυσικού κεφαλαίου και αποκατάσταση οικοσυστημάτων
- 3 Οργάνωση και λειτουργία εθνικού συστήματος προστατευόμενων περιοχών και ενίσχυση των ωφελειών από τη διαχείρισή τους
- 4 Διατήρηση γενετικών πόρων της Ελλάδας – ρυθμίσεις πρόσβασης στους γενετικούς πόρους – Δίκαιος και ισότιμος καταμερισμός των ωφελειών που θα προκύψουν από τη διαχείρισή τους
- 5 Ενίσχυση της συνέργειας των κύριων τομεακών πολιτικών με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας – θέσπιση κινήτρων

- 6 Διατήρηση της ποικιλότητας του τοπίου
- 7 Πρόληψη και μείωση των επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα λόγω της κλιματικής αλλαγής
- 8 Προστασία της βιοποικιλότητας από τα χωροκατακτητικά ξενικά είδη (invasive alien species)
- 9 Ενίσχυση της διεθνούς και διακρατικής συνεργασίας για την προστασία της βιοποικιλότητας
- 10 Αναβάθμιση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης σε σχέση με την προστασία της βιοποικιλότητας
- 11 Ενσωμάτωση της διατήρησης της βιοποικιλότητας στο αξιακό σύστημα της κοινωνίας
- 12 Συμμετοχή της κοινωνίας στη διατήρησης της βιοποικιλότητας
- 13 Αποτίμηση των οικοσυστηματικών υπηρεσιών στην Ελλάδα και προβολή της αξίας της Ελληνικής βιοποικιλότητας

Η επιτυχής υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής προϋποθέτει τη συνεχή παρακολούθηση και αξιολόγηση της πορείας υλοποίησής της. Υπεύθυνος φορέας, τόσο για την Εθνική Στρατηγική, όσο και για το συντονισμό των εμπλεκόμενων υπουργείων είναι το ΥΠΕΝ. Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα εξειδικεύεται και υλοποιείται μέσα από τα Σχέδια δράσης, τα οποία ορίζονται με πενταετή διάρκεια.

3.3.2.2 Εθνική στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος

Όπως προαναφέρθηκε με το [N. 3983/2011](#) «Εθνική στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος – Εναρμόνιση με την οδηγία 2008/56/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2008 και άλλες διατάξεις» ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία η Οδηγία 2008/56 των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τη θαλάσσια στρατηγική, η οποία αποτελεί τον περιβαλλοντικό πυλώνα της μελλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο θέμα αυτό. Στόχος είναι η διατήρηση και αποκατάσταση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος έως το έτος 2020.

Για την επίτευξη του στόχου αυτού απαιτούνται συγκεκριμένες δέσμες δράσεων οι οποίες θα πρέπει να ολοκληρώνονται βάσει ενός δεσμευτικού χρονοδιαγράμματος. Επιπλέον, η εν λόγω εθνική στρατηγική, ακολουθώντας τα πρότυπα της Ε.Ε., ορίζει τη θέσπιση και εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης για τη συνεχή αξιολόγηση και την τακτική αναπροσαρμογή των στόχων, καθώς και τα αναγκαία μέτρα για την επίτευξη ή τη διατήρηση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης των θαλασσιών υδάτων.

3.3.2.3 Ν. 3937/2011 «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις»

Σκοπός των ρυθμίσεων του συγκεκριμένου νόμου ([N.3937/2011](#)) είναι η αειφόρος διαχείριση και αποτελεσματική διατήρηση της βιοποικιλότητας, ως πολύτιμου, αναντικατάστατου και σπουδαίας σημασίας εθνικού κεφαλαίου. Η διατήρηση της βιοποικιλότητας προϋποθέτει διαδικασίες προγραμματισμού και διαχείρισης, στο πλαίσιο των οποίων εξασφαλίζεται ευρεία φάση διαβούλευσης, ώστε να αξιοποιείται η βέλτιστη επιστημονική γνώση και η διαθέσιμη τεχνογνωσία. Οι ειδικότεροι στόχοι είναι οι ακόλουθοι:

- α) Αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του διεθνούς δικαίου για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.
- β) Ενσωμάτωση στόχων διατήρησης της βιοποικιλότητας σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού και στις τομεακές και αναπτυξιακές πολιτικές της χώρας.
- γ) Απόκτηση επαρκούς γνώσης για την κατάσταση των ειδών και οικοσυστημάτων, ως κύριο εργαλείο για την αποτελεσματική διατήρηση και διαχείριση της βιοποικιλότητας.
- δ) Αποτελεσματική διατήρηση και διαχείριση των σημαντικών περιοχών για τη βιοποικιλότητα, μέσα από τη βέλτιστη οργάνωση και λειτουργία του εθνικού συστήματος προστατευόμενων περιοχών.
- ε) Επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης της βιοποικιλότητας, στην οποία περιλαμβάνονται οι οικότοποι και τα είδη χλωρίδας και πανίδας και άλλων ομάδων οργανισμών, ιδίως εκείνα που χαρακτηρίζονται ως σημαντικά, σπάνια ή απειλούμενα.
- στ) Αποτελεσματικοί μηχανισμοί επιτήρησης, ώστε να διασφαλίζεται η εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

- ζ) Προώθηση της σημασίας της διατήρησης της βιοποικιλότητας και των προστατευόμενων περιοχών γενικότερα στην κοινωνία.

3.3.2.4 Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές

Στον ευρωπαϊκό και μεσογειακό χώρο, η καταδυτική δραστηριότητα με τη μορφή των καταδύσεων αναψυχής πραγματοποιείται σε οριοθετημένες περιοχές εντός των ορίων προστατευόμενων περιοχών, όπως θαλάσσια πάρκα, θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές, φυσικά καταφύγια και χαρακτηρισμένα καταδυτικά πάρκα. Ο χαρακτηρισμός της κάθε περιοχής (θαλάσσιο πάρκο, θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή, φυσικό καταφύγιο) αναφέρεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της και αναδεικνύει το καθεστώς προστασίας στο οποίο υπόκειται.

Τα κριτήρια χαρακτηρισμού και οι αρχές προστασίας της φύσης και του τοπίου εισήχθησαν στην ελληνική νομοθεσία με τον [N.1650/1986](#) «Για την προστασία του περιβάλλοντος», στο άρθρο 19 του οποίου δίνεται η κατηγοριοποίηση των περιοχών προστασίας και διατήρησης και οι ορισμοί τους. Ανάλογα με το αντικείμενο προστασίας και διατήρησης, οι περιοχές μπορεί χαρακτηρίζονται ως Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, Περιοχές προστασίας της φύσης, Εθνικά Πάρκα, Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί, προστατευόμενα φυσικά τοπία και στοιχεία του τοπίου, περιοχές οικοανάπτυξης.

Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης

Ως περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης χαρακτηρίζονται εκτάσεις με εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα, βιότοποι ή οικότοποι σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας ή άγριας πανίδας ή εκτάσεις που έχουν αποφασιστική θέση στον κύκλο ζωής σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της άγριας πανίδας. Στις περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης απαγορεύεται κάθε δραστηριότητα. Κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτρέπονται σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του οικείου κανονισμού, η διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών και η εκτέλεση εργασιών που αποσκοπούν στη διατήρηση των χαρακτηριστικών τους, εφόσον εξασφαλιζετε υψηλός βαθμός προστασίας.

Περιοχές προστασίας της φύσης

Ως Περιοχές προστασίας της φύσης χαρακτηρίζονται εκτάσεις μεγάλης οικολογικής ή βιολογικής αξίας. Στις περιοχές αυτές προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον από κάθε

δραστηριότητα ή επέμβαση που είναι δυνατό να μεταβάλλει ή να αλλοιώσει τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξή του. Κατ' εξαίρεση μπορούν να επιτρέπονται σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του οικείου κανονισμού, η εκτέλεση εργασιών, ερευνών και η άσκηση ασχολιών και δραστηριοτήτων, κυρίως παραδοσιακών, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τους σκοπούς προστασίας. Στις περιοχές της κατηγορίας αυτής μπορεί να δίνονται ειδικότερες ονομασίες ανάλογα με το συγκεκριμένο αντικείμενο και το σκοπό προστασίας.

Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο

Ως Εθνικά Πάρκα χαρακτηρίζονται εκτεταμένες χερσαίες, υδάτινες ή μικτού χαρακτήρα περιοχές, οι οποίες παραμένουν ανεπηρέαστες ή έχουν ελάχιστα επηρεαστεί από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και στις οποίες διατηρείται μεγάλος αριθμός και ποικιλία αξιόλογων βιολογικών, οικολογικών, γεωμορφολογικών και αισθητικών στοιχείων. Όταν το εθνικό πάρκο ή μεγάλο τμήμα του καταλαμβάνει θαλάσσια περιοχή χαρακτηρίζεται ως εθνικό θαλάσσιο πάρκο.

Ο χαρακτηρισμός περιοχών ως εθνικών πάρκων αποσκοπεί στη διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς και στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας ευρύτερων περιοχών της χώρας με παράλληλη παροχή στο κοινό δυνατοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και φυσιολατρικών δραστηριοτήτων. Για την εκπλήρωση των σκοπών αυτών λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα, ώστε οι περιοχές αυτές να προστατεύονται επαρκώς τόσο από φυσικές αιτίες υποβάθμισης, όσο και από ανθρώπινες ενέργειες, επεμβάσεις και δραστηριότητες.

Στα εθνικά πάρκα επιτρέπεται να εκτελούνται έργα, να γίνονται έρευνες και να ασκούνται δραστηριότητες, κυρίως παραδοσιακού χαρακτήρα, με τους όρους και περιορισμούς που καθορίζονται ειδικότερα από τον οικείο κανονισμό λειτουργίας και διαχείρισης.

Για τον χαρακτηρισμό των περιοχών ως προστατευόμενων σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία (Ν.1650/86, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του από το Ν.3937/2011), προαπαιτείται:

- a) για τον χαρακτηρισμό, την οριοθέτηση και τον καθορισμό χρήσεων γης και δραστηριοτήτων μιας περιοχής ως Απολύτου Προστασίας της Φύσης, Προστασίας της Φύσης και Εθνικού Πάρκου η έκδοση Προεδρικού Διατάγματος, κατόπιν πρότασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, ύστερα από γνώμη της «Επιτροπής Φύση 2000» και του Γενικού Γραμματέα της

- οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σε εφαρμογή ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης (Ε.Π.Μ.). Η ανάθεση της σύνταξης Ε.Π.Μ. και η τελική έγκρισή της πραγματοποιείται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.
- β) Για το χαρακτηρισμό, την οριοθέτηση και τον καθορισμό όρων δόμησης, χρήσεων γης και δραστηριοτήτων μιας περιοχής ως Περιφερειακού Πάρκου, η έκδοση Προεδρικού Διατάγματος, κατόπιν πρότασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, ύστερα από γνώμη της «Επιτροπής Φύση 2000» και του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με βάση ειδική έκθεση που τεκμηριώνει την οικολογική σημασία και τις προστατευτέες αξίες της. Ειδικά για το χαρακτηρισμό θαλάσσιων περιοχών ως περιφερειακά πάρκα το προεδρικό διάταγμα εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Θαλασσιών Υποθέσεων Νήσων και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.
- γ) Για το χαρακτηρισμό μιας περιοχής ως Καταφυγίου Άγριας Ζωής εκδίδεται απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με βάση ειδική έκθεση που τεκμηριώνει την οικολογική ή άλλη φυσική αξία της περιοχής.
- δ) Για το χαρακτηρισμό μιας περιοχής ως Προστατευόμενου Τοπίου ή ως Προστατευόμενου Φυσικού Σχηματισμού εκδίδεται απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης με βάση ειδική έκθεση που τεκμηριώνει την οικολογική ή άλλη φυσική αξία του προστατευτέου αντικειμένου και γνώμη του αιρετού Περιφερειάρχη.

Τις προστατευόμενες περιοχές μπορούν να διαχειρίζονται Φορείς Διαχείρισης ή υφιστάμενες δημόσιες υπηρεσίες, ειδικές υπηρεσίες και Ν.Π.Δ.Δ. ή φορείς που ορίζονται για το σκοπό αυτό με συμβάσεις διαχείρισης (Ν.2742/99).

Επίσης καταρτίζονται πενταετή σχέδια διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών. Με τα σχέδια αυτά προσδιορίζονται, στο πλαίσιο των γενικότερων όρων και προϋποθέσεων, που τίθενται στα νομοθετήματα κήρυξης, οι κατευθύνσεις και οι προτεραιότητες για την εφαρμογή των έργων, δράσεων και μέτρων που απαιτούνται για την αποτελεσματική προστασία και διαχείριση των κατά περίπτωση προστατευόμενων αντικειμένων. Τα Σχέδια Διαχείρισης συνοδεύονται από προγράμματα δράσης.

Σήμερα στην Ελλάδα υπάρχουν αρκετές θαλάσσιες περιοχές ενταγμένες στο δίκτυο Natura 2000. Επιπλέον, υπάρχουν τα ακόλουθα δύο (2) Εθνικά Θαλάσσια Πάρκα:

- Εθνικό θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου [ΠΔ (ΦΕΚ 906/Α/22.12.99) και τροποποίηση από ΦΕΚ 1272/Δ/27.11.03]
- Εθνικό θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου - Β. Σποράδων [ΚΥΑ 23537/2003 (ΦΕΚ 621/Δ/19.6.03)]

3.3.2.5 Εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για την άσκηση καταδύσεων αναψυχής και την ίδρυση καταδυτικών πάρκων

Συνοπτικά, το γενικό νομοθετικό πλαίσιο που διέπει σήμερα την καθιέρωση, ίδρυση, χαρακτηρισμό και χωροθέτηση των Καταδυτικών Πάρκων συνοψίζεται στα εξής νομοθετήματα:

- [N.4296/2014](#) (Αντικατάσταση άρθρου 13 Ν. 3409/2005)
- [N.3409/2005](#) «Καταδύσεις αναψυχής και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α 273/4.11.2005)
- [N. 2971/2001](#) Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Α 285/2001)
- [N. 3028/2002](#) Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΦΕΚ Α' 153/2002)

Οι διατάξεις των παραπάνω νόμων και αποφάσεων στο βαθμό που αφορούν στην ίδρυση και χωροθέτηση καταδυτικών πάρκων παρουσιάζονται ακολούθως.

Οι καταδύσεις αναψυχής (άσκηση υποβρύχιας δραστηριότητας στη θάλασσα με αναπνευστικές συσκευές ή άλλα υποθαλάσσια μέσα, χάριν αναψυχής) απαγορεύονταν έως το 2005, οπότε και επετράπησαν σε όλη την επικράτεια (άρθρο 11 του Ν.3409/2005), εκτός από:

- α) προσδιορισμένες από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού θαλάσσιες περιοχές εναλίων αρχαιολογικών χώρων σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 12 και 15 του Ν. 3028/ 2002 (ΦΕΚ 153 Α').
- β) συγκεκριμένα οικολογικά ευαίσθητα θαλάσσια οικοσυστήματα σύμφωνα με τους νόμους 1650/1986, 3044/2002 και την Κ.Υ.Α. 33318/3028/1998.

Ο θεσμός των Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Καταδυτικού Πάρκου (Π.Ο.Α.Κ.Π.), που χάριν συντομίας αναφέρονται ως Καταδυτικά Πάρκα (Κ.Π.), εισήχθη στη χώρα μας με το άρθρο 13 του Ν. 3409/2005 «Καταδύσεις αναψυχής και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α 273/4.11.2005). Μέχρι την ψήφιση του εν λόγω νόμου είχε νομοθετηθεί πληθώρα απαγορεύσεων και περιορισμών των καταδύσεων κυρίως για την προστασία των ενάλιων αρχαιοτήτων (π.χ. Κανονισμός 27.02.2002 άρθρο 162, π.δ. 373/1985, π.δ. 3028/2002 άρθρο 15, Γενικοί Κανονισμοί Λιμένων, Ν.δ. 444/1970, κ.ά.). Παράλληλα, ο Ν. 3409/2005 εισήγαγε την έννοια του Οργανισμού Πιστοποίησης αυτοδυτών και όρισε τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία αναγνώρισής του (άρθρα 3-5), σύμφωνα με τα Εθνικά Πρότυπα καταδύσεων Αναψυχής (Ε.Π.Κ.Α.) του π.δ. 39/2001 ΦΕΚ Α 28 που εναρμόνισε τις κοινοτικές οδηγίες 98/34/ΕΚ & 98/48/ΕΚ στο ελληνικό δίκαιο. Επίσης, ο ίδιος νόμος θεσπίζει την έννοια του Παροχέα Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής και του σχετικού Μητρώου Αδειών (άρθρα 6-8), ενώ διακρίνει τα πιστοποιητικά εκπαίδευσης των αυτοδυτών σε πιστοποιητικά εκπαιδευτών και ερασιτεχνών (άρθρο 9).

Επιπλέον, ο Ν. 3409/2005 στο άρθρο 11 επιτρέπει τις καταδύσεις σε όλη την επικράτεια, ενώ θεσπίζει γενικές απαγορεύσεις για την άσκηση υποβρύχιας δραστηριότητας στους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους και σε οικολογικά ευαίσθητα θαλάσσια οικοσυστήματα, παραπέμποντας στους νόμους 3028/2002, 1650/1986, 3044/2002 και την Κ.Υ.Α. 33318/3028/1998, ενώ στο άρθρο 15 προβλέπει σχετικές κυρώσεις.

Κατ' εξαίρεση της απαγόρευσης αυτής, με κοινή απόφαση των Υπουργείων Πολιτισμού και Εμπορικής Ναυτιλίας, κηρυγμένοι ενάλιοι αρχαιολογικοί χώροι μπορούν να χαρακτηρίζονται ως μουσεία, στα οποία επιτρέπεται καθοδηγούμενη κατάδυση, πάντα με συνοδεία δυτών φυλάκων αρχαιοτήτων ή αρχαιολόγων.

Επιπλέον, ορίζεται πως οι καταδύσεις αναψυχής με αυτόνομη καταδυτική συσκευή απαγορεύονται σε περιοχές: α. διέλευσης ή αγκυροβολίας πλοίων, β. γυμνασίων ή άλλων δραστηριοτήτων πολεμικών πλοίων ή προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων, γ. διενέργειας πλόων εκμισθούμενων μηχανοκίνητων θαλάσσιων μέσων αναψυχής και σε απόσταση εκατό μέτρων (100m) εκατέρωθεν των σημείων εκκίνησής τους, δ. όπου επιβάλλονται απαγορεύσεις από νομοθετήματα κήρυξης θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών ή από τους κανονισμούς διοίκησης και λειτουργίας ή τα σχέδια διαχείρισης των αρμόδιων διαχειριστικών αρχών τους, ε. όπου υπάρχουν υποβρύχια καλώδια ή εγκατεστημένα συστήματα οργανισμών κοινής ωφελείας, στ.

όπου η Λιμενική Αρχή, με αιτιολογημένη απόφασή της, επιβάλλει απαγορεύσεις για λόγους ασφάλειας πλοίων ή προσώπων.

Στο άρθρο 13 του ίδιου νόμου, όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 10 του Ν.4296/2014 (ΦΕΚ 214Α/2-10-2014) θεσμοθετούνται Καταδυτικά Πάρκα.

Ως Καταδυτικό Πάρκο νοείται χαρακτηρισμένη περιοχή, στην οποία πραγματοποιούνται κατ' αποκλειστικότητα καθοδηγούμενες καταδύσεις αναψυχής κατά την έννοια της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του Ν.4296/2014, καθώς και συναφείς υποβρύχιες δραστηριότητες με τα κατά το άρθρο 1 του Ν.4296/2014 μέσα, όπως η υποβρύχια φωτογράφιση, η υποβρύχια κινηματογράφηση και η περιβαλλοντική εκπαίδευση. Η επιστημονική έρευνα εντός του Πάρκου επιτρέπεται υπό τους όρους του Π.Δ. 67/1981 (Α' 23 και 43) και των λοιπών οικείων διατάξεων. Ο χαρακτηρισμός της θαλάσσιας περιοχής ως Καταδυτικό Πάρκο λαμβάνει χώρα μετά από αίτηση του προσώπου το οποίο ενδιαφέρεται να αναλάβει τη διαχείριση του Πάρκου. Η αίτηση υποβάλλεται προς τη Διεύθυνση Χωροταξίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

Στο άρθρο 10 του Ν.4296/2014 (αντικατάσταση άρθρου 13, Ν.3409/2005) καθορίζονται οι απαιτήσεις - προϋποθέσεις και η διαδικασία χαρακτηρισμού μίας θαλάσσιας περιοχής ως καταδυτικό πάρκο (ΚΠ), οι επιτρεπόμενες και απαγορευόμενες δραστηριότητες που ισχύουν εντός του καταδυτικού πάρκου, η νομική μορφή του φορέα ίδρυσης και διαχείρισης του ΚΠ, καθώς και λοιπές λεπτομέρειες που αφορούν την αίτηση ενδιαφέροντος για την ίδρυση του ΚΠ και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, τη διαδικασία αξιολόγησης της υποβαλλόμενης αίτησης, την παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης της έκτασης.

Η υφιστάμενη νομοθεσία (Ν.4296/2014 & Ν.3409/2005) απαγορεύει ρητά τη χωροθέτησή καταδυτικών πάρκων εντός ενάλιων αρχαιολογικών χώρων και σε απόσταση μικρότερη των 3ν.μ. από αυτούς.

Όσον αφορά στην παραχώρηση θαλασσίων εκτάσεων, στο Ν. 2971/2001 περί αιγιαλού, παραλίας και άλλων διατάξεων (ΦΕΚ Α 285/2001) γίνεται αναφορά σε τρία άρθρα:

- Άρθρο 13 - Παραχώρηση απλής χρήσης αιγιαλού, παραλίας. Ως απλή χρήση ορίζεται κάθε χρήση, εφόσον από αυτή δεν παραβιάζεται ο προορισμός τους ως κοινόχρηστων πραγμάτων και δεν επέρχεται αλλοίωση στη φυσική μορφολογία

τους και τα βιοτικά στοιχεία τους. Η παραχώρηση της απλής χρήσης του αιγιαλού και της παραλίας γίνεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, έναντι ανταλλάγματος κατά τις διατάξεις για την εκμίσθωση δημόσιων κτημάτων, πλην του αιγιαλού και της παραλίας κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων, προστατευόμενων περιοχών, ευπαθών οικοσυστημάτων και ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και πολιτιστικού ενδιαφέροντος, τη διαχείριση των οποίων έχει η αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού. Σε Ο.Τ.Α., φορείς διοίκησης και εκμετάλλευσης Λιμένων, οργανισμούς κοινής ωφέλειας και Ν.Π.Δ.Δ., η παραχώρηση δύναται να γίνει και απευθείας με ή χωρίς αντάλλαγμα. Σε ιδιωτικό φορέα διαχείρισης, η παραχώρηση γίνεται πάντοτε με αντάλλαγμα. Επίσης, στην τρίτη παράγραφο, σημειώνεται πως είναι δυνατή η παραχώρηση για την άσκηση δραστηριοτήτων που εξυπηρετούν τους λουόμενους ή την αναψυχή του κοινού (όπως εκμίσθωση θαλάσσιων μέσων αναψυχής, καθισμάτων, ομπρελών, λειτουργία τροχήλατου αναψυκτηρίου κ.λπ.).

- Άρθρο 14 - Παραχώρηση του αιγιαλού και της παραλίας για την εκτέλεση έργων. Δίνεται το δικαίωμα παραχώρησης χρήσης αιγιαλού, παραλίας, συνεχόμενου ή παρακείμενου θαλάσσιου χώρου, ή του πυθμένα για την εκτέλεση έργων που εξυπηρετούν εμπορικούς, βιομηχανικούς, συγκοινωνιακούς, λιμενικούς ή άλλου είδους σκοπούς. Οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν αίτηση προς την αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία, μαζί με τεχνικό φάκελο. Προβλέπεται η παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης αιγιαλού, παραλίας, θάλασσας ή πυθμένα και: α) για σκοπούς κοινωφελείς ή αναβάθμισης περιβάλλοντος, εφόσον τα έργα εκτελούνται από το Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ. ή επιχειρήματα κοινής ωφέλειας, β) για ναυταθλητικά έργα, γ) για έργα εξυπηρέτησως υδατοκαλλιέργειών, δ) για ερευνητικούς σκοπούς. Στα έργα που μπορούν να εκτελεσθούν περιλαμβάνεται και η τοποθέτηση υποθαλάσσιων αγωγών και καλωδίων εν γένει, ναυδέτων, πλωτών προβλητών και εξέδρων και η πόντιση τεχνητών υφάλων.
- Άρθρο 16 - Παραχώρηση νησίδων και αβαθών θαλάσσιων εκτάσεων Επιτρέπεται η παραχώρηση, σύμφωνα με τις διατάξεις για τα δημόσια κτήματα, της χρήσης νησίδων, υφάλων, σκοπέλων και αβαθών θαλάσσιων εκτάσεων και του συνεχόμενου αιγιαλού και της παραλίας για την εξυπηρέτηση σκοπών γεωργικών, κτηνοτροφικών, ναυταθλητικών, τουριστικών, σκοπών αλιείας, ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας, εθνικής άμυνας και ασφάλειας και περιβαλλοντικής έρευνας,

εφόσον η συγκεκριμένη χρήση ή δραστηριότητα δεν αντίκειται σε συγκεκριμένο χωροταξικό σχεδιασμό ή ειδικές διατάξεις για καθορισμό χρήσεων γης.

3.3.2.6 Βύθιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων

Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία (Ν.4296/2014 & Ν.3409/2005), η πόντιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων για βελτίωση της υποθαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας επιτρέπεται εντός της οριοθετημένης θαλάσσιας περιοχής του καταδυτικού πάρκου και πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του Ν.3153/2003 του Υ.Ε.Ν. (ΦΕΚ153Α'/2003) και του 4014/2011. Συγκεκριμένα η δυνατότητα βύθισης πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων δίνεται στις δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς, στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τους αλιευτικούς συνεταιρισμούς μετά από έγκριση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας, Χωροταξίας, Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων, Γεωργίας, Πολιτισμού και Εμπορικής Ναυτιλίας για αντικείμενα που έχουν περιέλθει στην κυριότητά τους με σκοπό τη δημιουργία πυρήνα υποθαλάσσιας ζωής ή την εκπαίδευση ή ξενάγηση αυτοδυτών.

Η βύθιση δεν επιτρέπεται σε θέση που κωλύεται η ελεύθερη ναυσιπλοΐα και γενικά η κατά προορισμό χρήση του θαλάσσιου χώρου ή σε ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους. Για τη βύθιση απαιτείται προηγούμενη βεβαίωση της αρμόδιας για το περιβάλλον Υπηρεσίας του Υ.Ε.Ν. ότι έχουν αφαιρεθεί οι επιβλαβείς για το θαλάσσιο περιβάλλον ουσίες.

Οι όροι και οι ειδικότερες προϋποθέσεις και τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για να εγκριθεί η βύθιση, καθώς και οι μετέπειτα υποχρεώσεις των φορέων που βυθίζουν τα πλοία, ναυάγια, πλωτά ναυπηγήματα ή άλλα τεχνητά καταφύγια ιχθύων καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας, Χωροταξίας, Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων, Γεωργίας, Πολιτισμού και Εμπορικής Ναυτιλίας.

Σήμερα δεν υφίσταται νομικό πλαίσιο για τη βύθιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων, καθώς η Κ.Υ.Α. της προηγούμενης παραγράφου δεν έχει εκδοθεί ακόμη.

Όσον αφορά τη βύθιση τεχνητών υφάλων σύμφωνα με την Υ.Α. 2307/26-01-2018 (ΦΕΚ 439B) για την τροποποίηση της υπ' αριθ. ΔΙΠΑ/οικ 37674/27-7-2016 ΦΕΚ

2471B'/10-8-2016) απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Κατάταξη δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες, σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 4 του Ν.4014/21.09.2011 (Α' 209)», η δραστηριότητα αυτή συμπεριλαμβάνεται στην Ομάδα 3, α/α 11 «Τεχνητοί ύφαλοι στον πυθμένα της θάλασσας (για την ανάπτυξη της θαλάσσιας βιοποικιλότητας)», και κατατάσσεται στην κατηγορία Β. Η κατηγορία Β περιλαμβάνει έργα και δραστηριότητες τα οποία χαρακτηρίζονται από τοπικές και μη σημαντικές μόνο επιπτώσεις στο περιβάλλον και υπόκεινται σε γενικές προδιαγραφές, όρους και περιορισμούς που τίθενται για την προστασία του περιβάλλοντος. Τα έργα ή δραστηριότητες κατηγορίας Β δεν ακολουθούν τη διαδικασία εκπόνησης ΜΠΕ αλλά υπόκεινται σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ).

Βάσει του άρθρου 41 του Ν.3153/2003 του Υ.Ε.Ν. (ΦΕΚ153Α'/2003), αν η βύθιση συνοδεύεται με κατασκευή μόνιμου τεχνητού υφάλου, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 14 του Ν. 2971/2001 (ΦΕΚ 285Α') «Παραχώρηση αιγιαλού, παραλίας για την εκτέλεση έργων». Για την παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης αιγιαλού, παραλίας, συνεχόμενου ή παρακείμενου θαλάσσιου χώρου ή του πυθμένα ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτηση στην αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία, η οποία συνοδεύεται από τεχνικό φάκελο για Προέγκριση χωροθέτησης. Μετά τη λήψη των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων εκδίδεται η απόφαση παραχώρησης από το Υπουργείο Οικονομικών. Για την έναρξη κατασκευής των έργων η απόφαση παραχώρησης πρέπει να κατατεθεί στην αρμόδια Λιμενική αρχή και να εκδοθεί από αυτήν σχετική, αστυνομικής φύσεως, άδεια.

Η διαδικασία παραχώρησης αιγιαλού, παραλίας για την εκτέλεση έργων διαφοροποιείται αν η προς παραχώρηση έκταση αποτελεί θαλάσσια ζώνη λιμένα και ανήκει στη δικαιοδοσία φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα. Βάσει του άρθρου 20 του Ν. 2971/2001 (ΦΕΚ 285Α'), η θαλάσσια ζώνη λιμένα περιλαμβάνει τις λεκάνες λιμένων (συνεχόμενες με τον αιγιαλό ή τυχόν κατασκευασμένα κρηπιδώματα, μώλους, προβλήτες) και έκταση θάλασσας μέχρι απόσταση πεντακοσίων (500) μέτρων από τις ακτές της χερσαίας ζώνης. Αν τα νερά της θαλάσσιας ζώνης είναι αβαθή, η θαλάσσια ζώνη λιμένα δύναται να επεκταθεί και πέρα από τη γραμμή των πεντακοσίων (500) μέτρων μέχρι να συναντήσει την ισοβαθή γραμμή των τριάντα (30) μέτρων.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η βύθιση τεχνητού υφάλου πραγματοποιείται σε θαλάσσια ζώνη λιμένα εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 24 του Ν. 2971/2001

(ΦΕΚ 285Α'), σύμφωνα με το οποίο ο φορέας διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα με απόφαση της διοίκησής του, που εγκρίνεται μετά από σύμφωνη γνώμη του Γ.Ε.Ν. και του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας επιτρέπεται να παραχωρεί με αντάλλαγμα και για ορισμένο χρονικό διάστημα τη χρήση χώρων που βρίσκονται μέσα στη ζώνη λιμένα. Όταν πρόκειται για παραχωρήσεις σε ζώνες λιμένων των οποίων οι μελέτες επιβλέπονται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και συνοδεύονται από έργα απαιτείται και σύμφωνη γνώμη του ΥΠΕΧΩΔΕ. Στην απόφαση παραχώρησης καθορίζεται το αντάλλαγμα για τη χρήση, καθώς και οι λοιποί όροι της παραχώρησης.

3.3.3 Εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για την αρχαιολογία

Στον Ν. 3028/02 Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΦΕΚ Α' 153/2002) και συγκεκριμένα στο άρθρο 15, γνωστοποιούνται οι διατάξεις που αφορούν ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους. Στους εν λόγω χώρους, απαγορεύεται η αλιεία, η αγκυροβολία και η υποβρύχια δραστηριότητα με αναπνευστικές συσκευές, εκτός αν έχει χορηγηθεί άδεια του Υπουργείου Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Στην προαναφερθείσα άδεια καθορίζονται οι όροι άσκησης των δραστηριοτήτων αυτών. Επίσης, με όμοια άδεια καθορίζονται οι όροι άσκησης της υποβρύχιας δραστηριότητας με αναπνευστικές συσκευές, βαθυσκάφη ή άλλα μέσα επισκόπησης του βυθού σε θαλάσσιες περιοχές, για λόγους προστασίας της υποβρύχιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Επιπλέον, στο άρθρο 45 του πέμπτου κεφαλαίου, στην παράγραφο 1, αναφέρεται πως ως μουσείο νοείται η υπηρεσία ή ο οργανισμός μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με ή χωρίς ίδια νομική προσωπικότητα, που αποκτά, δέχεται, φυλάσσει, συντηρεί, καταγράφει, τεκμηριώνει, ερευνά, ερμηνεύει και κυρίως εκθέτει και προβάλλει στο κοινό συλλογές αρχαιολογικών, καλλιτεχνικών, εθνολογικών ή άλλων μαρτυριών του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του, με σκοπό τη μελέτη, εκπαίδευση και ψυχαγωγία. Ως μουσείο μπορούν να θεωρηθούν επίσης, υπηρεσίες ή οργανισμοί που έχουν παρεμφερείς σκοπούς και λειτουργίες, όπως τα μουσεία ανοικτού χώρου.

Στην Υ.Α. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ41/11228/1865 (ΦΕΚ 336Β'/11-02-2004) καθορίζονται οι όροι αγκυροβολίας, άσκησης της αλιείας και της υποβρύχιας καταδυτικής δραστηριότητας με αναπνευστικές συσκευές σε ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους κατ' εφαρμογή της παρ. 2, άρθρου 15, Ν. 3028/02.

Σύμφωνα με τον Ν.3409/2005 (άρθρο 11, παρ.1) κηρυγμένοι ενάλιοι αρχαιολογικοί χώροι μπορούν να χαρακτηρίζονται ως υποβρύχια μουσεία, στα οποία επιτρέπεται η καθοδηγούμενη κατάδυση πάντα με συνοδεία δυτών φυλάκων αρχαιοτήτων ή αρχαιολόγων, με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Εμπορικής Ναυτιλίας. Με τον ν.4179/2013 (παρ. 1, αρθ. 44) προστέθηκε το εξής εδάφιο στην παρ. 1, του άρθρ. 11 του ν. 3409/2005: «Με την ίδια απόφαση μπορεί να παρέχεται η δυνατότητα κατάρτισης προγραμματικών συμβάσεων πολιτισμικής ανάπτυξης κατ' εφαρμογή της παραγράφου 5 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 (Α' 287), με τις οποίες θα εξειδικεύονται τα έργα, προγράμματα και υπηρεσίες πολιτιστικού χαρακτήρα εντός των επισκέψιμων ενάλιων αρχαιολογικών χώρων, καθώς και τα ζητήματα οργάνωσης, διαχείρισης, επίβλεψης και εκμετάλλευσης των επιτρεπόμενων στους χώρους αυτούς δραστηριοτήτων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια».

3.4 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΚΥΠΡΟΥ

3.4.1 Εθνικό Νομοθετικό Πλαίσιο για το Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό

Όπως αναφέρθηκε στην ανάλυση του Κοινοτικού Νομοθετικού Πλαισίου, έχοντας ως στόχο την εναρμόνιση με την Οδηγία 2014/89/ΕΕ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πραγματοποιήθηκε η ψήφιση του Περί Θαλάσσιου Στρατηγικού Σχεδιασμού και Συναφών Θεμάτων νόμος του 2017. Σκοπός του συγκεκριμένου νόμου αποτελεί ο καθορισμός ενός πλαισίου εφαρμογής για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης της θαλάσσιας οικονομίας της Δημοκρατίας, της βιώσιμης ανάπτυξης στα θαλάσσια ύδατά της και τη βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων της.

Για το σκοπό εφαρμογής του συγκεκριμένου νόμου πραγματοποιήθηκε η ίδρυση μιας δεκαπενταμελούς επιτροπής Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού, η οποία αποτελείται απ' τα ακόλουθα μέλη:

- i. Το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Μεταφορών Επικοινωνιών και Έργων ή εκπρόσωπό του.
- ii. Το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εξωτερικών ή εκπρόσωπό του.
- iii. Το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Άμυνας ή εκπρόσωπό του.
- iv. Το Γενικό Διευθυντή της Αρχής Λιμένων Κύπρου ή εκπρόσωπό του.

- v. Το Διευθυντή της Υπηρεσίας Ενέργειας του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού ή εκπρόσωπό του.
- vi. Το Διευθυντή της Υπηρεσίας Υδρογονανθράκων του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού ή εκπρόσωπό του.
- vii. Τον Προϊστάμενο της Μονάδας Ανάπτυξης Ναυτικού Τουρισμού του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού ή εκπρόσωπό του.
- viii. Το Διευθυντή του Τμήματος Εμπορικής Ναυτιλίας ή εκπρόσωπό του.
- ix. Το Διευθυντή του Τμήματος Δημοσίων Έργων ή εκπρόσωπό του.
- x. Το Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων ή εκπρόσωπό του.
- xi. Το Διευθυντή του Τμήματος Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών ή εκπρόσωπό του.
- xii. Το Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος ή εκπρόσωπό του.
- xiii. Το Διευθυντή του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως ή εκπρόσωπό του.
- xiv. Το Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας ή εκπρόσωπό του. και
- xv. Το Διευθυντή του Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης ή εκπρόσωπό του.

Για τη θέσπιση και την εφαρμογή του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού απαιτούνται τα ακόλουθα:

- α) Η ανάπτυξη Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του συγκεκριμένου νόμου, και σύμφωνα με τη δήλωση πολιτικής.
- β) Κατά τη διάρκεια θέσπισης πλαισίου και εφαρμογής του ΘΧΣ τα αρμόδια θεσμικά όργανα οφείλουν να λάβουν υπόψιν τις αλληλεπιδράσεις ξηράς και θάλασσας.
- γ) Κατά τη διάρκεια εκπόνησης του ΘΧΣ τα αρμόδια θεσμικά όργανα οφείλουν να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις ιδιαιτερότητες της θαλάσσιας περιοχής στην οποία βρίσκεται η Δημοκρατία, τις σχετικές υπάρχουσες και μελλοντικές δραστηριότητες εντός αυτής και τις συναφείς χρήσεις κι επιπτώσεις τους στο θαλάσσιο περιβάλλον, και στους φυσικούς πόρους της Δημοκρατίας.

δ) Κατά την εκπόνηση και εφαρμογή του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού, όταν προκύπτει σύγκρουση μεταξύ χρήσεων ή δραστηριοτήτων, λαμβάνονται υπόψη τα οφέλη και οι επιπτώσεις που προκύπτουν, ύστερα από εκτίμηση που γίνεται με επιστημονικές μεθόδους, σε πολιτισμικό, κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο, καθώς επίσης και η μέγιστη συνύπαρξη των χρήσεων ή δραστηριοτήτων με στόχο τη βιώσιμη κι αειφόρο ανάπτυξη.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, τα αρμόδια θεσμικά όργανα οφείλουν να λάβουν υπόψιν τις αλληλεπιδράσεις των δραστηριοτήτων και των χρήσεων, οι οποίες περιλαμβάνουν τα πιο κάτω:

- i. Τις περιοχές υδατοκαλλιέργειας.
- ii. Τις περιοχές αλιείας.
- iii. Τις εγκαταστάσεις και τις υποδομές για την έρευνα, την εκμετάλλευση και την εξόρυξη πετρελαίου, φυσικού αερίου καθώς και άλλων ενεργειακών πόρων, ορυκτών και αδρανών υλικών, και για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.
- iv. Τις οδούς θαλάσσιας μεταφοράς, τις κυκλοφοριακές ροές και τις λιμενικές περιοχές.
- v. Τις περιοχές διεξαγωγής στρατιωτικών ασκήσεων ή άλλες απαγορευμένες περιοχές για στρατιωτικούς σκοπούς.
- vi. Τους τόπους κοινοτικής σημασίας, τις περιοχές Δικτύου Φύση 2000 και άλλες προστατευόμενες περιοχές.
- vii. Τις περιοχές εξόρυξης πρώτων υλών.
- viii. Την επιστημονική έρευνα.
- ix. Τις διαδρομές υποβρύχιων καλωδίων και αγωγών.
- x. Τον τουρισμό, καθώς και αθλητικές ή και ψυχαγωγικές δραστηριότητες, και
- xi. Τις ενάλιες αρχαιότητες.

Αντίγραφο του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδίου, περιλαμβανομένου σχετικού επεξηγηματικού υλικού για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Νόμου και της κάθε επακόλουθης αναθεωρημένης μορφής του, θα πρέπει να διαβιβάζονται στην

Ευρωπαϊκή Επιτροπή και σε κάθε ενδιαφερόμενο κράτος μέλος εντός τριών (3) μηνών από τη δημοσίευσή τους.

3.4.2 Εθνικό Νομοθετικό Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα και το Θαλάσσιο Περιβάλλον

3.4.2.1 N.153(I)/2003 - Ο περί προστασίας και διαχείρισης της φύσης και της άγριας ζωής νόμος του 2003

Ο συγκεκριμένος νόμος έχει ως στόχο την προστασία της βιοποικιλότητας μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Παράλληλα, στοχεύει στη διασφάλιση της διατήρησης και αποκατάστασης των φυσικών οικοτόπων και ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος και σημασίας. Προκειμένου να διασφαλιστεί η κατάλληλη εφαρμογή του νόμου, ιδρύθηκε μια επιστημονική επιτροπή, η οποία έχει ως καθήκον της να ενημερώνει και να συμβουλεύει τους Υπουργούς Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και Εσωτερικών για θέματα που σχετίζονται με αυτό.

Βάσει του νόμου αυτού, ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος έχει την ευθύνη να καταρτίσει κατάλογο που να περιλαμβάνει όλες τις σχετικές πληροφορίες σχετικά με τους τύπους των φυσικών οικοτόπων. Σ' αυτούς περιλαμβάνονται οι τόποι ειδικής σημασίας, οι Τόποι Κοινοτικής Σημασίας, σύμφωνα με το παράρτημα I του N.153(I)/2003, καθώς επίσης και τα είδη κοινοτικής σημασίας και προτεραιότητας, βάσει του Παραρτήματος II.

Όταν μια περιοχή καθορίζεται ως «Τόπος Κοινοτικής Σημασίας», τότε ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος πρέπει εντός ενός χρονικού διαστήματος 4 ετών (κατά ανώτατο όριο) να δηλώσει τον τόπο αυτό ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης». Στη συνέχεια με βάση τις υποδείξεις και τις γενικές κατευθύνσεις της Εθνικής Επιστημονικής Επιτροπής, ο Υπουργός ορίζει ένα σύνολο μέτρων, τα οποία ακολουθούν τις πιο κάτω αρχές:

α) Τη σημασία της διατήρησης και της αποκατάστασης των φυσικών οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος (παράρτημα I) και των ειδών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα II, με στόχο την επακόλουθη αύξηση της συνοχής του δικτύου Natura 2000.

β) Πρέπει να λαμβάνουν υπόψιν τους κινδύνους της γενικής υποβάθμισης και καταστροφής των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης.

γ) Να εξασφαλίζουν την αφοσίωση στην πρόληψη και την αποφυγή της υποβάθμισης των οικοτόπων και των γενικών ανθρωπογενών επιπτώσεων στα προστατευόμενα είδη για τα οποία έχουν δηλωθεί ως Ζώνες Ειδικής Προστασίας.

Παράλληλα, σύμφωνα με το Ν.153(Ι)/2003, ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, μπορεί, αφότου συμβουλευτεί την επιστημονική επιτροπή, να προχωρήσει στην εγκαθίδρυση των πιο κάτω, έτσι ώστε να επιτύχει την καλύτερη δυνατή διαχείριση και προστασία της Φύσης:

- i. Να απαγορεύσει οποιαδήποτε σχετική δραστηριότητα ή λειτουργία, που μπορεί να είναι επιζήμιες για το περιβάλλον.
- ii. Να ορίσει την ανάληψη άλλων δραστηριοτήτων ή λειτουργιών που δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον, αλλά δύναται να ενισχύσουν τις προσπάθειες προστασίας και διαχείρισης.
- iii. Να καθορίσει συγκεκριμένα μέτρα διατήρησης

Για παράδειγμα, σύμφωνα με το συγκεκριμένο νόμο απαγορεύονται τα πιο κάτω:

α) Όλες οι μορφές σκόπιμης σύλληψης ή θανάτωσης ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος που απαριθμούνται στο μέρος Α του παραρτήματος ΙΙΙ.

β) Η σκόπιμη παρενόχληση ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος που απαριθμούνται στο μέρος Α του παραρτήματος ΙΙΙ, κατά τη διάρκεια των περιόδων αναπαραγωγής, θηλασμού, χειμέριας νάρκης και μετανάστευσης.

γ) Η σκόπιμη καταστροφή και συλλογή των αυγών που ανήκουν σε είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος και τα οποία περιλαμβάνονται στο Μέρος Α του Παραρτήματος ΙΙΙ.

δ) Η καταστροφή, ή η διατάραξη των εκτάσεων αναπαραγωγής και ανάπαυσης των ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος.

ε) Η κατοχή, μεταφορά, πώληση, ανταλλαγή ή προσφορά προς πώληση οποιουδήποτε δείγματος ειδών πανίδας που περιλαμβάνεται στο Μέρος Α του Παραρτήματος ΙΙΙ του συγκεκριμένου νόμου.

στ) Η σκόπιμη συλλογή, κοπή, εκρίζωση ή καταστροφή ειδών χλωρίδας που περιλαμβάνονται στο Μέρος Β του Παραρτήματος ΙΙΙ. Το ίδιο ισχύει και για την

κατοχή, τη μεταφορά, την πώληση ή την ανταλλαγή ή την προσφορά για πώληση αυτών των ειδών.

ζ) Η συλλογή, η θανάτωση ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος που περιλαμβάνονται στο Μέρος Α του Παραρτήματος IV, όταν χρησιμοποιούνται επιλεκτικά μέσα τα οποία είναι πιθανό να προκαλέσουν τοπική εξαφάνιση ή διαταραχή του πληθυσμού τους.

3.4.2.2 N.152(I)/2003 – Ο περί προστασίας και διαχείρισης των άγριων πτηνών

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, ο εν λόγω νόμος ακολουθεί την οδηγία 2009/147/ΕΟΚ και παρέχει μέτρα για τα ακόλουθα θέματα:

α) Την προστασία, διατήρηση, διαχείριση και την εντός των ορίων εκμετάλλευση των άγριων πτηνών.

β) Την προστασία, διατήρηση ή προσαρμογή των πληθυσμών των άγριων πτηνών, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές απαιτήσεις όσον αφορά τις οικολογικές, επιστημονικές, εκπαιδευτικές, οικονομικές και ψυχαγωγικές πτυχές.

γ) Την προστασία της άγριας πανίδας.

δ) Τη διαβεβαίωση ότι τα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος διατηρούνται και αποκαθίστανται επαρκώς.

ε) Την προστασία της βιοποικιλότητας και τον περιορισμό της απώλειας της, καθώς και τον περιορισμό της απώλειας οικοσυστημάτων, άγριας πανίδας και χλωρίδας της Κύπρου και την επακόλουθη πρόληψη της μετάδοσης ασθένειας στους άγριους πληθυσμούς.

Ο Υπουργός Εσωτερικών, ως το αρμόδιο όργανο για την εφαρμογή του συγκεκριμένου νόμου, έχει την ευθύνη λήψης μέτρων τα οποία θεωρούνται απαραίτητα για την καθιέρωση ενός γενικού καθεστώτος για την προστασία όλων των ειδών άγριων πτηνών. Επιπλέον, και ανεξάρτητα από οποιοδήποτε μέτρο που έχει θεσπίσει ο Υπουργός, απαγορεύονται τα εξής:

α) Η σκόπιμη θανάτωση ή /και η συλλογή αγρίων πτηνών με οποιονδήποτε τρόπο.

β) Η πρόκληση ζημιάς και σημαντικής καταστροφής στις φωλιές, τα αυγά των άγριων πτηνών, ή/και η μετακίνηση των τους.

γ) Η σκόπιμη διαταραχή των αγρίων πτηνών, κατά τη διάρκεια της αναπαραγωγικής περιόδου και κατά τη διάρκεια της φωλεοποίησης.

δ) Η συλλογή αυγών άγριων πτηνών στη φύση, ακόμη και όταν είναι κούφια.

ε) Η κατοχή άγριων πτηνών των οποίων η σύλληψη ή το κυνήγι αυτών απαγορεύεται.

στ) Παρόλο που ο Υπουργός Εσωτερικών έχει το δικαίωμα να χαρακτηρίζει ως θηράματα οποιοδήποτε είδος άγριων πτηνών, το κυνήγι τους απαγορεύεται, κατά τη διάρκεια της αναπαραγωγής, της φωλεοποίησης και της επιστροφής στις περιοχές φωλεοποίησης.

3.4.2.3 Το δίκτυο Natura 2000 στην Κύπρο

Όπως αναφέρθηκε στην ανάλυση του κοινοτικού νομοθετικού πλαισίου, στην Κύπρο, οι θαλάσσιες περιοχές του δικτύου Natura 2000, χαρακτηρίζονται νομοθετικά ως Τόποι Κοινοτικής Σημασίας. Το 2008, η Ευρωπαϊκή Ένωση προχώρησε στην επιβεβαίωση των περιοχών ως ΤΚΣ, οι οποίες τη συγκεκριμένη περίοδο χαρακτηρίζονταν ως Ζώνες Ειδικής Προστασίας, κι είχαν προταθεί για ΤΚΣ.

Οι συγκεκριμένες περιοχές θεωρούνται ως ένα πολύτιμο εργαλείο για την επιτυχή προστασία της θαλάσσιας ζωής και των φυσικών πόρων, μαζί με την παράλληλη διαχείριση των ιχθυοθεμάτων. Οι Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές (ΘΠΠ) της Κύπρου περιλαμβάνουν επίσης και τις περιοχές με τεχνητούς υφάλους (οι οποίες θα αναλυθούν περισσότερο στη συνέχεια), καθώς επίσης και την περιοχή της Λάρας-Τοξεύτρας η οποία περιλαμβάνεται στο δίκτυο Natura 2000.

Μέχρι στιγμής στην Κύπρο, περιλαμβάνονται στο δίκτυο Natura 2000, 6 παράλιες/θαλάσσιες περιοχές: α) Πόλις/Γιαλιά (CY4000001), β) Χερσόνησος Ακάμα (CY4000010), γ) Θαλάσσια Περιοχή Μουλιά (CY4000006), δ) Ακρωτήριο Άσπρο - Πέτρα Ρωμιού (CY5000005), ε) Κάβο Γκρέκο (CY3000005), στ) Θαλάσσια Περιοχή Νησιά (CY3000006). Οι συγκεκριμένες περιοχές περιλαμβάνουν σημαντικούς οικοτόπους και είδη χλωρίδας και πανίδας τα οποία προστατεύονται σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Περισσότερες πληροφορίες για τις συγκεκριμένες ΘΠΠ, οι οποίες περιλαμβάνονται στο δίκτυο Natura 2000, περιλαμβάνονται στους ακόλουθους συνδέσμους:

→ Πόλις/Γιαλιά (CY4000001) <http://natura.environment.moa.gov.cy/CY4000001.html>

→ Χερσόνησος Ακάμα (CY4000010)

<http://natura.environment.moa.gov.cy/CY4000010.html>

→ Θαλάσσια Περιοχή Μουλιά (CY4000006)

<http://natura.environment.moa.gov.cy/CY4000006.html>

→ Ακρωτήριο Άσπρο - Πέτρα Ρωμιού (CY5000005)

<http://natura.environment.moa.gov.cy/CY5000005.html>

→ Κάβο Γκρέκο (CY3000005)

<http://natura.environment.moa.gov.cy/CY3000005.html>

→ Θαλάσσια Περιοχή Νησιά (CY3000006)

<http://natura.environment.moa.gov.cy/CY3000006.html>

3.4.2.4 Νομοθετικό πλαίσιο για τους τεχνητούς υφάλους

Το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών, του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, αναγνώρισε την επιτακτική ανάγκη δημιουργίας τεχνητών υφάλων, σε επιλεγμένες θαλάσσιες περιοχές στην Κύπρο. Οι κατασκευές αυτές ακολουθούν τα χαρακτηριστικά των φυσικών υφάλων και δημιουργούνται με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να είναι σε πλήρη αρμονία με τη φύση, και να παρέχουν χώρο αναπαραγωγής, διατροφής και καταφύγιο σε ποικίλους θαλάσσιους οργανισμούς. Για το λόγο αυτό προχώρησε στη θέσπιση και την εφαρμογή σχετικής στρατηγικής για τη δημιουργία Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών με τεχνητούς υφάλους.

Συγκεκριμένα, η εγκαθίδρυση των συγκεκριμένων ΘΠΠ, ακολουθεί τις πρόνοιες που ορίζονται στο Άρθρο 5Α του Περί Αλιείας Νόμου (Ν.106(Ι)/2004), σύμφωνα με το οποίο απαγορεύεται η αλιείας, και ρυθμίζεται κατάλληλα η διέλευση σκαφών στις συγκεκριμένες περιοχές. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι το Δεκέμβριο του 2017 πραγματοποιήθηκε η έκδοση δύο διαταγμάτων, απ' τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, δυνάμει του Άρθρου 5Α.

Συγκεκριμένα, την 1η Δεκεμβρίου 2017 εκδόθηκε μέσω της Κανονιστικής Διοικητικής Πράξης Κ.Δ.Π. 403/2017, το «περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της Διέλευσης στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή «Δασούδι» Λεμεσού Διάταγμα του 2017». Σύμφωνα με το συγκεκριμένο διάταγμα, απαγορεύεται η αλιεία με οποιοδήποτε τρόπο, στη θαλάσσια περιοχή που φαίνεται στον Πίνακα 3, και η οποία καθορίζεται με

τις συντεταγμένες που περιλαμβάνονται στον Πίνακα 4 πιο κάτω. Επίσης, απαγορεύεται η διέλευση με οποιοδήποτε μηχανοκίνητο σκάφος, εκτός απ' τις ακόλουθες περιπτώσεις:

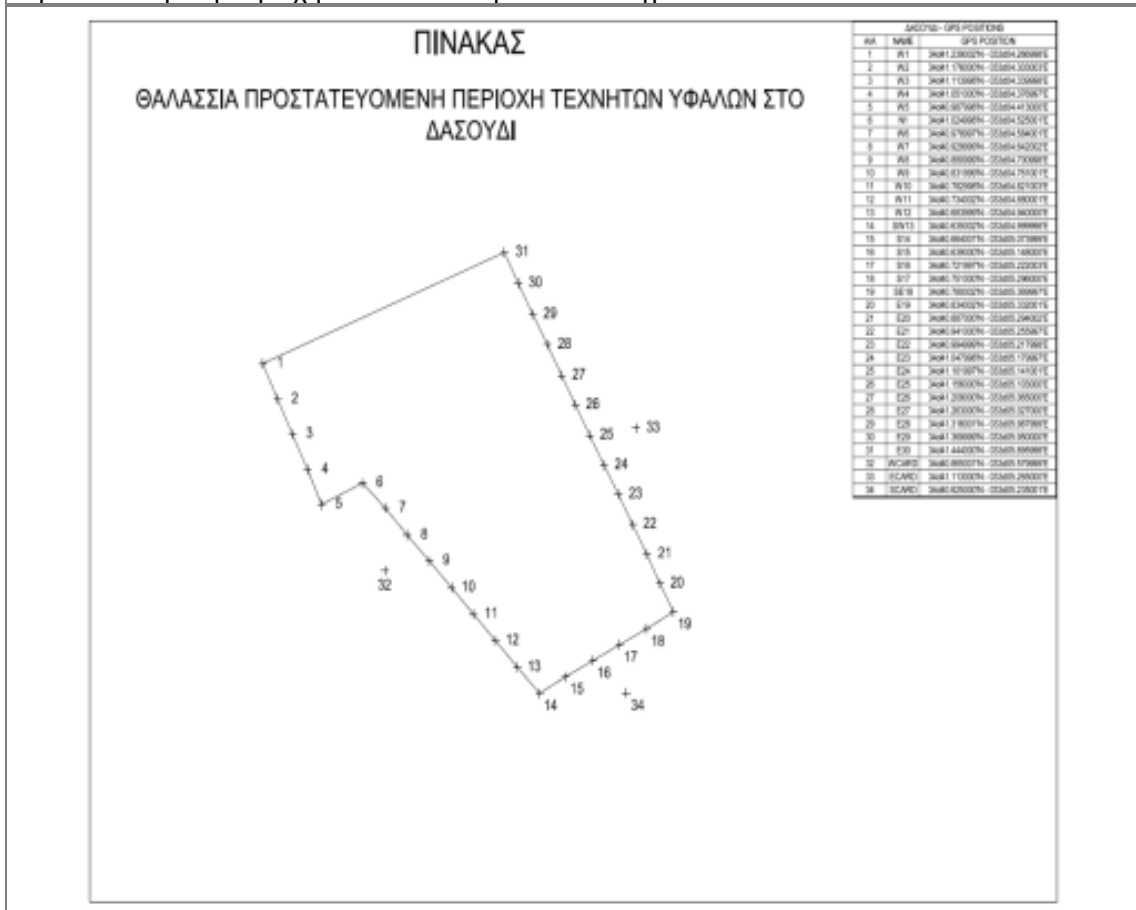
α) Σκάφη της Δημοκρατίας.

β) σκάφη ασφαλείας που χρησιμοποιούνται από τους Ναυτικούς Ομίλους που υπάγονται στην Κυπριακή Ιστιοπλοϊκή Ομοσπονδία.

γ) Σκάφη κατάδυσης τα οποία φέρουν σημαία με βάση τους διεθνείς κανονισμούς κατάδυσης.

Με την εφαρμογή του συγκεκριμένου διατάγματος καταργήθηκε παράλληλα το διάταγμα του 2014 (Κ.Δ.Π.51/2014), περί της απαγόρευσης της αλιείας και της διέλευσης σκαφών σε καθορισμένες θαλάσσιες περιοχές.

Πίνακας 3.4 Η Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή τεχνητών υφάλων στο Δασούδι, όπως οριοθετήθηκε μέσω του «περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της Διέλευσης στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή «Δασούδι» Λεμεσού Διάταγμα του 2017».

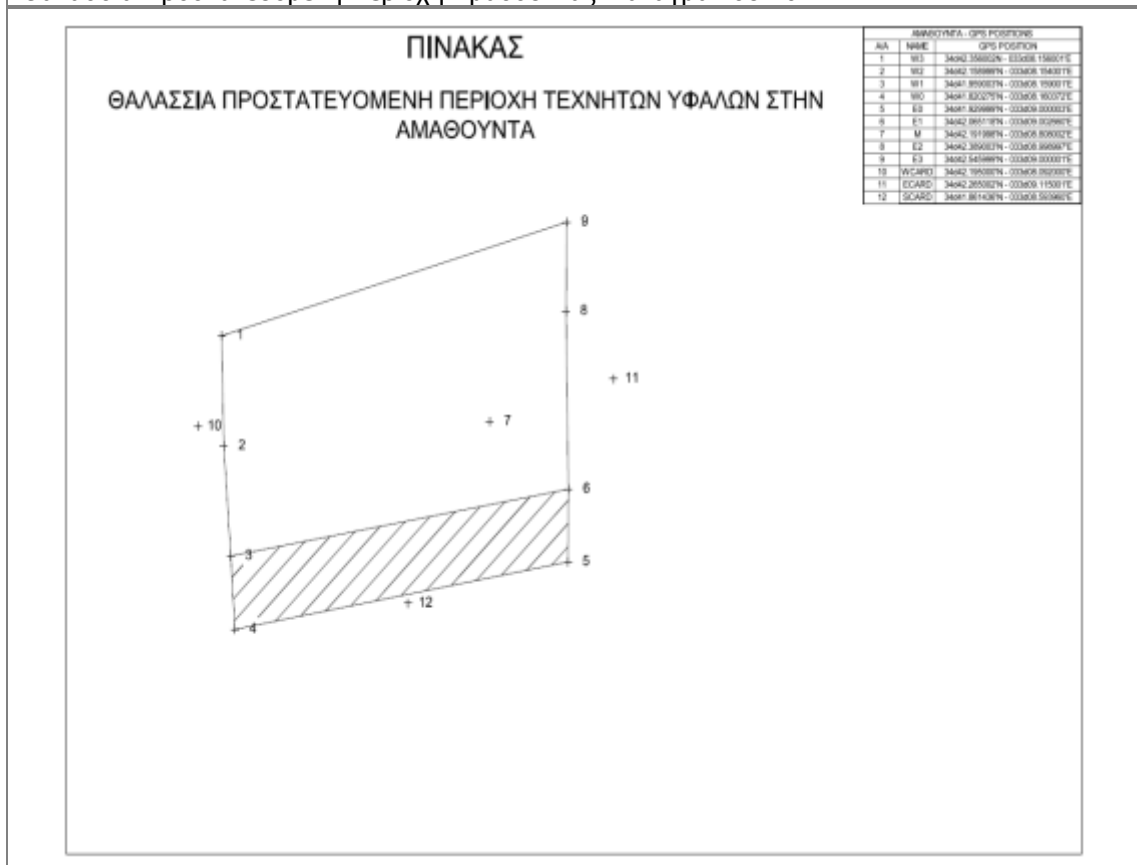
Πίνακας 3.5 Οι συντεταγμένες οριοθέτησης της Θαλάσσιας Προστατευόμενης Περιοχής τεχνητών υφάλων στο Δασούδι, οι οποίες περιλαμβάνονται στο «περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της Διέλευσης στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή «Δασούδι» Λεμεσού Διάταγμα του 2017».

Δασούδι – GPS positions		
A/A	Name	GPS Position
1	W1	34° 41.239002'N - 033° 04.266998'E
2	W2	34° 41.176000'N - 033° 04.303003'E
3	W3	34° 41.113998'N - 033° 04.339998'E
4	W4	34° 41.051000'N - 033° 04.376997'E
5	W5	34° 40.987998'N - 033° 04.413000'E
6	N1	34° 41.024998'N - 033° 04.525001'E
7	W6	34° 40.978997'N - 033° 04.584001'E
8	W7	34° 40.929999'N - 033° 04.642002'E
9	W8	34° 40.880999'N - 033° 04.700998'E
10	W9	34° 40.831999'N - 033° 04.761001'E
11	W10	34° 40.782998'N - 033° 04.821003'E
12	W11	34° 40.734002'N - 033° 04.880001'E
13	W12	34° 40.683999'N - 033° 04.940000'E
14	SW13	34° 40.635002'N - 033° 04.999998'E
15	S14	34° 40.664001'N - 033° 05.073999'E
16	S15	34° 40.639000'N - 033° 05.148000'E
17	S16	34° 40.721997'N - 033° 05.222003'E
18	S17	34° 40.751000'N - 033° 05.296000'E
19	SE18	34° 40.780002'N - 033° 05.369997'E
20	E19	34° 40.834002'N - 033° 05.332001'E
21	E20	34° 40.887000'N - 033° 05.294002'E
22	E21	34° 40.941000'N - 033° 05.294002'E
23	E22	34° 40.994999'N - 033° 05.217998'E
24	E23	34° 41.047998'N - 033° 05.179997'E
25	E24	34° 41.101997'N - 033° 05.141001'E
26	E25	34° 41.156000'N - 033° 05.103000'E
27	E26	34° 41.209000'N - 033° 05.065000'E
28	E27	34° 41.263000'N - 033° 05.027000'E
29	E28	34° 41.316001'N - 033° 05.987999'E
30	E29	34° 41.369999'N - 033° 05.950000'E
31	E30	34° 41.444000'N - 033° 05.895998'E
32	WCARD	34° 40.865001'N - 033° 05.579999'E
33	ECARD	34° 41.113000'N - 033° 05.265000'E
34	SCARD	34° 40.625000'N - 033° 05.235001'E

Λίγες μέρες μετά, την 22α Δεκεμβρίου 2017 ακολούθησε η έκδοση του «περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της Διέλευσης Σκαφών στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή Αμαθούντας Διάταγμα του 2017», μέσω της Κανονιστικής Διοικητικής Πράξης Κ.Δ.Π. 445/2017. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο διάταγμα, απαγορεύεται η αλιεία στη θαλάσσια περιοχή που φαίνεται στον Πίνακα 5 και καθορίζεται απ' τις γεωγραφικές συντεταγμένες των Σημείων 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 και 9, που

περιλαμβάνονται στον Πίνακα 6. Κατά παρέκκλιση, η αλιεία επιτρέπεται για σκάφη παράκτιας αλιείας μικρών σκαφών Α και Β, στην περιοχή που οριοθετείται απ’ τα σημεία 3, 4, 5 και 6 (Πίνακας 6). Παράλληλα, απαγορεύεται η διέλευση με οποιοδήποτε μηχανοκίνητο σκάφος, στην περιοχή που καθορίζεται απ’ τις γεωγραφικές συντεταγμένες των σημείων 1, 2, 3, 6, 8 και 9 εκτός των σκαφών της Δημοκρατίας και των σκαφών κατάδυσης που φέρουν σημαία, σύμφωνα με τους διεθνείς κανονισμούς κατάδυσης. Αξίζει να αναφερθεί, ότι με την εφαρμογή του συγκεκριμένου διατάγματος, καταργήθηκε το περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της διέλευσης σκαφών στη Θάλασσα Προστατευόμενη Περιοχή Αμαθούντας του 2017 (Κ.Δ.Π. 402/2017).

Πίνακας 3.6 Η Θάλασσα Προστατευόμενη Περιοχή τεχνητών υφάλων στην Αμαθούντα, όπως οριοθετήθηκε μέσω του «περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της Διέλευσης Σκαφών στη Θάλασσα Προστατευόμενη Περιοχή Αμαθούντας Διάταγμα του 2017».

Πίνακας 3.7 Οι συντεταγμένες οριοθέτησης της Θαλάσσιας Προστατευόμενης Περιοχής τεχνητών υφάλων στην Αμαθούντα, οι οποίες περιλαμβάνονται στον «περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της Διέλευσης Σκαφών στη Θάλασσα Προστατευόμενη Περιοχή Αμαθούντας Διάταγμα του 2017».

Αμαθούντα – GPS Positions		
A/A	Name	GPS Position
1	W3	34° 42.356002'N - 033° 08.156001'E
2	W2	34° 42.158999'N - 033° 08.154001'E

Πίνακας 3.7 Οι συντεταγμένες οριοθέτησης της Θαλάσσιας Προστατευόμενης Περιοχής τεχνητών υφάλων στην Αμαθούντα, οι οποίες περιλαμβάνονται στον «περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της Διέλευσης Σκαφών στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή Αμαθούντας Διάταγμα του 2017».

Αμαθούντα – GPS Positions		
A/A	Name	GPS Position
3	W1	34° 41.959003'N - 033° 08.159001'E
4	W0	34° 41.820275'N - 033° 08.160372'E
5	E0	34° 41.929999'N - 033° 09.000003'E
6	E1	34° 42.065118'N - 033° 09.002660'E
7	M	34° 42.191998'N - 033° 08.808002'E
8	E2	34° 42.389003'N - 033° 08.998997'E
9	E3	34° 42.545999'N - 033° 09.000001'E
10	WCARD	34° 42.195000'N - 033° 08.092000'E
11	ECARD	34° 42.265002'N - 033° 09.115001'E
12	SCARD	34° 41.861436'N - 033° 08.593960'E

Η πρώτη πιλοτική περιοχή με τεχνητούς υφάλους που δημιουργήθηκε στην Κύπρο, ήταν αυτή στη θαλάσσια περιοχή της Αμαθούντας, η οποία περιλάμβανε το αρχαίο λιμάνι της Αμαθούντας, καθώς επίσης και τον τεχνητό ύφαλο που δημιουργήθηκε εκεί (Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών, 2010). Μέσα στα επόμενα χρόνια, μέσω της επιτυχούς αξιοποίησης των οικονομικών πόρων που παρέχονταν από τα κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πραγματοποιήθηκε η εγκαθίδρυση κι άλλων Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών με τεχνητούς υφάλους σε θαλάσσιες περιοχές στο Παραλίμνι, την Αγία Νάπα, στη Λεμεσό, αλλά και στην Πάφο. Επιπρόσθετα, μέσα στους επόμενους μήνες θα ακολουθήσει η δημιουργία του τεχνητού υφάλου Λάρνακας και της Πόλεως Χρυσοχούς.

Μέσα από τη δημιουργία ΘΠΠ με τεχνητούς υφάλους, το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών στοχεύει στην αύξηση των αλιευτικών αποθεμάτων και στη μακροπρόθεσμη βελτίωση της αλιευτικής παραγωγής (Παγιάτας, 2012). Παράλληλα, στοχεύεται η προστασία κι ο εμπλουτισμός της θαλάσσιας βιοποικιλότητας, η αναζωογόνηση υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων, η πραγματοποίηση επιστημονικής έρευνας, η ευαισθητοποίηση του κοινού για την προστασία της θαλάσσιας ζωής, η προώθηση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης κι η προσέλκυση του καταδυτικού τουρισμού. {Παγιάτας, 2012 #113}

Σύμφωνα με τη Στρατηγική για τη δημιουργία των τεχνητών υφάλων, θα πρέπει να τηρούνται οι πιο κάτω προϋποθέσεις:

- i. Πρέπει να τοποθετούνται σε περιοχές κατάλληλες για την αύξηση των αλιευτικών αποθεμάτων.

- ii. Οι τεχνητοί ύφαλοι θα πρέπει να τοποθετούνται σε περιοχές οι οποίες να εκτείνονται από την ακτή, μέχρι και την ισοβαθή των 35-40 μέτρων, με στόχο την προστασία ολόκληρου του κύκλου ζωής των περισσότερων ειδών της παράκτιας ζώνης.
- iii. Πρέπει να τοποθετούνται σε θαλάσσιες περιοχές οι οποίες να είναι σε σχετικά κοντινή απόσταση από τα λιμάνια, τις μαρίνες ή τα αλιευτικά καταφύγια κτλ., να είναι ως επί το πλείστον υπήνεμες, και να μην πλήττονται από ισχυρά θαλάσσια ρεύματα.
- iv. Δε θα πρέπει να τοποθετούνται πάνω σε σημαντικούς οικοτόπους, όπως βραχώδεις βυθούς, εκτεταμένα λιβάδια Ποσειδωνίας κτλ.
- v. Πριν από τη δημιουργία τους είναι απαραίτητη η πραγματοποίηση μιας περιβαλλοντικής και χωροταξικής μελέτης, η οποία θα πρέπει να εγκριθεί από το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών και το Τμήμα Περιβάλλοντος. Η έρευνα θα πρέπει να περιλαμβάνει μια περιγραφή των σημαντικών οικοτόπων της περιοχής, και μια καταγραφή των ειδών μακροπανίδας και μακροχλωρίδας της επιλεγμένης περιοχής. Επιπλέον, θα πρέπει να περιλαμβάνονται πληροφορίες για την ακριβή τοποθεσία στην οποία θα εγκαθιδρυθεί ο τεχνητός ύφαλος, καθώς επίσης και μια περιγραφή του γενικού πλάνου σχεδιασμού, και των υλικών που θα χρησιμοποιηθούν για τη συγκεκριμένη κατασκευή. Τέλος, θα πρέπει να συμπεριληφθεί και μια μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων η οποία να επικεντρώνεται στις ενδεχόμενες επιπτώσεις από τη δημιουργία του συγκεκριμένου τεχνητού υφάλου.
- vi. Στην περίπτωση που χρησιμοποιηθεί σκάφος για τη δημιουργία τεχνητού υφάλου, θα πρέπει να τεκμηριωθεί ως κατάλληλο για τέτοια χρήση, από την άποψη μεγέθους και κατασκευής.

3.4.2.5 Εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για τα καταδυτικά πάρκα και τα υποβρύχια μουσεία

Μέχρι στιγμής, στην Κύπρο, το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο δεν περιλαμβάνει κάποιες νομοθετημένες κατευθυντήριες γραμμές για τη δημιουργία καταδυτικών πάρκων κι υποθαλάσσιων μουσείων. Αν λάβουμε υπόψιν τα κύρια βήματα που ακολουθούνται σε αντίστοιχες περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα για τη δημιουργία τεχνητών υφάλων, είναι εφικτό να προβλεφθούν κάποιες γενικές προϋποθέσεις (π.χ.

ανάπτυξη στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων), οι οποίες ενδεχομένως να απαιτηθούν πριν τη δημιουργία ενός καταδυτικού πάρκου κι ενός υποθαλάσσιου μουσείου.

Όσον αφορά τα σύγχρονα ναυάγια, όπως για παράδειγμα το ναυάγιο Ζηνοβία, στη Λάρνακα, σύμφωνα το διάταγμα Κ.Δ.Π. 73/2018 που εκδόθηκε απ' τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, απαγορεύεται η αλιεία με οποιοδήποτε τρόπο σε απόσταση μικρότερη των 500 μέτρων απ' το ναυάγιο Ζηνοβία το οποίο βρίσκεται στις συντεταγμένες 34° 53.6 Β, 033° 39.5 Α. Αντίστοιχα, σύμφωνα με τον περί ναυαγίων νόμο (ΚΕΦ.298), απαγορεύεται μεταξύ άλλων η αφαίρεση ή η μετακίνηση του ναυαγίου ή οποιουδήποτε τμήματος αυτού. Επιπρόσθετα, απαγορεύεται η απόκρυψη οποιωνδήποτε στοιχείων σχετικά με το ναυάγιο, κι η λεηλασία και καταστροφή αυτού με οποιοδήποτε τρόπο.

3.4.3 Εθνικό Νομοθετικό Πλαίσιο για την Αρχαιολογία

3.4.3.1 ΚΕΦ. 31 - Περί Αρχαιοτήτων Νόμος

Αρχικά, αξίζει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με τον Περί Αρχαιοτήτων Νόμο (ΚΕΦ. 31), ως "αρχαιότητα" ορίζεται "κάθε αντικείμενο είτε κινητό είτε τμήμα ακίνητης ιδιοκτησίας, το οποίο αποτελεί έργο αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, γραφικής, ζωγραφικής ή οποιασδήποτε γενικά τέχνης, το οποίο έχει παραχθεί, λαξευθεί, γραφεί, ζωγραφισθεί ή γενικά κατασκευασθεί με ανθρώπινη ενέργεια, με οποιοδήποτε τρόπο, και με οποιαδήποτε ύλη πριν από τα τελευταία εκατόν χρόνια και το οποίο βρέθηκε, ανακαλύφθηκε ή ανασκάφηκε στην Κύπρο, περιλαμβανομένων των θαλασσιών ζωνών της Κύπρου, και περιλαμβάνει κάθε τέτοιο αντικείμενο ή μέρος του το οποίο έχει προστεθεί, ανακατασκευασθεί, αναπροσαρμοσθεί ή υποκατασταθεί μεταγενέστερα".

Ως ενάλια αρχαιότητα, ορίζεται "η αρχαιότητα η οποία βρέθηκε, ανακαλύφθηκε ή ανασκάφηκε εντός των θαλασσιών ζωνών της Κύπρου". Επίσης, ως Ζώνες Προστασίας Ενάλιων Αρχαιοτήτων ορίζονται οι ζώνες οι οποίες ανακηρύσσονται με Διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου, δυνάμει του άρθρου 18Γ του Νόμου ΚΕΦ. 31.

Σύμφωνα με το συγκεκριμένο νόμο εφαρμόζονται τα ακόλουθα:

- i. Όλες οι αρχαιότητες οι οποίες βρίσκονται εντός της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης και/ή της Υφαλοκρηπίδας της Δημοκρατίας, είτε έχουν

ανακαλυφθεί είτε δεν ανακαλύφθηκαν κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του Νόμου αυτού, αποτελούν ιδιοκτησία της Κυβέρνησης.

- ii. Οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο ανακαλύπτει αρχαιότητες εντός της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης και/ή της Υφαλοκρηπίδας της Δημοκρατίας, χωρίς να κατέχει άδεια δυνάμει του παρόντος Μέρους, υποχρεούται να ειδοποιήσει άμεσα το Διευθυντή σχετικά με την ανεύρεσή τους και να παρέχει όλες τις σχετικές πληροφορίες που κατέχει σχετικά με τις αρχαιότητες, περιλαμβανομένων των γεωγραφικών συντεταγμένων της τοποθεσίας όπου ευρίσκονται οι αρχαιότητες.
- iii. Κανένας δεν μπορεί να διενεργεί επισκοπήσεις για εξεύρεση αρχαιοτήτων ή να ανασκάπτει ή να μεριμνά ώστε να διενεργηθούν επισκοπήσεις για εξεύρεση αρχαιοτήτων ή ανασκαφές εντός της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης και/ή της Υφαλοκρηπίδας της Δημοκρατίας, χωρίς έγγραφη άδεια, που χορηγείται κατόπιν αιτήσεως, από το Διευθυντή.
- iv. Αίτηση για διενέργεια επισκόπησης για εξεύρεση αρχαιοτήτων ή ανασκαφής ή προώθηση διενέργειας επισκόπησης για εξεύρεση αρχαιοτήτων ή ανασκαφής εντός της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης και/ή της Υφαλοκρηπίδας της Δημοκρατίας υποβάλλεται στο Διευθυντή, τουλάχιστον δύο (2) μήνες πριν από την προτεινόμενη ημερομηνία έναρξης των επισκοπήσεων ή των ανασκαφών.
- v. Ο Διευθυντής εκδίδει άδεια για διεξαγωγή επισκόπησης για την εξεύρεση αρχαιοτήτων ή ανασκαφή, αφού συμβουλευτεί τις εμπλεκόμενες κρατικές υπηρεσίες, οι οποίες έχουν αρμοδιότητα στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και στην Υφαλοκρηπίδα της Δημοκρατίας, και αφού ικανοποιηθούν τα ακόλουθα:
 - α) Ο αιτών κατέχει την απαραίτητη εκπαίδευση και πείρα και είναι ικανός να διενεργεί επισκοπήσεις ή ανασκαφές σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες επιστημονικές μεθόδους.
 - β) Ο αιτών συστήθηκε από έγκριτο επιστημονικό αρχαιολογικό οργανισμό ή ίδρυμα.
 - γ) Έχει ληφθεί ικανοποιητική πρόνοια για την επιστημονική δημοσίευση των αποτελεσμάτων οποιασδήποτε προηγούμενης επισκόπησης ή ανασκαφής που διενεργήθηκε από τον αιτών.

- δ) Ο αιτών ή το πρόσωπο, ο οργανισμός ή το ίδρυμα εκ μέρους του οποίου ενεργεί ο αιτών είναι έτοιμο να επενδύσει στις προτιθέμενες εργασίες επισκόπησης ή ανασκαφές χρηματικό ποσό το οποίο, κατά τη γνώμη του Διευθυντή, είναι αρκετό για να επιφέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα.
- ε) Οι σκοπούμενες εργασίες επισκόπησης ή ανασκαφές δεν θα προκαλέσουν οποιαδήποτε ζημιά στο θαλάσσιο περιβάλλον ή δεν θα επηρεάσουν την εξερεύνηση και εκμετάλλευση από τη Δημοκρατία των φυσικών της πόρων, ζώντων ή μη.
- vi. Ο Διευθυντής, κατά τη χορήγηση της σχετικής άδειας, δύναται να επιβάλει όρους και προϋποθέσεις για τη διενέργεια επισκόπησης για την εξεύρεση αρχαιοτήτων και/ή ανασκαφών, που δύναται να αναφέρονται στα ακόλουθα:
- α) Στη διάρκεια της άδειας.
- β) Στα πρόσωπα τα οποία εξουσιοδοτούνται να εκτελέσουν την επισκόπηση ή τις ανασκαφές.
- γ) Στα γεωγραφικά όρια εντός των οποίων θα εκτελούνται η επισκόπηση ή οι ανασκαφές.
- δ) Στα μέτρα που θα ληφθούν για την προστασία των αρχαιοτήτων που θα ανευρεθούν και στην τήρηση λεπτομερούς ημερολογίου και αποτύπωσης των διενεργούμενων επισκοπήσεων ή ανασκαφών και η υποχρεωτική λήψη φωτογραφιών ή άλλης παρόμοιας απεικόνισης.
- ε) Στα μέτρα που θα ληφθούν για να αποφευχθεί ή να μειωθεί η παρέμβαση στην εξερεύνηση και εκμετάλλευση από τη Δημοκρατία των φυσικών της πόρων, στην αλιεία ή σε άλλες θαλάσσιες δραστηριότητες.
- στ) Στα μέτρα για αποφυγή, μείωση και έλεγχο ρύπανσης του περιβάλλοντος.
- ζ) Στη δημοσίευση επαρκούς επιστημονικής αναφοράς επί των αποτελεσμάτων της επισκόπησης ή των ανασκαφών.
- η) Στη λειτουργία συστήματος AIS ή άλλου συστήματος, το οποίο να εκπέμπει πλήρη και ορθά στοιχεία του πλοίου το οποίο θα διενεργεί τις εργασίες επισκόπησης ή των ανασκαφών, για σκοπούς παρακολούθησης από τις αρχές της Δημοκρατίας.

- vii. Όλες οι αρχαιότητες οι οποίες ανευρίσκονται, παραδίδονται στο Διευθυντή μαζί με τα πρωτότυπα των ημερολογίων, των αποτυπώσεων και των φωτογραφιών.
- viii. Το πρόσωπο προς το οποίο εκδίδεται άδεια δυνάμει των εδαφίων (1) ή (6) υποχρεούται να συμμορφώνεται με οποιαδήποτε απαίτηση των αρχών της Δημοκρατίας για επιθεώρηση της επισκόπησης ή των ανασκαφών αρχαιοτήτων ή της ανέλκυσης ναυαγίου και για έλεγχο αναφορικά με την τήρηση των όρων και προϋποθέσεων της εκδοθείσας άδειας.
- ix. Η διενέργεια επισκόπησης για την εξεύρεση αρχαιοτήτων ή ανασκαφών δεν πρέπει να εμποδίζει καθιερωμένες οδούς ναυσιπλοΐας.

Επιπρόσθετα, τα ακόλουθα απαγορεύονται σύμφωνα με το συγκεκριμένο νόμο:

- i. Απαγορεύεται η αφαίρεση των αρχαιοτήτων ή, άλλως πως, παρέμβαση στις αρχαιότητες, χωρίς την προηγούμενη εξασφάλιση άδειας από το Διευθυντή.
- ii. Επίσης, εντός των καθορισμένων Ζωνών Προστασίας Ενάλιων Αρχαιοτήτων απαγορεύονται τα ακόλουθα:
 - α) Η κατασκευή οποιασδήποτε εγκατάστασης, τεχνητής νήσου ή άλλου κατασκευάσματος.
 - β) Η αγκυροβόληση πλοίων.
 - γ) Η διενέργεια αλιευτικών ή καταδυτικών δραστηριοτήτων, οι οποίες ενδέχεται να προκαλέσουν ζημιά ή άλλου είδους παρέμβαση σε αρχαιότητες.
 - δ) Η γεώτρηση, η χρήση εκρηκτικών ή η εισαγωγή επιβλαβών ουσιών στο θαλάσσιο περιβάλλον.
 - ε) Η οποιαδήποτε ενέργεια η οποία ενδέχεται να προκαλέσει ζημιά ή άλλου είδους παρέμβαση σε αρχαιότητες.
- iii. Απαγορεύεται, η ανέλκυση ναυαγίου που συνιστά αρχαιότητα, εκτός εάν εξασφαλιστεί προηγουμένως ειδική άδεια για το σκοπό αυτό από το Διευθυντή.

3.4.3.2 ΚΔΠ218/2016 – Οι περί της προστασίας Ενάλιων Αρχαιοτήτων Κανονισμοί του 2016

Αρχικά, αξίζει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με τους περί της προστασίας ενάλιων αρχαιοτήτων κανονισμούς του 2016 (Κ.Δ.Π.218/2016), ως δραστηριότητα ενάλιων αρχαιοτήτων ορίζεται η διεξαγωγή επισκόπησης για την εξεύρεση ενάλιων αρχαιοτήτων, η ανασκαφή ενάλιων αρχαιοτήτων, η ανέλκυση ναυαγίου ή/και οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα η οποία σχετίζεται με ενάλιες αρχαιότητες.

Σύμφωνα με τους συγκεκριμένους κανονισμούς, τα πιο κάτω πρέπει να εφαρμόζονται, έτσι ώστε να επιτευχθεί η προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς:

- i. Ως πρώτη επιλογή προστασίας ορίζεται η προστασία των ενάλιων αρχαιοτήτων, μέσω της διατήρησής τους στο χώρο ανακάλυψής τους.
- ii. Για την πραγματοποίηση δραστηριότητας ενάλιων αρχαιοτήτων θα πρέπει να εξασφαλιστεί απ' το Διευθυντή η απαραίτητη άδεια, εφόσον κατά την κρίση του διασφαλίζεται η προστασία των ενάλιων αρχαιοτήτων, με αποκλειστικό σκοπό την προστασία και τη διατήρηση των ενάλιων αρχαιοτήτων, ή η αύξηση της γνώσης σχετικά με τις ενάλιες αρχαιότητες, αφού αξιολογηθεί το σύνολο των ενάλιων αρχαιοτήτων, η αρχαιολογική, ιστορική, καλλιτεχνική ή αισθητική τους αξία, καθώς και η ανάγκη διατήρησής τους για τις μελλοντικές γενιές.
- iii. Ο Διευθυντής δύναται να απορρίψει αίτηση για παραχώρηση άδειας δραστηριότητας ενάλιων δραστηριοτήτων ή να τερματίσει τέτοια δραστηριότητα, σε περίπτωση που διαπιστώσει ότι αυτή επηρεάζει τις ενάλιες αρχαιότητες πέραν του απαραίτητου βαθμού για την επίτευξη των σκοπών της εν λόγω δραστηριότητας.
- iv. Δεν απαγορεύεται η παροχή επαγγελματικών υπηρεσιών αρχαιολόγου, ή απαραίτητων παρεπόμενων προς αυτές υπηρεσιών, των οποίων η φύση και ο σκοπός τους τελούν σε πλήρη συμμόρφωση με τις διατάξεις του νόμου και των παρόντων κανονισμών, νοουμένου ότι υπάρχει η δέουσα εξουσιοδότηση εκ μέρους του Διευθυντή.
- v. Ο Διευθυντής είναι υπεύθυνος για την αποθήκευση ενάλιων αρχαιοτήτων που ανελκύνονται στο πλαίσιο δραστηριότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις των συγκεκριμένων κανονισμών, κατά τρόπο που να μην επηρεάζεται το

επιστημονικό, ή πολιτιστικό ενδιαφέρον, ή η ακεραιότητα του ανελκυσθέντος υλικού και να μην προκαλείται διατάραξη ή διασπορά αυτού.

- vi. Οποιαδήποτε επέμβαση στις ενάλιες αρχαιότητες, όπως και όλες οι σχετικές παρατηρήσεις θα πρέπει να καταγράφονται πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το πέρας της δραστηριότητας, και να αποστέλλονται στο Διευθυντή σε τακτά διαστήματα, όπως ο ίδιος καθορίζει.
- vii. Κάθε δραστηριότητα θα πρέπει να διεξάγεται μόνο με τη χρήση μη καταστροφικών τεχνικών και μεθόδων επισκόπησης, οι οποίες θα πρέπει να προτιμώνται έναντι της μεθόδου ανέλκυσης των ενάλιων αρχαιοτήτων.
- viii. Σε περίπτωση που η ανασκαφή, ή η ανέλκυση ενάλιων αρχαιοτήτων κρίνεται από το Διευθυντή απαραίτητη για σκοπούς επιστημονικής έρευνας, ή για την προστασία των ενάλιων αρχαιοτήτων στο απώτερο μέλλον, οι χρησιμοποιούμενες μέθοδοι και τεχνικές θα πρέπει να είναι όσο το δυνατό μη επιβλαβείς, τόσο για το παράκτιο, και θαλάσσιο περιβάλλον, όσο και για τις ενάλιες αρχαιότητες, αλλά και να συνεισφέρουν στη διατήρησή τους.
- ix. Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής δραστηριότητας, πρέπει να τηρείται λεπτομερές ημερολόγιο και να αποτυπώνονται οι διενεργούμενες επί μέρους δραστηριότητες να λαμβάνονται φωτογραφίες ή άλλη παρόμοια απεικόνιση, και να καταγράφονται λεπτομερώς όλες οι πολιτισμικές, ιστορικές και αρχαιολογικές πληροφορίες που προκύπτουν από τη δραστηριότητα.
- x. Ο Διευθυντής δύναται να επιτρέψει την επί τόπου πρόσβαση σε ενάλια αρχαιότητα από το κοινό, εκτός εάν κρίνει ότι τέτοια πρόσβαση δεν είναι συμβατή με την προστασία και τη διαχείριση των ενάλιων αρχαιοτήτων.
- xi. Για τη διεξαγωγή δραστηριότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου, απαιτείται ο προηγούμενος σχεδιασμός του έργου, ο οποίος κατατίθεται από τον αιτητή στο Διευθυντή, στο στάδιο υποβολής της σχετικής αίτησης, και η οποίος σχεδιασμός θα πρέπει να περιλαμβάνει:
 - a) Την προκαταρκτική μελέτη,
 - β) Την περιγραφή και τους σκοπούς του έργου.
 - γ) Τη μεθοδολογία που θα χρησιμοποιηθεί και τις τεχνικές που θα εφαρμοστούν.

δ) Την αναμενόμενη χρηματοδότηση, καθώς και την ικανότητα εξασφάλισης επαρκούς χρηματοδότησης του έργου, μέχρι την ολοκλήρωσή του.

ε) Το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση του έργου.

στ) Τον επικεφαλής και τα μέλη της ομάδας που θα διεξάγει το έργο, τα προσόντα, και την εμπειρία του καθενός ξεχωριστά, καθώς και τις ευθύνες εκάστου.

ζ) Τον προγραμματισμό για μελέτη, έρευνα, ανάλυση και άλλες δραστηριότητες μετά το πέρας της επιτόπιας εργασίας.

η) Τις εισηγήσεις προς το Διευθυντή για τον καταρτισμό προγράμματος διατήρησης και συντήρησης των ενάλιων αρχαιοτήτων και της τοποθεσίας κ.α.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι κάθε δραστηριότητα πρέπει να διεξάγεται μόνο σύμφωνα με το σχεδιασμό του έργου, ο οποίος είχε προηγουμένως εγκριθεί από το Διευθυντή.

- xii. Σε περίπτωση κατεπείγοντος περιστατικού, ή τυχαίας ανακάλυψης, ο Διευθυντής δύναται να εξουσιοδοτήσει τη διεξαγωγή δραστηριότητας, περιλαμβανομένων μέτρων διατήρησης ή της δραστηριότητας μικρής χρονικής διάρκειας για τη σταθεροποίηση ειδικότερα ενάλιων αρχαιοτήτων χωρίς προηγούμενο σχεδιασμό, με σκοπό τη διάσωση και την προστασία των ενάλιων αρχαιοτήτων.
- xiii. Η διατήρηση και η συντήρηση θα πρέπει να διεξάγονται με τα τρέχοντα επαγγελματικά πρότυπα.
- xiv. Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής δραστηριότητας, ή σε περίπτωση κήρυξης αρχαίου μνημείου, ή ζώνης προστασίας ενάλιων αρχαιοτήτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, ο διευθυντής θα πρέπει να μεριμνήσει για την έκδοση από το Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης της Δημοκρατίας, αγγελία προς ναυτιλομένους.

Επιπρόσθετα, αξίζει να αναφερθούν και οι διάφορες απαγορεύσεις και ποινές που ορίζονται σε περίπτωση παραπτωμάτων:

- i. Απαγορεύεται η εμπορική εκμετάλλευση ενάλιων αρχαιοτήτων, η ανταλλαγή ενάλιων αρχαιοτήτων ως εμπορικό αγαθό, η μετακίνηση, διατάραξη, ή διασπορά αυτών.

- ii. Οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο απαγορεύεται να διεξάγει την οποιαδήποτε δραστηριότητα, στην περίπτωση που δεν έχει εξασφαλιστεί η κατάλληλη άδεια.
- iii. Οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο που πραγματοποιεί τα ακόλουθα είναι ένοχο ποινικού αδικήματος κι υπόκειται σε ανάλογη ποινή:
 - α) Μετακινεί, διαταράσσει, ή διασπείρει αρχαιότητες
 - β) Διεξάγει δραστηριότητα, παρά τη λήψη απόφασης από το Διευθυντή να τερματίσει τέτοια δραστηριότητα, λόγω του ότι επηρεάζει τις ενάλιες αρχαιότητες, πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη των σκοπών της δραστηριότητας.
 - γ) Διεξάγει δραστηριότητα με καταστροφικές τεχνικές και μεθόδους επισκόπησης, οι οποίες έχουν απαγορευθεί απ' το Διευθυντή.
 - δ) Διεξάγει δραστηριότητα χωρίς να τηρεί λεπτομερές ημερολόγιο, κατάλληλη απεικόνιση και λεπτομερή καταγραφή όλων των πολιτιστικών, ιστορικών και αρχαιολογικών πληροφοριών.
 - ε) Παραλείπει να μεριμνήσει δεόντως ώστε η διεξαγωγή της δραστηριότητας να γίνεται μόνο υπό την καθοδήγηση, τον έλεγχο και την τακτική παρουσία ενός τουλάχιστον προσοντούχου αρχαιολόγου με ειδικότητα στην ενάλια αρχαιολογία και κατάλληλη επιστημονική κατάρτιση, ή παραλείπει να μεριμνήσει ώστε κατά πάντα χρόνο τα πρόσωπα τα οποία απαρτίζουν την ομάδα διεξαγωγής του έργου να είναι προσοντούχα και να έχουν επιδείξει ικανότητα ανάλογη με την ευθύνη που συνεπάγεται η εμπλοκή τους στο έργο.
 - στ) Παραλείπει να προβεί σε επιστημονική δημοσίευση των αποτελεσμάτων του εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.
 - ζ) Σε περίπτωση σοβαρού ατυχήματος, κατά τη διάρκεια δραστηριότητας συνεπεία του οποίου τίθεται σε κίνδυνο ανθρώπινη ζωή, παραλείπει να ειδοποιήσει αμέσως το Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης.

4 ΦΥΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί καταγράφονται οι απαιτήσεις του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου της Ελλάδας και της Κύπρου σχετικά με τις καταδύσεις αναψυχής και τον καταδυτικό τουρισμό σε οργανωμένους υποδοχείς και εντοπίζονται τα προβληματικά τους σημεία.

4.1 ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

4.1.1 Καταδύσεις αναψυχής

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν.3409/2005 **η καταδυτική δραστηριότητα**, δηλαδή η άσκηση υποβρύχιας δραστηριότητας στη θάλασσα με αναπνευστικές συσκευές ή άλλα υποθαλάσσια μέσα, χάριν αναψυχής, **επιτρέπεται σε όλη την επικράτεια**, εκτός από:

- α) προσδιορισμένες από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού θαλάσσιες περιοχές εναλίων αρχαιολογικών χώρων σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 12 και 15 του Ν. 3028/ 2002 (ΦΕΚ 153 Α') και
- β) συγκεκριμένα οικολογικά ευαίσθητα θαλάσσια οικοσυστήματα σύμφωνα με τους νόμους 1650/1986, 3044/2002 και την Κ.Υ.Α. 33318/3028/1998.

Στην πορεία του χρόνου τα καταδυτικά κέντρα έχουν αξιοποιήσει συγκεκριμένες καταδυτικές διαδρομές. Αν και πολλές από αυτές είναι ευρέως γνωστές, εντούτοις δεν υπάρχει ένα οργανωμένο σχέδιο ανάδειξης αυτών των διαδρομών ώστε να αποτελέσουν πόλο έλξης και τουριστικό προορισμό. Η δημιουργία πρότυπων καταδυτικών διαδρομών αποτελεί μέσο ανάπτυξης και προβολής του υποθαλάσσιου έμβιου πλούτου της περιοχής και είναι η πιο απλή και άμεση ιδέα για υλοποίηση.

Οι σημαντικότεροι στόχοι της υλοποίησης καταδυτικών διαδρομών είναι:

- Ανάδειξη και επισήμανση των σημαντικότερων θαλάσσιων οργανισμών που μπορεί να παρατηρήσει ο δύτες.
- Σήμανση της ακολουθούμενης διαδρομής, ώστε να μην απαιτούνται ιδιαίτερα όργανα πλοήγησης.

- Δημιουργία ασφαλούς καταδυτικού προφίλ, μειώνοντας δραστικά τον κίνδυνο καταδυτικού ατυχήματος.
- Επισήμανση επιπέδου κατάδυσης (π.χ. απευθύνεται στον αρχάριο και μέσο δύτη).

Η σήμανση υποθαλάσσιων διαδρομών ενώ μπορεί να υλοποιηθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα (2-3 μήνες) με χαμηλό κόστος, δεν υπόκειται σε κάποιο θεσμικό πλαίσιο. Σε αντίθεση για τη χάραξη, σήμανση, διάνοιξη και συντήρηση των ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών οι τεχνικές προδιαγραφές καθορίζονται με την υπ' αριθμό 151344/165/18-1-2017 Υ.Α. ([ΦΕΚ 206 Β'](#)), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

4.1.2 Άσκηση καταδυτικής δραστηριότητας σε οργανωμένους υποδοχείς

4.1.2.1 Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές

Όπως προαναφέρθηκε **η καταδυτική δραστηριότητα δεν επιτρέπεται σε συγκεκριμένα οικολογικά ευαίσθητα θαλάσσια οικοσυστήματα σύμφωνα με τους νόμους 1650/1986, 3044/2002 και την Κ.Υ.Α. 33318/3028/1998 (άρθρο 11, Ν.3409/2005).** Παρόλα αυτά, εντός θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών δύναται να προβλέπεται η άσκηση της καταδυτικής δραστηριότητας ανάλογα με το καθεστώς προστασίας στο οποίο εντάσσονται ως εξής:

- Στις προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές του δικτύου Natura 2000, οι οποίες διαθέτουν φορέα διαχείρισης, οι καταδύσεις αναψυχής δύναται να περιλαμβάνονται ως επιτρεπόμενη δραστηριότητα στην Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη.
- Στα Εθνικά Θαλάσσια Πάρκα η καταδυτική δραστηριότητα δύναται να περιλαμβάνεται ως επιτρεπόμενη στον Κανονισμό Λειτουργίας.

Για την ορθή διατήρηση και διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών συνήθως ορίζονται ζώνες προστασίας και οριοθετούνται επαρκείς περιοχές απόλυτης προστασίας (πυρήνας), στις οποίες ισχύουν διαφορετικοί κανονισμοί και απαγορεύσεις. Ακολουθεί παράθεση τριών (3) ελληνικών θεσπισμένων Θαλάσσιων Πάρκων, τα πλαίσια των οποίων διαφοροποιούνται ως προς την άσκηση της αυτόνομης καταδυτικής δραστηριότητας.

Η **Περιοχή Οικοανάπτυξης Ολύμπου Καρπάθου - Σαρίας** απαρτίζεται από σύμπλεγμα χερσαίων και θαλάσσιων οικοτόπων ευρωπαϊκού και μεσογειακού ενδιαφέροντος. Η περιοχή Οικοανάπτυξης εντάσσεται στο Δίκτυο NATURA 2000 (κωδικός: GR4210003) και θεσμοθετήθηκε το Μάρτιο του 2009, ενώ ο Φορέας Διαχείρισης Καρπάθου Σαρίας ιδρύθηκε το 2002 (<http://www.fdkarpathos.gr>). Για την ολοκληρωμένη προστασία της περιοχής, η θεσμοθετημένη έκταση χωρίστηκε σε (2) δύο βασικές ζώνες προστασίας και σε επιμέρους ζώνες, στις οποίες προσδιορίστηκαν επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες. Σύμφωνα με ανακοίνωση τύπου του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (03/03/2009), σε όλη τη θαλάσσια έκταση της περιοχής Οικοανάπτυξης Ολύμπου Καρπάθου Σαρίας, επιτρέπεται η οργάνωση και λειτουργία καταδυτικών πάρκων.

Το **Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου** (Ε.Θ.Π.Ζ.) ιδρύθηκε με Προεδρικό Διάταγμα, τον Δεκέμβριο του 1999. Περιλαμβάνει τη θαλάσσια έκταση και τις νησίδες του κόλπου του Λαγανά, τις παραλίες ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας και την περιβάλλουσα ζώνη χέρσου, τον υγρότοπο της Λίμνης Κεριού και τις νήσους Στροφάδες, οι οποίες βρίσκονται 40 περίπου μίλια νότια της Ζακύνθου. Στα όρια του πάρκου, το οποίο ανήκει στο δίκτυο NATURA 2000 (Δικτυακός τόπος Δήμου Ζακύνθου, Ιανουάριος 2010) βρίσκονται οι σημαντικότερες παραλίες ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*. Το Πάρκο έχει χωριστεί σε ζώνες, στις οποίες ισχύουν διαφορετικοί κανονισμοί και απαγορεύσεις (<http://www.nmp-zak.org/>). Οι απαγορεύσεις είναι ιδιαίτερα αυστηρές στις παραλίες ωτοκίας των χελωνών. Η κατάδυση με χρήση αυτόνομης συσκευής υπόκειται σε περιορισμούς στην αυστηρά προστατευόμενη ζώνη (integral reserve), ενώ επιτρέπεται στην ουδέτερη (buffer zone) και περιφερειακή ζώνη (peripheral zone) του πάρκου.

Όσον αφορά το **Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου Βορείων Σποράδων** περιλαμβάνει μία έκταση περίπου 2.220Km². Εκτός από τη θαλάσσια περιοχή, το Πάρκο περιλαμβάνει τη νήσο Αλόννησο, 6 μικρότερα νησιά (Περιστέρα, Κυρά Παναγιά, Ψαθούρα, Πιπέρι, Σκάτζουρα και Γιούρα), καθώς και 22 βραχονησίδες. Η εν λόγω περιοχή ανήκει στο δίκτυο NATURA 2000, ενώ επίσης, αποτελεί και Αρχαιολογική Προστατευόμενη Περιοχή. Το μεγαλύτερο μέρος του πάρκου καλύπτεται από θάλασσα (2.070Km²). Το νησί Πιπέρι, η πιο αξιόλογη περιοχή αναπαραγωγής της μεσογειακής φώκιας, αποτελεί τον πυρήνα του θαλάσσιου πάρκου και προστατεύεται από τη Σύμβαση της Βαρκελώνης. Το εν λόγω πάρκο έχει χωριστεί σε ζώνες, όπου ισχύουν διαφορετικοί κανονισμοί και απαγορεύσεις. Η κατάδυση με

χρήση αυτόνομης συσκευής απαγορεύεται στο σύνολο της έκτασης του πάρκου (<http://alonissos-park.gr/>).

Πόντιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων

Η κατασκευή τεχνικών βενθικών υποστρωμάτων αυξάνει τον διαθέσιμο χώρο για τον πολλαπλασιασμό της βενθικής βιομάζας, προσελκύοντας οργανισμούς, όπως ψάρια και καρκινοειδή, σε ρηχότερα και πιο πλούσια από απόψεως τροφής νερά, προφυλαγμένα από την αλιεία με απώτερο όφελος την ενίσχυση των τοπικών πληθυσμών που ενδέχεται να έχουν και σημαντικό οικονομικό ενδιαφέρον. Επίσης δημιουργεί ένα προστατευόμενο περιβάλλον που έχει τα χαρακτηριστικά Θαλάσσιας Προστατευόμενης Περιοχής (Marine Protected Area, MPA), καλύπτοντας τις ανάγκες για προστασία ευαίσθητων για τους οργανισμούς περιοχών (περιοχές στρατολόγησης, περιοχές διατροφής νεαρών ατόμων, αναπαραγωγικές ζώνες παράκτιων αποθεμάτων) καθώς και ειδών που βρίσκονται υπό αυστηρό καθεστώς προστασίας.

Επιπλέον, η «οικοπροστασία» μέσω τεχνητών υφάλων είναι εξαιρετικά σημαντική για τις αδικημένες καταδυτικά περιοχές, γι' αυτές δηλαδή όπου υπάρχει μέχρι σήμερα η – εσφαλμένη – εντύπωση ότι δεν υπάρχει τίποτα αξιόλογο υποβρυχίως. Αυτές οι περιοχές, μετά την κατάλληλη παρέμβαση, μπορούν να αποτελέσουν πόλο έλξης δυτών και να προσφέρουν μοναδική εμπειρία.

Η δυνατότητα βύθισης πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων δίνεται σε δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς, σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και σε αλιευτικούς συνεταιρισμούς μετά από έγκριση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας, Χωροταξίας, Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων, Γεωργίας, Πολιτισμού και Εμπορικής Ναυτιλίας για αντικείμενα που έχουν περιέλθει στην κυριότητά τους με σκοπό τη δημιουργία πυρήνα υποθαλάσσιας ζωής ή την εκπαίδευση ή ξενάγηση αυτοδυτών [Άρθρο 41, Ν.3153/2003 (ΦΕΚ153Α'/2003)].

Όπως προαναφέρθηκε, η πόντιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων για βελτίωση της υποθαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του ν.3153/2003 (ΦΕΚ153Α'/2003). Οι όροι, οι ειδικότερες προϋποθέσεις, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και οι μετέπειτα υποχρεώσεις των φορέων που βυθίζουν τα πλοία, ναυαγία, πλωτά ναυπηγήματα ή άλλα τεχνητά καταφύγια ιχθύων καθορίζονται με

κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας, Χωροταξίας, Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων, Γεωργίας, Πολιτισμού και Εμπορικής Ναυτιλίας. Η εν λόγω Κ.Υ.Α. δεν έχει εκδοθεί έως σήμερα.

Για την παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης αιγιαλού, παραλίας, συνεχόμενου ή παρακείμενου θαλάσσιου χώρου ή του πυθμένα με σκοπό τη βύθιση / κατασκευή μόνιμου τεχνητού υφάλου, η ακολουθούμενη διαδικασία περιλαμβάνει:

- Υποβολή αίτησης από τον ενδιαφερόμενο φορέα, συνοδευόμενης από τεχνικό φάκελο για Προέγκριση χωροθέτησης στην αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία [Άρθρο 14, Ν. 2971/2001 (ΦΕΚ 285Α'); Άρθρο 41, Ν.3153/2003 (ΦΕΚ153Α'/2003)].
- Λήψη απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων
- Έκδοση Απόφασης Παραχώρησης από το Υπουργείο Οικονομικών
- Κατάθεση απόφασης παραχώρησης στην αρμόδια Λιμενική αρχή
- Έκδοση σχετικής, αστυνομικής φύσεως, άδειας
- Έναρξη κατασκευής των έργων

Για τη βύθιση τεχνητού υφάλου σε θαλάσσια ζώνη λιμένα εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 24 του Ν. 2971/2001 (ΦΕΚ 285Α'), σύμφωνα με το οποίο: «Ο φορέας διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα με απόφαση της διοίκησής του, μετά από σύμφωνη γνώμη του Γ.Ε.Ν. και του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας επιτρέπεται να παραχωρεί με αντάλλαγμα και για ορισμένο χρονικό διάστημα τη χρήση χώρων που βρίσκονται μέσα στη ζώνη λιμένα. Όταν πρόκειται για παραχωρήσεις σε ζώνες λιμένων των οποίων οι μελέτες επιβλέπονται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και συνοδεύονται από έργα απαιτείται και σύμφωνη γνώμη του ΥΠΕΧΩΔΕ. Στην απόφαση παραχώρησης καθορίζεται το αντάλλαγμα για τη χρήση, καθώς και οι λοιποί όροι της παραχώρησης».

Στην Ελλάδα, τεχνητοί ύφαλοι έχουν αναπτυχθεί στο Πόρτο-Λάγος, στην Ιερισσό Χαλκιδικής, στην Κάλυμνο, στην Πρέβεζα, στο Κίτρος και το Λιτόχωρο Πιερίας (<http://www.alieia.minagric.gr/node/31>). Συγκεκριμένα:

- Η πόντιση τεχνητού υφάλου στο Πόρτο-Λάγος εντάχθηκε και υλοποιήθηκε στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας (ΕΠΑΛ) 1994-1999, και αποτέλεσε το πρώτο Ελληνικό πιλοτικό σχέδιο για την κατασκευή τεχνητού υφάλου. Το σχέδιο

ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του 2004 με την σύμπραξη του τότε ΙΘΑΒΙΚ και του Ινστιτούτου Αλιευτικής Έρευνας. Σκοπός του σχεδίου ήταν να δοκιμαστεί στην πράξη η δυνατότητα εκμετάλλευσης μίας προστατευόμενης αλιευτικής περιοχής από την τοπική αλιευτική κοινωνία.

- Στο διάστημα από το 2004 έως σήμερα δημιουργήθηκαν τρεις ακόμα τεχνητοί υφάλοι στις περιοχές της Ιερισσού, Καλύμνου και Πρέβεζας με τη σύμπραξη του Ινστιτούτου Αλιευτικής Έρευνας και του ΙΘΑΒΙΚ, που εντάχθηκαν και υλοποιήθηκαν στο ΕΠΑΛ 2000-2006. Για την καλύτερη παρακολούθηση του έργου και τη μελέτη των επιπτώσεων, έχει απαγορευτεί η αλιεία στις εν λόγω περιοχές με κάθε αλιευτικό εργαλείο και μέσο (ΦΕΚ 146Α'/2007).
- Μετά το 2004, με πρωτοβουλία των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων διαφόρων περιοχών, αναλήφθηκαν μελέτες δημιουργίας τεχνητών υφάλων. Στην περιοχή Κίτρους Πιερίας έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή τεχνητού υφάλου, ενώ σε εξέλιξη βρίσκεται η δημιουργία τεχνητού υφάλου στην περιοχή Λιτοχώρου. Τα εν λόγω έργα εντάσσονται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αλιεία και Θάλασσα 2014-2020».

Επιπλέον, μελέτες έχουν εκπονηθεί για την υλοποίηση Τεχνητών Υφάλων στο Νομό Λακωνίας (Μελέτη χωροθέτησης, Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Μελέτη Λιμενικών Έργων – Σχεδιασμός, κατασκευή και πόντιση Τεχνητών Υφάλων).

4.1.2.2 Καταδυτικά πάρκα (Κ.Π.)

Τα καταδυτικά πάρκα αποτελούν δομές εναλλακτικού τουρισμού, ιδιαίτερα σημαντικές τόσο για την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος, όσο και για την ανάπτυξη μίας περιοχής. Η τόνωση της επιχειρηματικότητας, η αύξηση της προσέλευσης επισκεπτών/τουριστών υψηλού εισοδήματος, η διεύρυνση της εποχικότητας του τουρισμού σε συνδυασμό με την αναβάθμιση του περιβάλλοντος και τη διατήρηση του φυσικού κάλλους μίας περιοχής, συνθέτουν τα άμεσα πλεονεκτήματα των καταδυτικών πάρκων. Στην περίπτωση δε της ίδρυσης ενάλιων επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων επιτυγχάνεται και η διατήρηση και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Παρά το γεγονός της παγκόσμιας διάστασης των καταδύσεων αναψυχής, ο θεσμός των καταδυτικών πάρκων είναι καινοφανής, δεδομένου ότι η Ευρωπαϊκή και διεθνής νομοθεσία είναι περιορισμένη. Στην Ελλάδα οι καταδύσεις επιτράπηκαν με τον Ν.3409/2005, ο οποίος παράλληλα εισήγαγε για πρώτη φορά τον όρο και το θεσμό των Καταδυτικών Πάρκων. Ο εν λόγω νόμος, σε συνδυασμό με τον Ν.2971/2001 περί αιγιαλού και παραλίας, καθώς και την 24208/4-6-2009 Υ.Α. (Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον τουρισμό ΦΕΚ 1138Β'/2009), προβλέπει τη δυνατότητα χαρακτηρισμού και παραχώρησης θαλασσιών εκτάσεων, ανεξάρτητων από τα Εθνικά Θαλάσσια Πάρκα και τις προστατευόμενες ζώνες, για τη δημιουργία Καταδυτικών Πάρκων τόσο από δημόσιους, όσο και από δημοτικούς, ιδιωτικούς ή και από μεικτούς φορείς, καθώς και από μη κυβερνητικές οργανώσεις. Παράλληλα, το άρθρο 13 του Ν.3409/2005 προέβλεπε τη δημιουργία Καταδυτικών Πάρκων με τη μορφή Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Καταδυτικού Πάρκου - ΠΟΑΚΠ.

Το 2014 με το άρθρο 10 του Ν.4296/2014 (ΦΕΚ 214Α/2-10-2014), αντικαθίσταται το άρθρο 13 του Ν.3409/2005 και οι «Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Καταδυτικού Πάρκου – ΠΟΑΚΠ» αντικαθίστανται σε «Καταδυτικά Πάρκα». Συγκεκριμένα καθορίζονται οι απαιτήσεις - προϋποθέσεις και η διαδικασία χαρακτηρισμού μίας θαλάσσιας περιοχής μαζί με τον αντίστοιχο αυτής πυθμένα ως καταδυτικό πάρκο (ΚΠ), οι επιτρεπόμενες και απαγορευόμενες δραστηριότητες που ισχύουν εντός του καταδυτικού πάρκου, η νομική μορφή του φορέα ίδρυσης και διαχείρισης του ΚΠ, καθώς και λοιπές λεπτομέρειες που αφορούν την αίτηση ενδιαφέροντος για την ίδρυση του ΚΠ, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, τη διαδικασία αξιολόγησης της υποβαλλόμενης αίτησης και την παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης της έκτασης.

Βάσει του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου τα καταδυτικά πάρκα (Κ.Π.) δύναται να κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- Κ.Π. προβολής/αξιοποίησης υφιστάμενου υποβρύχιου τοπίου
- Κ.Π. με πόντιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων
- Κ.Π. προβολής/αξιοποίησης υφιστάμενων αρχαιοτήτων σε κηρυγμένο ενάλιο αρχαιολογικό χώρο – Ενάλιο επισκέψιμοι αρχαιολογικοί χώροι.

Κ.Π. προβολής/αξιοποίησης υφιστάμενου υποβρύχιου τοπίου

Οι βασικές απαιτήσεις του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου για τον χαρακτηρισμό μίας θαλάσσιας έκτασης (μαζί με τον πυθμένα) ως καταδυτικό πάρκο δίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 4.1 Βασικές απαιτήσεις του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου για τον χαρακτηρισμό μίας θαλάσσιας έκτασης (μαζί με τον πυθμένα) ως καταδυτικό πάρκο	
Φορέας διαχείρισης Κ.Π.	Φυσικό πρόσωπο, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου ή σύμπραξη αυτών
Συνολικό εμβαδό Κ.Π.	$\leq 2 \text{ km}^2$
Απόσταση από κηρυγμένους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους	$\geq 3 \text{ ν.μ.}$
Κ.Π.	Μπορεί να αναφέρεται σε περιοχή που έχει ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000
Επιτρεπόμενες δραστηριότητες	Καθοδηγούμενη κατάδυση αναψυχής και συναφείς υποβρύχιες δραστηριότητες, ναυσιπλοΐα, πόντιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών κατασκευών
Απαγορεύσεις	Αγκυροβολία εκτός των ειδικών ναυδέντων Κάθε μορφής αλιεία Η σύλληψη πανίδας και η συλλογή χλωρίδας

Τα καταδυτικά πάρκα είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν ή να αναφέρονται σε περιοχή που έχει ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000 ή τμήμα τέτοιας περιοχής (άρθρο 10 του Ν. 4014/2011 και τις λοιπές σχετικές διατάξεις). Σε κάθε περίπτωση η δημιουργία Καταδυτικού Πάρκου σε περιοχή στον πυθμένα της οποίας υπάρχουν προστατευόμενοι λειμώνες ή άλλα προστατευόμενα είδη γίνεται με τους ιδιαίτερους όρους και περιορισμούς που καθορίζονται από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία.

Βάσει της παρ.4, του άρθρο 10 του Ν.4296/2014, απαγορεύεται να οριοθετούνται Καταδυτικά Πάρκα σε απόσταση μικρότερη των τριών (3) ναυτικών μιλίων από κηρυγμένους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους.

Τα Καταδυτικά Πάρκα δύναται να συνοδεύονται από χερσαίες εγκαταστάσεις, οι οποίες συνδυαζόμενες με σχετικές υπηρεσίες προς τρίτους μπορούν να αποτελούν και εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής κατά την έννοια της παραγράφου 3 του άρθρου 1 του ν. 4276/2014, εφόσον πληρούν τις τεχνικές και λειτουργικές προδιαγραφές που καθορίζονται με σχετική απόφαση του τελευταίου εδαφίου της ως άνω διάταξης του ν. 4276/2014.

Βάσει της υφιστάμενης νομοθεσίας (Ν. 3409/2005 και τροπολογία άρθρου 13 - Ν.4296/2014), για την ίδρυση ενός καταδυτικού πάρκου εκτός κηρυγμένου ενάλιου αρχαιολογικού χώρου, ο ενδιαφερόμενος φορέας διαχείρισης οφείλει, αρχικά, να

υποβάλει αίτημα χαρακτηρισμού θαλάσσιας περιοχής σε καταδυτικό πάρκο, συνοδευόμενη από φάκελο ωρίμανσης του έργου, ο οποίος περιλαμβάνει: οικονομοτεχνική μελέτη, τεχνική έκθεση οριοθέτησης και τεχνικών κατασκευών (π.χ. τεχνητοί ύφαλοι), Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, τοπογραφικά διαγράμματα, σχέδιο κανονισμού λειτουργίας του φορέα διαχείρισης, ειδική οικολογική αξιολόγηση. Η αίτηση με τα συνοδευόμενα δικαιολογητικά κατατίθεται στη Δ/νση Χωροταξίας του ΥΠΕΝ.

Σήμερα στην Ελλάδα δεν έχει εκδοθεί καμία Κ.Υ.Α. χαρακτηρισμού θαλάσσιας περιοχής (με τον αντίστοιχο πυθμένα) ως καταδυτικό πάρκο. Έχουν υποβληθεί τρία (3) αιτήματα στη Δ/νση Χωροταξίας του ΥΠΕΝ, τα οποία βρίσκονται σε εξέλιξη.

Κ.Π. με πόντιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων

Όπως προαναφέρθηκε, η πόντιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων για βελτίωση της υποθαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας επιτρέπεται και εντός της οριοθετημένης θαλάσσιας περιοχής του καταδυτικού πάρκου και πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του Ν.3153/2003 του Υ.Ε.Ν. (ΦΕΚ153Α'/2003) και του 4014/2011.

Τα τυχόν πλοία ή άλλα ναυπηγήματα που θα ποντισθούν στο χώρο του Πάρκου εξαιρούνται των διατάξεων της απόφασης ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/48604/3385/5.9.2003 (Β' 1701) περί χαρακτηρισμού ναυαγίων ως πολιτιστικών αγαθών. Η ακριβής θέση των ναυαγίων γνωστοποιείται αμελλητί στην Υδρογραφική Υπηρεσία Π.Ν. με μέριμνα του φορέα διαχείρισης και τοποθετείται σήμανση ημέρας και νύχτας σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες της Υπηρεσίας Φάρων Π.Ν..

Κ.Π. προβολής/αξιοποίησης υφιστάμενων αρχαιοτήτων σε κηρυγμένο ενάλιο αρχαιολογικό χώρο – Ενάλιοι επισκέψιμοι αρχαιολογικοί χώροι

Βάσει της παρ.4, του άρθρο 10 του Ν.4296/2014, απαγορεύεται να οριοθετούνται Καταδυτικά Πάρκα σε απόσταση μικρότερη των τριών (3) ναυτικών μιλίων από κηρυγμένους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους. Εντούτοις, σύμφωνα με τον Ν.3409/2005 (άρθρο 11, παρ.1) κηρυγμένοι ενάλιοι αρχαιολογικοί χώροι μπορούν να

χαρακτηρίζονται ως υποβρύχια μουσεία, στα οποία επιτρέπεται η καθοδηγούμενη κατάδυση πάντα με συνοδεία δυτών φυλάκων αρχαιοτήτων ή αρχαιολόγων, με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Εμπορικής Ναυτιλίας, όπως αναλύεται στο αντίστοιχο κεφάλαιο.

Με την υπ' αριθμ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΑΧ/176862/94489/11963/5535/30-09-2013 Κ.Υ.Α. εγκρίθηκε η ίδρυση των πρώτων Ενάλιων Επισκέψιμων Αρχαιολογικών Χώρων –όρων, προϋποθέσεων λειτουργίας και επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων εντός αυτών- σε θαλάσσιες περιοχές της Μεθώνης και του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου του Κόλπου Ναυαρίνου, Δήμου Πύλου – Νέστορος, Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Στη συνέχεια και άλλες θαλάσσιες περιοχές ανακηρύχθηκαν ως Ενάλιοι Επισκέψιμοι Αρχαιολογικοί Χώροι. Οι Νήσοι Σποράδες και ο Δυτικός Παγασητικός, Π.Ε. Μαγνησίας, Περιφέρειας Θεσσαλίας κηρύχθηκαν με την υπ' αριθμ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΠΚΑΧ ΜΑΕ/Φ53/12387/6960/772/240/21-01-2015 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ 119Β) και θαλάσσιες περιοχές της Λαυρεωτικής – Μακρονήσου, Π.Ε. Αττικής με την υπ' αριθμό ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΠΚΑΧΜΑΕ/Φ17/344762/203211/16908/4712/04-12-2015 (ΦΕΚ 2655Β').

Παρόλα αυτά έως σήμερα κανένας εκ των ανακηρυχθέντων ενάλιων επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων δεν έχει ξεκινήσει τη λειτουργία του.

4.1.3 Προσδιορισμός & καταγραφή προβληματικών σημείων

4.1.3.1 Προβληματικά σημεία θεσμικού πλαισίου περί καταδύσεων αναψυχής

Όπως προαναφέρθηκε, στην πορεία του χρόνου τα καταδυτικά κέντρα έχουν αξιοποιήσει συγκεκριμένες καταδυτικές διαδρομές, εκ των οποίων πολλές είναι ευρέως γνωστές. Εντούτοις δεν υπάρχει οργανωμένο σχέδιο ανάδειξης αυτών των διαδρομών ώστε να αποτελέσουν πόλο έλξης και τουριστικό προορισμό. Ως εκ τούτου ως προβληματικό σημείο αναγνωρίζεται η **έλλειψη θεσμικού πλαισίου που να θεσπίζει τις τεχνικές προδιαγραφές χάραξης, σήμανσης, διάνοιξης και συντήρησης των καταδυτικών μονοπατιών.**

4.1.3.2 Προβληματικά σημεία ίδρυσης καταδυτικών πάρκων

Τα Καταδυτικά Πάρκα αποτελούν εν γένει δομές προστασίας του θαλασσίου περιβάλλοντος και εμπλουτισμού των ιχθυοαποθεμάτων. Στην περίπτωση ίδρυσης ενός Καταδυτικού Πάρκου που αφορά αποκλειστικά την αξιοποίηση του υφιστάμενου φυσικού πλούτου, χωρίς να περιλαμβάνει κάποια τεχνική κατασκευή -οι μόνες τεχνικές παρεμβάσεις περιλαμβάνουν την πόντιση των απαραίτητων αγκυροβολίων. Ως εκ τούτου, οι επιπτώσεις που θα προκύψουν όχι μόνο δεν αναμένονται δυνητικές στο περιβάλλον αλλά κρίνονται θετικές, καθώς θα βοηθήσουν στην αύξηση της βιοποικιλότητας και στη συνολική ανάκαμψη του θαλασσίου περιβάλλοντος.

Ως προβληματικά σημεία του ελληνικού θεσμικού πλαισίου αναγνωρίζονται τα εξής:

- Σύμφωνα με την Υ.Α. 2307/26-01-2018 (ΦΕΚ 439Β) για την τροποποίηση της υπ' αριθ. ΔΙΠΑ/οικ 37674/27-7-2016 ΦΕΚ: 2471/Β/10-8-2016) απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Κατάταξη δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες, σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 4 του ν.4014/21.09.2011 (Α' 209)», **η δραστηριότητα του χαρακτηρισμού μίας περιοχής (μαζί με τον υποβρύχιο πυθμένα) ως καταδυτικό πάρκο δεν συγκαταλέγεται σε κάποια ομάδα - κατηγορία – υποκατηγορία.**

Βάσει του του ν.4014/21.09.2011 (Α' 209), τα έργα και οι δραστηριότητες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, των οποίων η κατασκευή ή λειτουργία δύναται να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον, κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες (Α και Β) ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. Η πρώτη κατηγορία (Α) περιλαμβάνει τα έργα και τις δραστηριότητες τα οποία ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και για τα οποία απαιτείται η διεξαγωγή Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) προκειμένου να επιβάλλονται ειδικοί όροι και περιορισμοί για την προστασία του περιβάλλοντος σχετικά με το συγκεκριμένο έργο ή δραστηριότητα. Η δεύτερη κατηγορία (Β) περιλαμβάνει έργα και δραστηριότητες τα οποία χαρακτηρίζονται από τοπικές και μη σημαντικές μόνο επιπτώσεις στο περιβάλλον και υπόκεινται σε γενικές προδιαγραφές, όρους και περιορισμούς που τίθενται για την προστασία του περιβάλλοντος. Τα έργα ή δραστηριότητες κατηγορίας Β δεν ακολουθούν τη διαδικασία εκπόνησης ΜΠΕ αλλά υπόκεινται σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ).

Για τα έργα ή δραστηριότητες που δεν περιλαμβάνονται σε κάποια κατηγορία, το εδάφιο 6. του άρθρου 1 του Ν. 4014/2011 (Α' 209), προβλέπει τα εξής: «§6. Σε περίπτωση που κάποιο έργο ή δραστηριότητα δεν περιλαμβάνεται στον πίνακα κατάταξης των έργων και δραστηριοτήτων στις κατηγορίες, υποκατηγορίες και ομάδες του παρόντος, μπορεί να ακολουθεί την κατάταξη του πλησιέστερου συναφούς έργου ή δραστηριότητας με απόφαση του Γενικού Διευθυντή Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, κατόπιν αιτήσεως είτε του φορέα του έργου ή της δραστηριότητας είτε της αρμόδιας περιβαλλοντικής αρχής. Εάν δεν είναι δυνατός ο προσδιορισμός συναφούς έργου ή δραστηριότητας, η κατάταξη γίνεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, κατόπιν εισήγησης της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.».

Το προτεινόμενο έργο δεν είναι σύνθετο και δεν περιλαμβάνει επιμέρους έργα.

Η πλησιέστερη κατάταξη κατά την ελληνική και ευρωπαϊκή στατιστική κατάταξη οικονομικών δραστηριοτήτων (ΣΤΑΚΟΔ και NACE) είναι η κάτωθι, αφού δεν υπάρχει αντίστοιχη δραστηριότητα στη λίστα:

91.04-0 Δραστηριότητες βοτανικών και ζωολογικών κήπων και φυσικών βιοτόπων

93.21 Δραστηριότητες πάρκων αναψυχής και άλλων θεματικών πάρκων

93.29 Άλλες δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας

Αξιζει να σημειωθεί πως σε αντίστοιχη περίπτωση και συγκεκριμένα για τον χαρακτηρισμό θαλάσσιας περιοχής (με τον αντίστοιχο πυθμένα) στα διοικητικά όρια του Δήμου Νότιας Κυνουρίας, ως Καταδυτικό Πάρκο, η Δ/ση Χωροταξικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΝ ζήτησε από την η αρμόδια περιβαλλοντική αρχή (Δ/ση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης – ΔΙΠΑ) την περιβαλλοντική αξιολόγηση του έργου (Α.Π.: 3644/26-01-2016). Με το υπ' αριθμό 100597/04-03-2016 έγγραφό της η ΔΙΠΑ απάντησε ότι: «από την κατασκευή και λειτουργία του συγκεκριμένου έργου δεν θα προκύψουν δυνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και ως εκ τούτου δεν απαιτείται να ακολουθηθεί η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης» (Α.Π.: 12227/14-04-2016).

Συνεπώς η δραστηριότητα δύναται να συγκαταλέγεται στην δεύτερη κατηγορία (Β) και για την περιβαλλοντική της αδειοδότηση να υπόκειται σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ). Παρόλα αυτά, μέχρι την κατηγοριοποίηση της δραστηριότητας και προκειμένου να αποφευχθεί όποιο δυνητικό κώλυμα κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση ενός ΚΠ αξιοποίησης φυσικού τοπίου κρίνεται σκόπιμη η υποβολή φακέλου Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

- Απαγόρευση οριοθέτησης Καταδυτικών Πάρκων σε απόσταση μικρότερη των τριών (3) ναυτικών μιλίων από κηρυγμένους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους (παρ.4, Άρθρο 10, Ν. 4276/2014). Δεδομένου ότι:
 - Στα Καταδυτικά Πάρκα πραγματοποιούνται κατ' αποκλειστικότητα καθοδηγούμενες καταδύσεις αναψυχής, δηλαδή οργανωμένες καταδύσεις κατά τις οποίες οι αυτοδύτες συνοδεύονται από τον Παροχέα Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής που διαθέτει τα προσόντα του Ε.Π.Κ.Α. (παρ. 2, Άρθρ. 6, ν.3409/2005).
 - Ο φορέας διαχείρισης του Καταδυτικού Πάρκου υποχρεούται σε αποτελεσματική φύλαξη της περιοχής του Πάρκου και διαθέτει το δικαίωμα αυτοδύναμης προστασίας αυτού, σύμφωνα με τα άρθρα 985 και 997 του Αστικού Κώδικα (παρ. 14, Άρθρο 10, Ν. 4276/2014).
 - Το ΥΠΠΟ γνωμοδοτεί και συνυπογράφει την Κ.Υ.Α. χαρακτηρισμού του ΚΠ (παρ. 9γ, Άρθρο 10, Ν. 4276/2014).

Η απαγόρευση των 3ν.μ. δεν θεωρείται απαραίτητη καθώς δεν θεωρείται ότι η δημιουργία ενός ΚΠ απειλεί τις υποθαλάσσιες αρχαιότητες αλλά αντιθέτως ότι συμβάλλει στην προστασία τους.

Επιπλέον, δεδομένου ότι:

- Ο κατάλογος κηρυγμένων ενάλιων αρχαιολογικών χώρων της Ελλάδας δεν είναι διαρκής και σταθερός, καθώς με την προώθηση της έρευνας πεδίου κάθε χρόνο εντοπίζονται νέοι ενάλιοι αρχαιολογικοί χώροι που χρήζουν καθεστώτος προστασίας.
- Βάσει της Υπουργικής Απόφασης περί χαρακτηρισμού των ναυαγίων ως Πολιτιστικών Αγαθών (ΦΕΚ 1071/Β/19-11-2003), όπου κηρύσσονται ως μνημεία ναυάγια πλοίων και αεροπλάνων μετά την παραδρομή 50 ετών από

τη ναυαγησή τους, είναι σαφές ότι μνημεία τα οποία σήμερα δεν τελούν υπό καθεστώς προστασίας, μπορούν να χαρακτηριστούν προστατευόμενα μνημεία στο εγγύς ή απώτερο μέλλον.

Συνεπώς **υπάρχει πάντα ο κίνδυνος σε ένα εγκατεστημένο Καταδυτικό Πάρκο, να ανακλύφουν στο μέλλον γειτνιάζοντες ενάλιοι αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία εντός της ακτίνας των τριών ναυτικών μιλίων** που προβλέπει η παράγραφος 4 του άρθρου 10 του Ν. 4296/2014. Στην περίπτωση αυτή τίθεται το ερώτημα τυχόν ανάκλησης της άδειας λειτουργίας αυτού με τον συνεπαγόμενο επενδυτικό κίνδυνο.

- Η απαγόρευση αυτή **εξαιρεί αυτόματα μεγάλες θαλάσσιες περιοχές**, όπου είτε υπάρχουν εξαιρετικά εκτενείς ενάλιες κηρύξεις, όπως π.χ. συμβαίνει στον κηρυγμένο ενάλιο αρχαιολογικό χώρο του Θαλασσιού Πάρκου Αλοννήσου (περιλαμβάνει τις νήσους Αλόννησο, Περιστέρα, Κυρά Παναγιά, Σκάντζουρα, Γιούρα, Ψαθούρα, Πιπέρι) ή τον κηρυγμένο ενάλιο αρχαιολογικό χώρο Παυλοπετρίου-Ελαφονήσου Λακωνίας (περιλαμβάνει ολόκληρη τη νήσο Ελαφονήσο), είτε υπάρχει μεγάλη πυκνότητα μικρότερων κηρύξεων στην ίδια ευρύτερη περιοχή (λχ στην περιοχή της Λαυρεωτικής-Μακρονήσου Αττικής, στους όρμους Πεταλιών και Στύρων του Νότιου Ευβοϊκού Κόλπου), καθιστώντας σχεδόν αδύνατη την εύρεση χώρου για την ίδρυση Καταδυτικού Πάρκου.
- Η απαγόρευση των 3ν.μ. αυξάνει πολύ την απόσταση μεταξύ των καταδυτικών πάρκων, **αποκλείοντας τη δυνατότητα δημιουργίας δικτύου καταδυτικών πάρκων**, κάποια από τα οποία θα μπορούσαν να αποτελούν ενάλιους επισκέψιμους αρχαιολογικούς χώρους προσβάσιμους από το κοινό.
- Καθορισμός ετήσιας αποζημίωσης (μίσθωμα) παραχώρησης χρήσης θαλάσσιας έκτασης.

Στην Κ.Υ.Α. χαρακτηρισμού καθορίζεται το μίσθωμα του ΚΠ, για το ύψος του οποίου λαμβάνεται υπόψη η σχετική εισήγηση της αρμόδιας Επιτροπής Δημοσίων Κτημάτων (παρ. 11, Άρθρο 10, Ν. 4276/2014). Η εισήγηση για τη θαλάσσια περιοχή και τον πυθμένα διατυπώνεται σύμφωνα με τον τρόπο υπολογισμού που

προσδιορίζεται με το ν. 2971/ 2001 και τις κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδιδόμενες κανονιστικές πράξεις.

Παρακάτω δίνονται άλλα παραδείγματα και πρακτικές που ακολουθούνται για την παραχώρηση θαλάσσιων εκτάσεων:

- A) Σε περιπτώσεις φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών όπως π.χ. περιοχές του δικτύου Natura 2000, δίνεται το δικαίωμα στον φορέα να αποκλείσει θαλάσσιες περιοχές για λόγους προστασίας (π.χ. απαγόρευση αλιείας), αλλά επιτρέπεται να έχει έσοδα από την εκμετάλλευση και προβολή του προστατευόμενου αντικειμένου όπως έσοδα από εισιτήρια, ξεναγήσεις ομάδων επισκεπτών κ.λπ. (ν. 2742, ΦΕΚ 207Α, 7/10/1999), χωρίς καταβολή μισθώματος για τη θαλάσσια έκταση αλλά με απόδοση του 30% των εσόδων στο ΕΤΕΡΠΣ.
- B) Σε άλλες περιπτώσεις θαλάσσιες εκτάσεις έχουν παραχωρηθεί άνευ τιμήματος για την πόντιση τεχνητών υφάλων με σκοπό την προστασία και ανάπτυξη της υδρόβιας πανίδας και χλωρίδας στις περιοχές της Ιερισσού, Καλύμνου και Πρέβεζας (<http://www.alieia.minagric.gr/node/31>). Η εν λόγω περίπτωση παραχώρησης υπόκειται στις διατάξεις του άρθρου 14, του ν.2971/2001 (ΦΕΚ 285Α/2001).
- Γ) Σε κάθε περίπτωση η μίσθωση μίας θαλάσσιας έκτασης για τη δημιουργία ΚΠ, δεν πρέπει να συγχέεται με άλλες δραστηριότητες και ιδιαίτερα παραγωγικές όπως οι υδατοκαλλιέργειες. Στον παρακάτω πίνακα γίνεται σύγκριση μεγεθών, προκειμένου να αναδειχθεί η διαφορά μεταξύ των δύο δραστηριοτήτων.

Πίνακας 4.2. Σύγκριση μεγεθών υδατοκαλλιέργειας και καταδυτικού πάρκου.					
Είδος έργου	Καλυπτόμενη έκταση (στρέμματα)	Ύψος μισθώματος (€/στρέμμα)	Συνολικό κόστος μίσθωσης θαλάσσιας έκτασης (€)	Κύκλος εργασιών (€)	Ποσοστό μισθώματος επί κύκλου εργασιών (%)
Πλωτή μονάδα υδατοκαλλιέργειας	30	150	4.500	1.380.000	0,33%
Καταδυτικό Πάρκο Νότιας Κυνουρίας	1.704	7	11.928	126.500	9,43%

Πηγή: Ίδια επεξεργασία; ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΟΣ Α.Ε., 2015.

Όσον αφορά το παράδειγμα του παραπάνω πίνακα (Καταδυτικό Πάρκο Νότιας Κυνουρίας) και σε περίπτωση καθορισμού του μισθώματος σε αντιστοιχία με το μίσθωμα που επιβάλλεται στην θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια, δηλαδή

150€/στρέμμα και δεδομένου ότι η προς μίσθωση θαλάσσιου έκταση καλύπτει εμβαδό 1.704 στρεμμάτων, το ετήσιο μίσθωμα θα ανέλθει σε 255.600€. Όπως γίνεται άμεσα αντιληπτό το εν λόγω κόστος είναι αδύνατον να καλυφθεί από τα προβλεπόμενα έσοδα του Κ.Π., καθιστώντας το έργο μη βιώσιμο. Σημειώνεται ότι το επενδυτικό σχέδιο αφορά την προστασία, φύλαξη και συντήρηση της περιοχής και δεν παρέχεται καμία άλλη υπηρεσία.

- Ο φορέας διαχείρισης του Καταδυτικού Πάρκου μπορεί να εισπράττει αντίτιμο από τους επισκέπτες του Πάρκου, σύμφωνα με τους σχετικούς όρους της απόφασης παραχώρησης (παρ. 11, Άρθρο 10, Ν. 4276/2014).

Στην περίπτωση του Καταδυτικού Πάρκου Νότιας Κυνουρίας, η τιμή του εισιτηρίου έχει υπολογιστεί στα 5€ με βάση τις διεθνείς πρακτικές και τις τιμές που ισχύουν στα ευρωπαϊκά Καταδυτικά Πάρκα [π.χ. τιμή εισιτηρίου Κ.Π. Νήσων Μέντες (Ισπανία)= 6€, τιμή εισιτηρίου Κ.Π. Port Cros (Γαλλία)= 6€]. Σε περίπτωση που απαιτηθεί υπέρμετρη αύξηση της τιμής του εισιτηρίου για να αντιμετωπιστεί το υπερβολικό κόστος μίσθωσης, εκτιμάται ότι αυτό θα καταστήσει το εν λόγω ΚΠ μη ανταγωνιστικό. Δεδομένου δε ότι το ΚΠ Τυρού αποτελεί το πρώτο ελληνικό καταδυτικό πάρκο, δημιουργώντας έτσι προηγούμενο για την ίδρυση μελλοντικών ΚΠ, εκτιμάται ότι με την προσέγγιση αυτή το σύνολο των Ελληνικών Καταδυτικών Πάρκων θα καταστούν μη ανταγωνιστικά σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Τα ΚΠ εντάσσονται στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού και αποτελούν δομές ιδιαίτερα φιλικές προς το περιβάλλον, καθώς συντελούν στην ανάκαμψη του θαλάσσιου οικοσυστήματος -ειδικά υπεραλιευμένων ιχθυοτόπων-, στη διατήρηση των ενδιαιτημάτων, την αύξηση της βιοποικιλότητας και την ενίσχυση των ιχθυοπληθυσμών. Στόχος είναι η προστασία του θαλασσιού περιβάλλοντος σε συνδυασμό με την έμμεση τουριστική ανάπτυξη μέσω της καθιέρωσης της ευρύτερης περιοχής ως ειδικού τουριστικού προορισμού, προς όφελος της τοπικής επιχειρηματικότητας και της επισκεψιμότητας σε επίπεδο Περιφέρειας.

- Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο δεν θέτει περιορισμούς για την εγκατάσταση δύο ή περισσότερων καταδυτικών πάρκων στην ίδια περιοχή, ούτε ορίζει ελάχιστη

απόσταση μεταξύ δύο καταδυτικών πάρκων, γεγονός που ενδέχεται να δημιουργήσει προβλήματα ανταγωνισμού κατά την εφαρμογή του.

- Στην περίπτωση υποβολής δύο (2) ή/και περισσότερων αιτημάτων εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την παραχώρηση δικαιώματος χρήσης της ίδιας καθορισμένης περιοχής με σκοπό την εγκατάσταση καταδυτικού πάρκου δεν αποσαφηνίζεται ποιο αίτημα θα έχει προτεραιότητα ή ποια άλλη διαδικασία θα ακολουθείται.

4.1.3.3 Προβληματικά σημεία βύθισης πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων

Όπως προαναφέρθηκε, η πόντιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων για βελτίωση της υποθαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του ν.3153/2003 (ΦΕΚ153Α'/2003). Ως προβληματικά σημεία αναγνωρίζονται τα εξής:

- Η Κ.Υ.Α. της παρ.4, του άρθρου 41, του ν.3153/2003 (ΦΕΚ153Α'/2003) δεν έχει εκδοθεί έως σήμερα. Συνεπώς δεν υφίσταται νομικό πλαίσιο που να καθορίζει τους όρους, τις ειδικότερες προϋποθέσεις, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και τις μετέπειτα υποχρεώσεις των φορέων για τη βύθιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων.
- Σε περίπτωση βύθισης με κατασκευή μόνιμου τεχνητού υφάλου, για την παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης αιγιαλού, παραλίας, συνεχόμενου ή παρακείμενου θαλάσσιου χώρου ή του πυθμένα η ακολουθούμενη διαδικασία περιγράφεται στο άρθρο 14, Ν. 2971/2001 (ΦΕΚ 285Α').

Δεν δίνεται ορισμός του μόνιμου τεχνητού υφάλου, με αποτέλεσμα τη δημιουργία σύγχυσης καθώς ένα πλοίο, ναυάγιο, πλωτό ναυπήγημα δύναται να λειτουργεί ως μόνιμος τεχνητός ύφαλος και κατά συνέπεια ως καταφύγιο ιχθύων για βελτίωση της υποθαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας.

4.1.3.4 Προβληματικά σημεία ίδρυσης ενάλιων επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων

Η γενικότερη προσέγγιση του καταδυτικού τουρισμού αφορά στην προβολή και την ανάδειξη της υποβρύχιας ζωής. Το ενδιαφέρον των αυτοδυτών πολλές φορές επικεντρώνεται και σε άλλα στοιχεία που μπορούν να συναντήσουν στον βυθό, εκτός

των οργανισμών, όπως είναι για παράδειγμα ένα ναυάγιο. Η υφιστάμενη νομοθεσία για τα καταδυτικά πάρκα (Ν.4296/2014 & Ν.3409/2005) απαγορεύει ρητά τη χωροθέτησή τους εντός ενάλιων αρχαιολογικών χώρων και σε απόσταση μικρότερη των 3ν.μ. από αυτούς.

Βέβαια, το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο προβλέπει την κήρυξη ενός ενάλιου αρχαιολογικού χώρου σε «υποβρύχιο μουσείο», κατά τα πρότυπα της υπ' αριθμ. ΥΠΠΟ Α/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΑΧ/Φ41/176862/94489/11963/5535 (ΦΕΚ 2489Β/3-10-2013) Απόφασης για τη Μεθώνη και το Ναυαρίνο, της υπ' αριθμ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΠΚΑΧΜΑΕ/Φ53/12387/6960/772/240/21-01-2015 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ 119Β) για τις Σποράδες Νήσους και τον Δυτικό Παγασητικό, Π.Ε. Μαγνησίας και της υπ' αριθμ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΠΚΑΧΜΑΕ/Φ17/344762/203211/16908 /4712 /04-12-2015 (ΦΕΚ 2655Β') για θαλάσσιες περιοχές της Λαυρεωτικής – Μακρονήσου, Π.Ε. Αττικής με την υπ' αριθμό.

Όπως προαναφέρθηκε έως σήμερα **κανένας εκ των ανακηρυχθέντων ενάλιων επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων δεν έχει ξεκινήσει τη λειτουργία του.**

Ως προβληματικά σημεία αναγνωρίζονται τα εξής:

- Σύμφωνα με τον Ν.3409/2005 (άρθρο 11, παρ.1) κηρυγμένοι ενάλιοι αρχαιολογικοί χώροι μπορούν να χαρακτηρίζονται ως υποβρύχια μουσεία, **στα οποία επιτρέπεται η καθοδηγούμενη κατάδυση πάντα με συνοδεία δυτών φυλάκων αρχαιοτήτων ή αρχαιολόγων**, με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Εμπορικής Ναυτιλίας.

Η εν λόγω διάταξη ενάγει ερωτήματα ως προς την αναγκαιότητα ύπαρξης συνοδείας από δύτες φύλακες αρχαιοτήτων ή αρχαιολόγους, το ποιος επωμίζεται το κόστος αυτών, καθώς και την οικονομική βιωσιμότητα του έργου.

- Η φύλαξη των αρχαιολογικών χώρων και των δημόσιων μουσείων της χώρας αποτελεί νευραλγικό τομέα του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και κρίσιμο μέγεθος για τη λειτουργία των χώρων και των μουσείων ως επισκέψιμων προορισμών με όρους ανταγωνιστικότητας, καθώς αποτελούν ουσιαστικά παράγοντα αύξησης των δημόσιων εσόδων (<https://www.culture.gr/el/Information/SitePages/view.aspx?nID=1447>).

Το ΥΠΠΟΑ είναι αποκλειστικά αρμόδιο, διά του προσωπικού του, για την ασφάλεια των εναλίων αρχαιοτήτων, δηλαδή την εποπτεία και παρακολούθηση των επισκεπτών για λόγους ασφάλειας των αρχαιοτήτων, καθώς και τη συστηματική παρακολούθηση των χώρων ώστε να επισημαίνονται τυχόν ανεπιθύμητες αλλαγές ή δυσλειτουργίες.

Συνεπώς, οι δύτες φύλακες αρχαιοτήτων ή αρχαιολόγοι πρέπει να φέρουν εκπαίδευση όχι μόνο ως επαγγελματίες δύτες αλλά και ως φύλακες αρχαιοτήτων ή αρχαιολόγοι, αυξάνοντας τα προαπαιτούμενα της εκπαίδευσής τους και κατά συνέπεια το κόστος εργοδοσίας τους. (Επαγγελματίες δύτες με πιστοποίηση φύλακα αρχαιοτήτων ή πτυχίο αρχαιολογίας).

- Στην παρ. 2 του άρθρου 2 της υπ' αριθμ. ΥΠΠΟ Α/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΑΧ/Φ41/176862/94489/11963/5535 (ΦΕΚ 2489Β/3-10-2013) Απόφασης ίδρυσης ΕΕΑΧ για τη Μεθώνη και το Ναυαρίνο, αναφέρεται ότι «η καθοδηγούμενη κατάδυση των επισκεπτών...διενεργείται από παρόχους καταδυτικών υπηρεσιών οργανωμένης-καθοδηγούμενης κατάδυσης, με τη συνοδεία φυλάκων αρχαιοτήτων ή αρχαιολόγων που έχουν τύχει του ελέγχου και της πιστοποίησης της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟΑ...».

Ως εκ τούτου, η ασφάλεια των καταδυόμενων επισκεπτών (έλεγχος της καταδυτικής ικανότητας και των πτυχίων των δυτών/επισκεπτών, ανάληψη ευθύνης σε περίπτωση ατυχήματος δύτη/επισκέπτη, θέματα γενικότερης ασφάλειας για τις καταδύσεις αναψυχής) εκφεύγει των αρμοδιοτήτων του ΥΠΠΟΑ και την ευθύνη αναλαμβάνει ο πάροχος των καταδυτικών υπηρεσιών οργανωμένης-καθοδηγούμενης κατάδυσης.

- Στην προαναφερθείσα Απόφαση (Ίδρυσης ΕΕΑΧ για τη Μεθώνη και το Ναυαρίνο), αναφέρεται επίσης ότι «η εποπτεία των επισκέψεων περιλαμβανομένης και της καθοδηγούμενης κατάδυσης ανήκει στην Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟΑ».

Δεδομένου ότι η εποπτεία των επισκέψεων ανήκει στην Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟΑ αλλά ο φορέας διαχείρισης του επισκέψιμου ενάλιου αρχαιολογικού χώρου μπορεί να είναι άλλο νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, τίθεται το ερώτημα ποιος επωμίζεται το κόστος εργοδοσίας αυτών των δημοσίων υπαλλήλων.

- Για την κάλυψη των αναγκών συνοδείας των επισκέψιμων ενάλιων αρχαιολογικών χώρων απαιτείται η πρόσληψη μεγάλου αριθμού υπαλλήλων φυλάκων αρχαιοτήτων ή αρχαιολόγων με αποτέλεσμα η οικονομική βιωσιμότητα των έργων αυτών να τίθεται υπό αμφισβήτηση.

Η εν λόγω διάταξη έχει καταστήσει έως σήμερα αδύνατη τη λειτουργία των υποβρύχιων μουσείων - ενάλιων επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων.

- Ο χαρακτηρισμός κηρυγμένων ενάλιων αρχαιολογικών χώρων σε υποβρύχια μουσεία πραγματοποιείται με Κ.Υ.Α. των ΥΠΠΟΑ και ΥΕΝ. Εντούτοις δεν είναι σαφές σε ποια υπηρεσία υποβάλλεται το σχετικό αίτημα και δεν ορίζεται το νομικό πρόσωπο του φορέα με αποτέλεσμα ο ενδιαφερόμενος να μην γνωρίζει εάν δύναται να υποβάλει αίτηση για την ανάληψη της διαχείρισης του ενάλιου επισκέψιμου αρχαιολογικού χώρου.
- Το άρθρο 44 του Ν.4179/2013 (ΦΕΚ 175Α') συμπληρώνει την παρ.1 του άρθρου 11 του Ν.3409/2005 αναφέροντας πως τα έργα, προγράμματα και υπηρεσίες πολιτιστικού χαρακτήρα εντός των επισκέψιμων ενάλιων αρχαιολογικών χώρων, καθώς και τα ζητήματα οργάνωσης, διαχείρισης, επίβλεψης και εκμετάλλευσης των επιτρεπόμενων στους χώρους αυτούς δραστηριοτήτων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια δύναται να εξειδικεύονται μέσω **προγραμματικών συμβάσεων πολιτισμικής ανάπτυξης** κατ' εφαρμογή της παραγράφου 5 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 (Α' 287).
 - Δεν γίνεται σαφές ποια είναι η εναλλακτική σε περίπτωση μη εξειδίκευσης των αναγκαίων λεπτομερειών μέσω προγραμματικών συμβάσεων πολιτισμικής ανάπτυξης.
 - Στον σχετικό νόμο δεν καθορίζονται οι απαιτούμενες μελέτες, τεχνικές εκθέσεις, τοπογραφικά διαγράμματα για την ίδρυση και την υλοποίηση ενάλιων επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων [Οικονομοτεχνική μελέτη (Μελέτη βιωσιμότητας-σκοπιμότητας), Τεχνική έκθεση για την τεκμηρίωση των σχετικών με την οριοθέτηση του Καταδυτικού Πάρκου προτάσεων του αιτούντος, Μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή δήλωση υπαγωγής σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (Π.Π.Δ.), Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (Natura 2000), τοπογραφικά διαγράμματα, βυθομετρικοί χάρτες, κλπ.]]. Το ερώτημα που τίθεται είναι αν αυτές θα καθορίζονται στην

προγραμματική σύμβαση πολιτισμικής ανάπτυξης και κατά πόσο εμπεριέχεται ενδεχόμενο αυθαιρεσιών, εφόσον δεν προδιαγράφονται εξαρχής.

- Όσον αφορά τον χαρακτηρισμό νεότερων ενάλιων μνημείων ως ενάλιων επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων τίθενται τα κάτωθι ερωτήματα:
 - Κατά πόσο απαιτείται κήρυξη των νεότερων μνημείων ή κηρύσσονται αυτοδίκαια, όπως στην περίπτωση ναυαγίων πλοίων και αεροσκαφών άνω των πενήντα (50) ετών από την ημερομηνία ναυαγήσεώς τους (ΥΠΟΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/48604/3385 – ΦΕΚ1701Β'/2003).
 - Αν απαιτείται λεπτομερής καταγραφή των ενάλιων νεότερων μνημείων, όπως στην περίπτωση των ενάλιων αρχαιολογικών χώρων.
 - Αν για την εξειδίκευση των έργων, προγραμμάτων και υπηρεσιών πολιτιστικού χαρακτήρα εντός ενάλιων επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων που περιλαμβάνουν νεότερα μνημεία εντός των ορίων τους, ακολουθείται η διαδικασία κατάρτισης προγραμματικής σύμβασης, κατά τα πρότυπα του άρθρου 4, Ν. 4179/2013.
 - Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των εξακριβωμένων ιδιοκτητών ναυαγίων πλοίων και αεροσκαφών, τα οποία παρουσιάζουν ιστορικό, τεχνολογικό, επιστημονικό και τεχνολογικό ενδιαφέρον.
 - Κατά πόσο η διαδικασία χαρακτηρισμού των νεότερων ενάλιων μνημείων ως υποβρύχιων μουσείων ελέγχεται αποκλειστικά από την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων ή αποτελεί αρμοδιότητα άλλης (ή και άλλης) υπηρεσίας. Αν αποτελεί αρμοδιότητα άλλης (ή και άλλης) υπηρεσίας, ποια/ες είναι αυτή/ες.

4.2 ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

4.2.1 Καταδύσεις αναψυχής

Οι καταδύσεις αναψυχής δεν απαγορεύονται στην Κυπριακή νομοθεσία. Εξαιρέση αποτελούν οι καταδύσεις σε λιμενικές περιοχές, για τις οποίες πρέπει να ληφθεί σχετική άδεια σύμφωνα με τον Νόμο 38/73 «Περί Αρχής Λιμένων Κύπρου», όπως έχει τροποποιηθεί, και τους Κανονισμούς περί Αρχής Λιμένων Κύπρου [Λειτουργία Περιοχών Λιμένων (ΚΔΠ 373/2016 και οποιουδήποτε τροποποιητικούς). Η σχετική

άδεια δεν περιλαμβάνει άδεια για διενέργεια κατάδυσης μέσα σε ναυάγια ιδιοκτησίας τρίτων.

Η διενέργεια κατάδυσης σε θαλάσσιο χώρο που έχει παραχωρηθεί από την Αρχή σε ιδιώτες/ιδιοκτήτες ναυαγίων επιτρέπεται σε μέλη του Συνδέσμου Καταδυτικών Κέντρων Κύπρου ή σε άλλους δύτες που διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα και πληρούν όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή ασφαλούς κατάδυσης εντός και γύρω από τα ναυάγια, δεδομένου ότι δεν συντρέχει ουσιαστικός λόγος ασφάλειας και εξασφαλίζουν προηγουμένως την αναγκαία έγκριση από τον ιδιοκτήτη του ναυαγίου.

4.2.2 Άσκηση καταδυτικής δραστηριότητας σε οργανωμένους υποδοχείς

4.2.2.1 Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές (ΘΠΠ)

Στις ΘΠΠ επιτρέπεται η υποβρύχια κατάδυση με βοηθητικές συσκευές αν πληρούνται τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Η κατάδυση διεξάγεται υπό την εποπτεία επαγγελματικού φορέα ή σωματείου/συνδέσμου που είναι εγγεγραμμένος στο σύνδεσμο καταδυτικών κέντρων ή στην Κυπριακή Ομοσπονδία Υποβρυχίων Δραστηριοτήτων.
- Η κατάδυση διεξάγεται υπό την εποπτεία επαγγελματικού φορέα που έχει εξασφαλίσει ετήσια άδεια για την διεξαγωγή νυχτερινών καταδύσεων.
- Η κατάδυση διεξάγεται από δύτες που έχουν εκ των προτέρων εξασφαλίσει άδεια/έγκριση του Διευθυντή του ΤΑΘΕ.
- Ανεξάρτητα από τις διατάξεις των υπο-παραγράφων (α) και (β) της παραγράφου (3), επιτρέπεται η πραγματοποίηση υποβρύχιας κατάδυσης με βοηθητικές συσκευές μια ώρα πριν τη δύση του ήλιου μέχρι και μια ώρα μετά την ανατολή του και σε θαλάσσιες περιοχές που δεν καθορίζονται στο Παράρτημα VI, μόνο κατόπιν σχετικού αιτήματος προς τον Διευθυντή και μόνο από εγγεγραμμένα οργανωμένα σύνολα του Συνδέσμου καταδυτικών κέντρων ή κέντρων /συνόλων εγγεγραμμένων στην Κυπριακή Ομοσπονδία Υποβρυχίων Δραστηριοτήτων.

Σύμφωνα με το Εθνικό Διάταγμα Κ.Δ.Π. 234/2018 σχετικά με τον κανονισμό 14 για τη Θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή της Λάρας, κατά την περίοδο μεταξύ 1ης Μαΐου και 31ης Οκτωβρίου απαγορεύεται η διέλευση και αγκυροβόληση σκάφους

εντός των γεωγραφικών ορίων της Θαλάσσιας Προστατευόμενης Περιοχής της Λάρας. Εξαιρούνται οι κάτοχοι επαγγελματικής άδειας παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας. Εξαιρέσεις ισχύουν, επίσης, για όσους έχουν λάβει τη σχετική άδεια από τον Διευθυντή του Τμήματος Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών. Επίσης, στην παράκτια ζώνη της Θαλάσσιας Προστατευόμενης Περιοχής (Θ.Π.Π) Λάρας εφαρμόζονται μεταγενέστερες απαγορεύσεις. Συγκεκριμένα, απαγορεύεται για οποιονδήποτε χωρίς άδεια:

- α) Να εισέλθει ή να παραμείνει εντός αυτής της περιοχής κατά τη διάρκεια της ημέρας (από την ανατολή μέχρι το ηλιοβασίλεμα).
- β) Να οδηγεί ή να επιτρέπει σε κάποιον να οδηγεί όχημα στην αμμώδη παραλία αυτής της περιοχής.
- γ) Να τοποθετεί μια ξαπλώστρα, μια ομπρέλα, ένα τροχόσπιτο, μια σκηνή ή οποιοδήποτε άλλο παρόμοιο παραπέτο στην ακτή.

Στην Κύπρο έχουν εγκατασταθεί τεχνητοί ύφαλοι ως ΘΠΠ, οι οποίοι βασίζονται στην Στρατηγική για τη δημιουργία των τεχνητών υφάλων. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο διάταγμα (Κ.Δ.Π. 403/2017 για το Δασούδι, αλλά και το [Κ.Δ.Π. 445/2017](#) για την Αμαθούντα) που διέπει τις δράσεις τους, απαγορεύεται η αλιεία με οποιοδήποτε τρόπο, στη θαλάσσια περιοχή του τεχνητού υφάλου. Επίσης, απαγορεύεται η διέλευση με οποιοδήποτε μηχανοκίνητο σκάφος, εκτός από σκάφη της Δημοκρατίας, σκάφη ασφαλείας που χρησιμοποιούνται από τους Ναυτικούς Ομίλους που υπάγονται στην Κυπριακή Ιστιοπλοϊκή Ομοσπονδία, σκάφη κατάδυσης τα οποία φέρουν σημαία με βάση τους διεθνείς κανονισμούς κατάδυσης.

Με την εφαρμογή των συγκεκριμένων διαταγμάτων καταργήθηκε παράλληλα το διάταγμα του 2014 (Κ.Δ.Π.51/2014), περί της απαγόρευσης της αλιείας και της διέλευσης σκαφών σε καθορισμένες θαλάσσιες περιοχές, καθώς και το περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της διέλευσης σκαφών στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή Αμαθούντας του 2017 ([Κ.Δ.Π. 402/2017](#)).

4.2.2.2 Καταδυτικά πάρκα

Επί του παρόντος, δεν εφαρμόζονται συγκεκριμένες οδηγίες και κανονισμοί σχετικά με το θέμα, δεδομένου ότι η Κύπρος δεν διαθέτει σήμερα καταδυτικά πάρκα. Εάν ληφθούν υπόψη τα βήματα που έχουν ήδη εφαρμοστεί σε άλλες παρόμοιες

καταστάσεις, τότε είναι σαφές ότι απαιτείται μια αρχική ανασκόπηση όλων των σχετικών πολιτικών, κυβερνητικών σχεδίων και δράσεων (εάν υπάρχουν), όπως και η προετοιμασία στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης πριν από τέτοια εξέλιξη. Οι προτάσεις και οι συστάσεις πολιτικής που αναφέρονται παραπάνω θα μπορούσαν επίσης να ληφθούν υπόψη.

4.2.3 Προσδιορισμός & καταγραφή προβληματικών σημείων

Η Κύπρος δεν έχει κηρύξει «Ζώνες Προστασίας των Ενάλιων Αρχαιοτήτων» λόγω του πολύ πρόσφατου νομοθετικού εργαλείου "Κανονισμοί για την Προστασία Υποβρύχιων Πολιτισμών Κληρονομιά, Κ.Δ.Π. 218/2016» και της πρόσφατης σχετικής τροποποίησης του Νόμου Περί Αρχαιοτήτων (2014). Ο νόμος αυτός ρυθμίζει τις θαλάσσιες δραστηριότητες που σχετίζονται με τη διαπίστωση, ανασκαφή ή καταστροφή των ναυτικών αρχαιοτήτων, χωρίς να γίνεται λόγος για καταδύσεις αναψυχής σε αυτές τις περιοχές, υπό την επιφύλαξη περιορισμών προσβασιμότητας και απαγορεύσεων παρόμοιων με εκείνες που ισχύουν για τους ελληνικούς ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους.

Επισημαίνεται ότι το Τμήμα Αρχαιοτήτων βρίσκεται στη διαδικασία κήρυξης της περιοχής του ναυαγίου του Μαζωτού σε Αρχαίο Μνημείο (όχι Ζώνη Προστασίας Εναλίων Αρχαιοτήτων) και αυτή θα είναι η πρώτη ενάλια κήρυξη της Κύπρου.

Στο άμεσο μέλλον, λόγω της δημιουργίας υποβρύχιων καταδυτικών διαδρομών και τεχνητών υφάλων ενδέχεται να προκύψει η ανάγκη ελεγχόμενης και καθοδηγούμενης πρόσβασης σε ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους και θα πρέπει να προβλεφθούν οι γενικές προϋποθέσεις οι οποίες θα απαιτούνται για το σκοπό αυτό.

Ένας σοβαρός περιορισμός είναι το γεγονός ότι το Τμήμα Αρχαιοτήτων δεν διαθέτει Μονάδα Υποβρύχιας Αρχαιολογίας και οι προσπάθειες που έγιναν τα τελευταία χρόνια για την ίδρυση μιας τέτοιας Μονάδας προσέκρουσαν σε μια σειρά εμποδίων, που σχετίζονταν είτε με τους οικονομικούς περιορισμούς είτε με την έλλειψη κατανόησης της χρησιμότητας του εγχειρήματος είτε και με την έλλειψη αφοσίωσης προς τον σκοπό αυτό. Η καθυστέρηση εργοδότησης εξειδικευμένου προσωπικού οφείλεται επίσης στην παγοποίηση των προσλήψεων στο Δημόσιο, λόγω της οικονομικής κρίσης. Με την άρση του περιορισμού αυτού και με τη λειτουργία Έδρας Ενάλιας Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου από το 2010 και την ίδρυση του Εργαστηρίου Εναλίων Αρχαιολογικών Ερευνών το 2011 επίσης στο Παν. Κύπρου, έχει

δημιουργηθεί ένα απόθεμα εξειδικευμένων αρχαιολόγων-δυτών, από όπου μπορεί να αντληθεί προσωπικό για τη στελέχωση Μονάδας Υποβρύχιας Αρχαιολογίας στο Τμήμα Αρχαιοτήτων.

Εξάλλου, η κάλυψη των αναγκών του Τμήματος Αρχαιοτήτων για υποβρύχιας αρχαιολογικές επισκοπήσεις και ανασκαφές καλύπτεται συνήθως από το Πανεπιστήμιο Κύπρου σε συνεργασία με άλλους φορείς. Παράλληλα, το Τμήμα Αρχαιοτήτων έχει ιδρύσει και λειτουργεί Εργαστήριο Συντήρησης Εναλίων Αρχαιοτήτων στη Λάρνακα και το 2018 διοργάνωσε εκεί σεμινάριο συντήρησης εναλίων αρχαιοτήτων το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το Honor Frost Foundation.

5 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΚΥΠΡΟΥ

5.1.1 Καταδύσεις αναψυχής

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν.3409/2005 η καταδυτική δραστηριότητα, επιτρέπεται σε όλη την ελληνική επικράτεια, εκτός από κηρυγμένους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους και συγκεκριμένα οικολογικά ευαίσθητα θαλάσσια οικοσυστήματα.

Αντίστοιχα με το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο, βάσει της Κυπριακής νομοθεσίας οι καταδύσεις αναψυχής επιτρέπονται σε όλη την επικράτεια, εκτός από λιμενικές περιοχές και ναυάγια ιδιοκτησίας τρίτων για τα οποία πρέπει να ληφθεί σχετική άδεια. Στον Περί Αρχαιοτήτων Νόμο της Κύπρου και τις Κανονιστικές Διοικητικές Πράξεις «Κανονισμοί για την Προστασία Υποβρύχιων Πολιτισμών Κληρονομιά, Κ.Δ.Π. 218/2016» δεν αναφέρονται περιορισμοί προσβασιμότητας και απαγορεύσεις παρόμοιες με εκείνες που ισχύουν για τους ελληνικούς ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους.

5.1.2 Άσκηση καταδυτικής δραστηριότητας σε οργανωμένους υποδοχείς

5.1.2.1 Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές (ΘΠΠ)

Η άσκηση καταδυτικής δραστηριότητας δύναται να προβλέπεται εντός των ελληνικών ΘΠΠ ανάλογα με το καθεστώς προστασίας στο οποίο εντάσσονται. Έτσι, στις προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές του δικτύου Natura 2000, δύναται να περιλαμβάνονται ως επιτρεπόμενη δραστηριότητα στην Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη, ενώ στα Εθνικά Θαλάσσια Πάρκα δύναται να περιλαμβάνεται στον Κανονισμό Λειτουργίας,

Αντίστοιχα, στις ΘΠΠ της Κύπρου η υποβρύχια κατάδυση με βοηθητικές συσκευές επιτρέπεται υπό προϋποθέσεις.

Όσον αφορά τη βύθιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων με σκοπό τη δημιουργία πυρήνα υποθαλάσσιας ζωής ή την εκπαίδευση ή ξενάγηση αυτοδυτών στην Ελλάδα επιτρέπεται υπό όρους και ειδικότερες προϋποθέσεις, οι οποίες δεν έχουν καθοριστεί έως σήμερα. Αντιθέτως, η νομοθεσία εξειδικεύει στην περίπτωση βύθισης / κατασκευής μόνιμου τεχνητού

υφάλου το νομοθετικό πλαίσιο όπου επιτρέπει την παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης αιγιαλού, παραλίας, συνεχόμενου ή παρακείμενου θαλάσσιου χώρου ή του πυθμένα για το σκοπό αυτό.

Στην Κύπρο οι θαλάσσιες περιοχές με τεχνητούς υφάλους έχουν παρόμοιο νομοθετικό πλαίσιο με τις ΘΠΠ, αφού υπόκεινται σε συγκεκριμένους περιορισμούς (Στρατηγική για τη δημιουργία των τεχνητών υφάλων ως ΘΠΠ).

Τόσο η Ελλάδα, όσο και η Κύπρος διαθέτουν θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές στις οποίες δύνανται να επιτρέπεται η καταδυτική δραστηριότητα υπό προϋποθέσεις. Επίσης, και οι δύο χώρες διαθέτουν θαλάσσιες περιοχές στις οποίες έχουν βυθιστεί τεχνητοί ύφαλοι με σκοπό τη βελτίωση της υποθαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας. Στις εν λόγω περιοχές απαγορεύεται η αλιευτική δραστηριότητα με οποιοδήποτε τρόπο. Στην περίπτωση της Κύπρου απαγορεύεται, επίσης, η διέλευση με οποιοδήποτε μηχανοκίνητο σκάφος, πέραν κάποιων εξαιρέσεων.

5.1.2.2 Καταδυτικά πάρκα

Βάσει του Ν.3409/2005, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, **στην Ελλάδα είναι δυνατός ο χαρακτηρισμός θαλάσσιων περιοχών (μαζί με τον αντίστοιχο πυθμένα) ως Καταδυτικά Πάρκα.** Οι απαιτήσεις – προϋποθέσεις, η διαδικασία χαρακτηρισμού, οι επιτρεπόμενες και απαγορευόμενες δραστηριότητες, η νομική μορφή του φορέα, καθώς και λοιπές λεπτομέρειες που αφορούν την αίτηση ενδιαφέροντος για την ίδρυση του ΚΠ, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, τη διαδικασία αξιολόγησης της υποβαλλόμενης αίτησης και την παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης της έκτασης καθορίζονται στο άρθρο 10 του Ν.4296/2014 (ΦΕΚ 214Α/2-10-2014). Επιπλέον, εντός της οριοθετημένης θαλάσσιας περιοχής του καταδυτικού πάρκου επιτρέπεται η πόντιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων για βελτίωση της υποθαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας.

Επιπρόσθετα, **κηρυγμένοι ενάλιοι αρχαιολογικοί χώροι μπορούν να χαρακτηρίζονται ως επισκέψιμοι - υποβρύχια μουσεία,** στα οποία επιτρέπεται η καθοδηγούμενη κατάδυση πάντα με συνοδεία δυτών φυλάκων αρχαιοτήτων ή αρχαιολόγων.

Αντιθέτως, το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο της Κύπρου δεν περιλαμβάνει νομοθετημένες κατευθυντήριες γραμμές για τη δημιουργία καταδυτικών πάρκων και επισκέψιμων ενάλιων αρχαιολογικών χώρων.

Η στελέχωση των ενάλιων επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων με το απαραίτητο προσωπικό και η οικονομική επιβάρυνση του φορέα διαχείρισης του εν λόγω ενάλιου χώρου με το κόστος μισθοδοσίας του εξειδικευμένου αυτού προσωπικού αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την ίδρυση και τη βιωσιμότητα των δομών αυτών, τόσο στην Ελλάδα, όσο και μελλοντικά στην Κύπρο.

6 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Από την καταγραφή και ανάλυση του νομοθετικού πλαισίου και των δύο χωρών προκύπτει το γενικό συμπέρασμα πως υπάρχουν προβληματικά σημεία και, ως εκ τούτου, περιθώρια βελτίωσης.

Αναφορικά με το νομοθετικό πλαίσιο της Ελλάδας, ενώ γίνονται προσπάθειες βελτίωσής του, έως σήμερα η υλοποίηση καταδυτικών πάρκων, επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων, καθώς και η βύθιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων δεν έχει πραγματοποιηθεί παρά την υποβολή σχετικών αιτημάτων από ενδιαφερόμενους φορείς. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει την αδυναμία του πλαισίου να ικανοποιήσει τους περιορισμούς που τίθενται. Παράλληλα, η μη έκδοση των απαραίτητων διοικητικών πράξεων καθιστά επίσης αδύνατη την εφαρμογή του. Ως βασικά σημεία του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου όπου κωλύεται η διαδικασία ίδρυσης των προαναφερθέντων δομών αναγνωρίστηκαν τα ακόλουθα:

- Έλλειψη θεσμικού πλαισίου που να θεσπίζει τις τεχνικές προδιαγραφές χάραξης, σήμανσης, διάνοιξης και συντήρησης των καταδυτικών μονοπατιών.
- Απουσία κατηγοριοποίησης της δομής του καταδυτικού πάρκου σε κάποια ομάδα - κατηγορία – υποκατηγορία για την περιβαλλοντική του αδειοδότηση.
- Αδυναμία καθορισμού ετήσιας αποζημίωσης (μίσθωμα) παραχώρησης χρήσης θαλάσσιας έκτασης.
- Η απαγόρευση ίδρυσης ΚΠ σε απόσταση μικρότερη των 3ν.μ. από υφιστάμενο κηρυγμένο ενάλιο αρχαιολογικό χώρο.
- Έλλειψη ορισμού μόνιμου τεχνητού υφάλου, με αποτέλεσμα τη δημιουργία σύγχυσης καθώς ένα πλοίο, ναυάγιο, πλωτό ναυπήγημα δύναται να λειτουργεί ως μόνιμος τεχνητός ύφαλος και κατά συνέπεια ως καταφύγιο ιχθύων για βελτίωση της υποθαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας.
- Αναμονή έκδοσης Κ.Υ.Α. με όρους, ειδικότερες προϋποθέσεις, απαιτούμενα δικαιολογητικά και μετέπειτα υποχρεώσεις των φορέων για τη βύθιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών καταφυγίων ιχθύων.
- Απουσία νομοθετημένης αδειοδοτικής διαδικασίας, δυνητικών δικαιούχων, όρων και ειδικότερων προϋποθέσεων για την ίδρυση ενάλιων επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων.

- Έλλειψη εξειδίκευσης πλαισίου για τον χαρακτηρισμό των νεότερων ενάλιων μνημείων ως ενάλιων επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων.
- Η υποχρέωση καθοδηγούμενης κατάδυσης με συνοδεία δυτών φυλάκων αρχαιοτήτων ή αρχαιολόγων σε κηρυγμένους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους.

Όσον αφορά το νομοθετικό πλαίσιο της Κύπρου, αυτό κρίνεται αρκετά απλοποιημένο σε σχέση με το Ελληνικό και παρά την έλλειψη βασικών νομοθετημάτων (σήμανση καταδυτικών διαδρομών, ίδρυση καταδυτικών πάρκων, κήρυξη ενάλιων αρχαιολογικών χώρων και επισκέψιμων ενάλιων αρχαιολογικών χώρων) είναι εφαρμόσιμο και λειτουργικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Secretariat of the Convention on Biological Diversity. 2018. History of the Convention [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμη: <https://www.cbd.int/history/> [28 Δεκεμβρίου 2018].
- UNESCO. 2017. Underwater Cultural Heritage [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμη: <http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/underwater-cultural-heritage/2001-convention/official-text/> [28 Δεκεμβρίου 2018].
- Ειδική Γραμματεία Υδάτων, 2019. Μητρώο ταυτοτήτων υδάτων κολύμβησης της Ελλάδας. [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμη: <http://www.bathingwaterprofiles.gr> [28 Δεκεμβρίου 2018].
- Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO. 2012a. Ενάλια Πολιτιστική Κληρονομιά [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμη: http://www.unesco.org.cy/Programmes-Enalia_Politistiki_Klironomia,GR-PROGRAMMES-04-04,GR [28 Δεκεμβρίου 2018].
- Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO. 2012b. Κατάλογος Παγκόσμιας Κληρονομιάς [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμη: http://www.unesco.org.cy/Programmes-Katalogos_Pagkosmias_Klironomias,GR-PROGRAMMES-04-01-02,GR [28 Δεκεμβρίου 2018].
- Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO. 2012c. Σύμβαση Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμη: http://www.unesco.org.cy/Programmes-Symbasi_Pagkosmias_Politistikis_kai_Fysikis_Klironomias,GR-PROGRAMMES-04-01-01,GR [28 Δεκεμβρίου 2018].
- Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης Των Ηνωμένων Εθνών. 2017. Ωκεανοί : Η Πηγή της Ζωής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, 20ή Επέτειος (1982-2002) [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμη: https://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26267&Itemid=31 [28 Δεκεμβρίου 2018].
- Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου. 2015. Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός - Θεσμικό πλαίσιο, Κύπρος, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου.
- Τμήμα Περιβάλλοντος. 2018a. Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Περιοχών [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμη: http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/page11_gr/page11_gr?OpenDocument [28 Δεκεμβρίου 2018].

- Τμήμα Περιβάλλοντος, 2018b. Προστασία της Φύσης και Βιοποικιλότητα - Σύμβαση για την Ευρωπαϊκή Άγρια Ζωή και Φυσικούς Οικοτόπους (Bern Convention) [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμη: <http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/All/F60F4B62F40B85C2C225802F003C6A6D?OpenDocument> [28 Δεκεμβρίου 2018].
- Τμήμα Περιβάλλοντος, 2018c. Προστασία της Φύσης και Βιοποικιλότητα - Σύμβαση για την Προστασία των Μεταναστευτικών Ειδών Πανίδας (CMS - Bonn Convention) [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμη: <http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/All/EC4E0BB25CA64E23C225802F003C6FCF?OpenDocument> [28 Δεκεμβρίου 2018].
- Τμήμα Χωροταξίας & αστικού Περιβάλλοντος, 2019. Χωροταξικός Σχεδιασμός Εθνικού Επίπεδου [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμη: <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=513&language=el-GR> [28 Ιανουαρίου 2019].
- Φατσής, Σ. 2012. Από την Συνθήκη της Βαρκελώνης στην Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών. Η Αειφορία στην Μεσόγειο, Αθήνα, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών.
- ΥΠΕΝ, 2019. Κύρωση Διεθνών Συμβάσεων & Πρωτοκόλλων [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμη: <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=557&language=el-GR> [30 Νοεμβρίου 2018].

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΤΩΝ

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε από την:

AMBIO A.E. Μαυρομματαίων 39, 104 34 Αθήνα Τηλ. : 210 9219925, 210 9219948 Fax : 210 9219925 Email: info@ambio.gr	Για την AMBIO A.E. Ο Νόμιμος Εκπρόσωπος
	 <p>AMBIO A.E. AMBIO - ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ & ΜΕΛΕΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΔΡΑ: ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΑΙΩΝ 39 / ΑΘΗΝΑ 104 34 ΑΦΜ: 999078528 / ΔΟΥ: Φ.Α.Κ. ΑΘΗΝΩΝ ΤΗΛ.: 210 9219925 / ΑΡ. Φ.Α.Κ. 311007 ΑΡ. Μ.Α.Ε. 58863/01/Β/05/123</p>
	ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Δρ ΜΑΡΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΑΚΗΣ

ΔΑΣΟΛΟΓΟΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΟΣ

Α.Μ. ΜΕΛ/ΤΩΝ ΥΠΕΧΩΔΕ 8374

Α.Μ. ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΟΥ ΠΤΥΧΙΟΥ 794 ΥΠΕΧΩΔΕ Ν.3316/05 ΚΑΤ. 24 & 27 / NOVALIS Ε.Π.Ε.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΟΝΤΟΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΟΣ

Α.Μ. ΜΕΛ/ΤΩΝ ΥΠΕΧΩΔΕ 13508

Α.Μ. ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΟΥ ΠΤΥΧΙΟΥ 794 ΥΠΕΧΩΔΕ Ν.3316/05 ΚΑΤ. 27 / NOVALIS Ε.Π.Ε.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΨΥΧΟΓΥΙΟΣ

ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ Α.Π.Θ.

Α.Μ. ΥΠΕΧΩΔΕ Ν.3316/05 19231 ΚΑΤ. 9 & 27

ΕΥΑ ΠΑΣΑΚΑΛΙΔΟΥ

ΙΧΘΥΟΛΟΓΟΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΟΣ

Α.Μ. ΜΕΛ/ΤΩΝ ΥΠΕΧΩΔΕ 24934

Α.Μ. ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΟΥ ΠΤΥΧΙΟΥ 794 ΥΠΕΧΩΔΕ Ν.3316/05 ΚΑΤ. 26 & 27 / NOVALIS Ε.Π.Ε.

ΜΑΙΡΗ ΠΑΣΠΑΛΙΑΡΗ

ΧΗΜΙΚΟΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΟΣ

AMBIO.GR

Mavromateon 39, Athens, Greece 10434

TEL: +30 210 9219 948 FAX: +30 210 9219 925

EMAIL: info@ambio.gr

